

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาระนอง

นางฉีรดา อินทร์พรหม

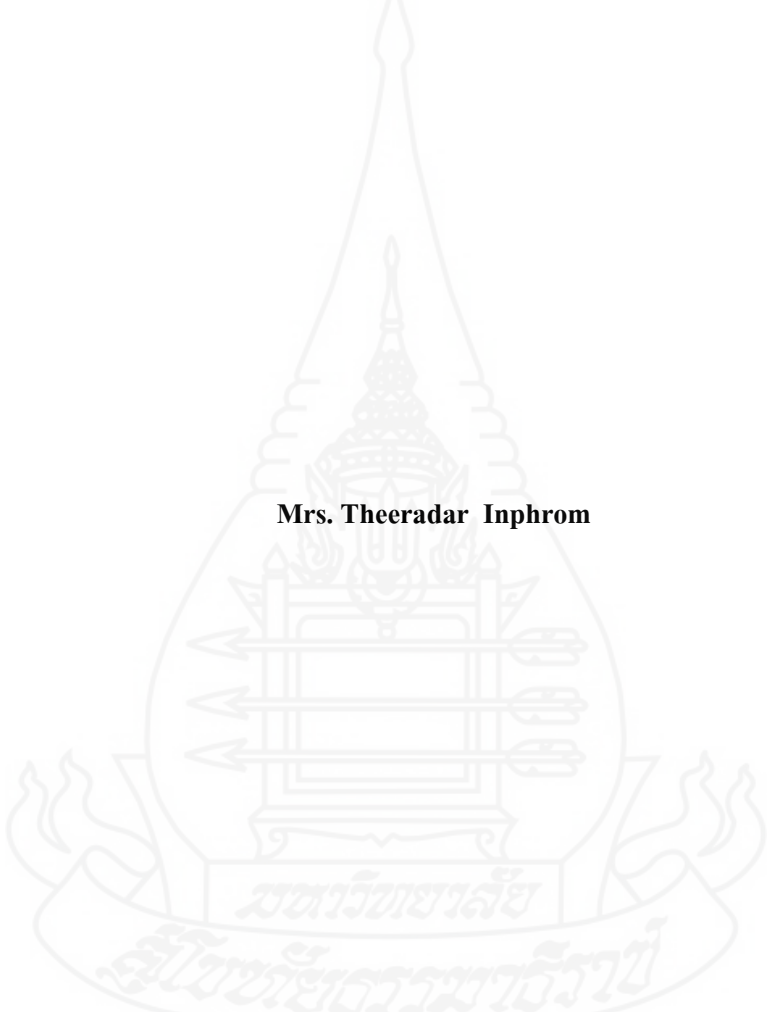

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาการเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Primary School Cooperative Activities Office
of Ranong Primary Education Area Office**

Mrs. Theeradar Inphrom

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives
School of Agricultural and Cooperatives
SukhothaiThammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง
ชื่อและนามสกุล นางธีรดา อินทร์พรหม
แขนงวิชา สหกรณ์
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สังเสริม หอมกลิ่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

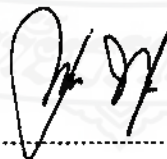
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สังเสริม หอมกลิ่น)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ลัดดา พิศาลบุตร)

(รองศาสตราจารย์ คร.มณจิชา พุทชาคำ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา

ผู้ศึกษา นางธีรดา อินทร์พรหม **รหัสนักศึกษา** 2589000179 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน 2) ระดับความต้องการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน และ 3) สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูที่ปรึกษากิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาทั้งหมด จำนวน 77 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาบริหารกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ส่วนใหญ่เพศหญิง (ร้อยละ 84.4) ประสบการณ์ในกิจกรรมสหกรณ์ 1-3 ปี (ร้อยละ 64.9) วุฒิการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 83.1) รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ได้แก่ ด้านออมทรัพย์ (ร้อยละ 72.7) ด้านร้านค้า (ร้อยละ 70.1) ด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ (ร้อยละ 42.9) และจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ (ร้อยละ 14.3) ตามลำดับ 2) ระดับความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ ที่สำคัญคือ การต้องการส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิก การพัฒนาให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสหกรณ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาโรงเรียน ด้านการบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี ที่สำคัญคือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการบันทึกบัญชี การทำหลักฐานการรับเงิน-จ่ายเงิน และการบันทึกบัญชีรับจ่าย ด้านการจัดทำงบการเงิน ที่สำคัญ คือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการทำงบการเงิน และ วิธีการและขั้นตอนการจัดทำงบการเงิน และด้านการทำไรสุทธิประจำปีที่สำคัญ คือ การพัฒนาการจัดสรรเงินปันผล การจัดสรรเงินเฉลี่ยคืน และการจ่ายเงิน โบนัสกรรมการดำเนินการ 3) ปัญหาและอุปสรรคการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน คือ (1) โรงเรียนขนาดเล็ก การทำงานยังไม่เป็นระบบ (2) ครูที่ปรึกษามีประสบการณ์น้อย ขาดความรู้ความเข้าใจ (3) ครูไม่ได้สอดแทรกเรื่องสหกรณ์ในแผนการสอนอย่างจริงจัง และ (4) นักเรียนเรียนรู้เพียงการซื้อสินค้า แต่ไม่ได้เรียนรู้ระบบสหกรณ์ ข้อเสนอแนะคือ โรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษาเรียนรู้จากสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระบบสหกรณ์ได้ครบวงจร และผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นบุคคลแรกที่ทำให้มีความสำคัญ และกระตุ้นให้มีการดำเนินการในทุกชั้นเรียน

คำสำคัญ กิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา

Independent Study title: Primary Schools Cooperatives Activities in Ranong
Primary Education Area Office

Author: Mrs Theeradar Inphrom; **ID:** 2589000179;

Degree: Master of Business Administration (Cooperatives);

Independent Study advisor: Songserm Homglin, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The purposes of this study were to study 1) patterns for primary schools cooperatives activities, 2) needs in development of primary school cooperatives activities, and 3) problems and suggestions for primary school cooperatives activities in Ranong Primary Education Area Office.

Population in this study was a total of 77 counseling teachers for cooperatives activities in primary schools of Ranong Primary Education Area Office. Instrument used was questionnaire and statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and contents analysis.

Results were as follows. 1) Most of the counseling teachers for cooperatives activities in primary schools were female (84.4%). Their experience in cooperatives activities was 1-3 years (64.9%). They completed bachelor degree (83.1%). Patterns for primary school cooperatives activities composed of savings (72.7%), commercial shop (70.1%), agricultural extension/occupation (42.9%), educational and welfare activities (14.32%), respectively. 2) Overall needs in development of primary school cooperatives activities was at high level; i.e. administration management aspect, specially enhancement of knowledge to members, development of promoting students to have public mind for further society and environmental development and development of cooperatives encouraging students to participate in solving problems or school development. In accounting record and closing account, it is important to promote knowledge and understanding in accounting record, accounting evidence for receiving and paying, accounting record for receiving and paying. For financial budget, it is also necessary to enhance knowledge and understanding in preparing financial budget, procedures and steps in developing financial budget. In the aspect of yearly net profit, it is important to develop bonus and dividend allocation as well as bonus allocation to working committee. 3) Problems encountered by primary schools cooperatives activities; (1) due to unorganized system in small size schools; (2) inexperienced counseling teachers lacked of knowledge and understanding; (3) cooperatives subject was not included in the teaching plan, and (4) students only learned to buy goods but not cooperatives system. Schools should provide for education of students with educational cooperative system has been integrated. School administrators must be the first person to be given priority, and stimulate action in all classes.

Keywords: Cooperatives activities, Primary schools, Ranong Primary Education Area Office

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการศึกษาค้นคว้าอิสระให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการปรีชา บัวกิ่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนองที่อนุญาตให้เก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออนุญาตให้ครูที่รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนได้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง

จึงขอขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่ได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง การศึกษาครั้งนี้จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือดังกล่าว

ธีรดา อินทร์พรหม

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	5
กรอบแนวคิดการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์	9
ประเภทของสหกรณ์	19
การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา	24
บริบทโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	57
ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน	59
ตอนที่ 3 ระดับความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน	67
ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาด้านอื่น ๆ	74
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
สรุปผลการศึกษา	79
อภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	93
ก รายชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง	94
ข แบบสอบถาม	97
ประวัติผู้ศึกษา	106

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จําแนกรายอำเภอ.....	44
ตารางที่ 2.2 จำนวนนักเรียน ห้องเรียน ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	45
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
ตารางที่ 4.2 ค่าความถี่และร้อยละรูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน	59
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้านสหกรณ์ร้านค้า	60
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้านการส่งเสริมการเกษตรและอาชีพ	62
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้านการออมทรัพย์	63
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้านการศึกษาและสวัสดิการ	64
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ในภาพรวมทุกด้าน	64
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ด้านการบริหารจัดการ	65
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ด้านการบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี	67
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ด้านการจัดทํางบการเงิน	68
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ด้านการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี	69
ตารางที่ 4.12 ค่าความถี่และร้อยละการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดทํางบการเงิน	70
ตารางที่ 4.13 ค่าความถี่และร้อยละการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนตามขนาดโรงเรียน.....	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริฯ	29
ภาพที่ 2.2 การบันทึกบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริฯ	33
ภาพที่ 2.3 ประเภทของการปิดบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริฯ	34
ภาพที่ 2.4 การปิดบัญชีประจำวันของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริฯ	34
ภาพที่ 2.5 การปิดบัญชีประจำเดือนของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริฯ	35
ภาพที่ 2.6 การปิดบัญชีประจำภาคของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริฯ	37
ภาพที่ 2.7 การจัดทำรายงานรับ-จ่าย ประจำภาค	38
ภาพที่ 2.8 การจัดทำรายงานกำไรขาดทุน	40
ภาพที่ 2.9 การจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สินและทุนคงเหลือ	41
ภาพที่ 2.10 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี	43
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของ โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง	54
ภาพที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	59
ภาพที่ 4.2 รูปแบบกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา	60
ภาพที่ 4.3 การจัดกิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา	62
ภาพที่ 4.4 การจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตร / ด้านอาชีพ	64
ภาพที่ 4.6 การจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ	66
ภาพที่ 4.7 ความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	67
ภาพที่ 4.8 ความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน	70
ภาพที่ 4.9 ความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านการบันทึกบัญชี และการปิดบัญชี	71
ภาพที่ 4.10 ความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน	72

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริฯ	29
ภาพที่ 4.11 ความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านการจัดสรรกำไรสุทธิ	73
ภาพที่ 4.12 ความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านอื่น ๆ	74
ภาพที่ 4.13 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่	75
ภาพที่ 4.14 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดกลาง	76
ภาพที่ 4.15 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก	77

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2459 โดยพระราชวรวงศ์เชอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นผู้ริเริ่มเพื่อช่วยพัฒนาประเทศ ให้ประชาชนได้หลุดพ้นจากความยากจนเนื่องจากเห็นว่าการรวมกลุ่มกันดำเนินงานหรือทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน จะช่วยแก้ปัญหาและการร่วมมือกันทำให้นำพาให้ผ่านพ้นความยากจนได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์ทั่วประเทศเมื่อครั้งเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิตดาลัยฯ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2526 ความว่า “คำว่าสหกรณ์แปลว่าการทำงานร่วมกันการทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะจะต้องร่วมมือกันในทุกด้านทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยร่างกายทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมองและการทำงานที่ทำด้วยใจทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อมงานที่ทำด้วยร่างกาย ถ้าแต่ละคนทำก็เกิดผลขึ้นมาได้เช่นการเพาะปลูกก็มีผลขึ้นมาสามารถที่จะใช้ผลนั้นในด้านการบริโภคคือเอาไปรับประทานหรือเอาไปไว้ใช้หรือเอาไปจำหน่ายเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงชีพได้ถ้าแต่ละคนทำไปโดยลำพังแต่ละคนงานที่ทำนั้นผลอาจไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยและอาจจะไม่เพียงพอในการเลี้ยงตัวเอง ทำให้มีความเดือดร้อนฉะนั้นจะต้องร่วมกันแม้ในขั้นที่ทำในครอบครัวก็จะต้องช่วยกันทุกคนในครอบครัวก็ช่วยกันทำงานทำการเพื่อที่จะเลี้ยงครอบครัวให้มีชีวิตอยู่ได้แต่ถ้าร่วมกันหลายๆ คนเป็นกลุ่มเป็นก้อนก็สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสามารถมีผลได้มากขึ้น” (สารานุกรม, 2531: 235) และตั้งแต่ปี พ.ศ.2523 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โครงการ “โครงการส่งเสริมสหกรณ์ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ซึ่งรัฐบาลโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ดำเนินเรื่อยมาและได้มีการริเริ่มสหกรณ์ต่างๆ อีกมากมาย

กระทรวงศึกษาธิการ เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวิธีการของสหกรณ์ โดยเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงทำให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการ

ดำรงชีวิตในสังคม และขยายสู่ชุมชนได้ ต้องมีการปลูกฝังให้กับเยาวชน โดยการส่งเสริมให้มี สหกรณ์เกิดขึ้น ในโรงเรียนจึงได้กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยเห็นได้ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับสหกรณ์ไว้ในหลักสูตรของกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วย ที่ 3 เรื่อง การทำมาหากิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และ หน่วย ที่ 5 เรื่อง การทำมาหากิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อปลูกฝังหลักการ อุดมการณ์และวิธีการ สหกรณ์ เป็นการสร้างนิสัยให้ผู้เรียนมีความอดทน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ พึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (กรมวิชาการ, 2532: 35,45) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 สาระ ที่ 3 : เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการ บริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (กรมวิชาการ, 2545: 16) และปัจจุบันหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและ การบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการ ของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 150)

ระบบงานในโรงเรียนจะมีระบบย่อยหลายระบบประกอบด้วยระบบการบริหารทั่วไป ระบบบริหารงานบุคคลระบบงบประมาณและระบบงานวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 2) ซึ่งระบบงานสหกรณ์จะเป็นระบบย่อยของงานวิชาการเป็นสาระ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในสาระ เศรษฐศาสตร์และเมื่อลงสู่การปฏิบัติกิจกรรมสหกรณ์จะเป็นระบบย่อยของงานบริหารทั่วไปซึ่ง เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการทำงานร่วมกันโดยแต่ละคนที่มีส่วนร่วมกันต้องช่วยเหลือตนเองโดย มีอุดมการณ์ที่เชื่อว่าการทำงานนั้นทุกคนต้องช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงจะ ทำให้การทำงานหรือการดำเนินชีวิตประสบผลสำเร็จการจัดกิจกรรมสหกรณ์อาจจัดตั้งเป็นร้านค้า สหกรณ์ การออมทรัพย์การผลิตหรือสวัสดิการ การส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรมการศึกษา และ สวัสดิการเป็นกิจกรรมสำคัญในการจัดการเรียนวิชาสหกรณ์เพราะเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จึงต้องให้ผู้เรียนดำเนินการเองครูให้คำปรึกษาแนะนำอย่างไม่ครอบงำความคิดไม่เน้นระบบ เอกสารแต่ควรให้ผู้เรียนจัดการได้ด้วยความเข้าใจภายใต้คุณธรรมความซื่อสัตย์เสียสละสามัคคีมี วินัยตรวจสอบได้ โดยมีกระบวนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้วยการรวมคนที่ศรัทธาเชื่อมั่นร่วมคิด กำหนดเป้าหมายแนวทางจัดองค์กรตามโครงสร้างมอบหมายหน้าที่ร่วมทุนดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ ดำเนินกิจกรรม โดยความร่วมมือกันตรวจสอบควบคุมตามแนวทางของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ประเมินแสดงผลเพื่อรายงานผล (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2550: 4-27)

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) เพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาล และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงได้มีการจัดตั้งสหกรณ์โรงเรียน เพื่อมุ่งพัฒนาให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้และเกิดทักษะพื้นฐานทางด้านการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์อันดีที่สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ รวมทั้งเสริมสร้างให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อระบบสหกรณ์ที่มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน และการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและกลุ่มคนในชุมชนให้มีความกินดีอยู่ดี และมีการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 7)

ปัจจุบันการดำเนินงานสหกรณ์ครบรอบ 100 ปี แต่ทว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ยังไม่บรรลุเป้าหมายของระบบสหกรณ์ โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงในอำเภอสุขสำราญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง มีโรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียน ได้จัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนคิดเป็น ร้อยละ 100 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนให้ความสำคัญ แต่การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์มีการประสบปัญหาเพราะการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์นั้นมีหลายฝ่ายร่วมมือกันและการดำเนินงานมีมากมายดังงานวิจัยของ สุนันท์ วัชรมนตรี(2548: บทคัดย่อ) พบว่า สภาพปัญหาการเตรียมการจัดตั้ง ซึ่งขั้นตอนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีการกิจในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายเพื่อการปฏิบัติงาน การมอบหมายและตั้งคณะทำงาน รวมทั้งการวางแผนโครงการ สภาพปัญหาการดำเนินการจัดตั้ง มีปัญหาเกี่ยวกับการสรรหาและการตั้งคณะกรรมการริเริ่ม เพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ให้แก่บุคลากรที่จะเป็นแกนนำในการดำเนินการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งครูและนักเรียน การให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ในด้านการจัดตั้ง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ ฉลาด เสริมปัญญา สภาพ ปัญหา การดำเนินการจัดการ มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติกิจการด้านความซื่อสัตย์และการดำเนินงานนั้น บางโรงเรียนมีความเห็นว่า ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะ นักเรียนชั้น ป.3 – 4 เนื่องจากยังเป็นเด็กเกินไปและยังไม่มีความรับผิดชอบเท่าที่ควรเกรงว่าถ้าปฏิบัติงานผิดพลาดอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่กิจกรรมสหกรณ์ได้ สภาพปัญหาการติดตามและประเมินผล การจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินการและสถิติความก้าวหน้า

ของโครงการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและสอดคล้องงานวิจัยของดวงกมล ศรีงาม (2538: บทคัดย่อ) พบว่า สภาพและปัญหาในการจัด กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร สภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน นักเรียนได้รับการเตรียมตัวและให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์โดยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน และนักเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ มีการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งครูเป็นผู้ดำเนินงานและนักเรียนเป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนสรรหาคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งเป็นตัวแทนครูใน แต่ละหมวดวิชาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสรรหาคณะกรรมการดำเนินงานซึ่ง เป็นตัวแทนครูใน แต่ละหมวดวิชาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกผู้จัดการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์เป็นผู้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งต่าง ๆ มีการสั่งซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อเครดิต 1 เดือนจากร้านค้าหรือตัวแทนจำหน่าย สมาชิกซื้อสินค้าเป็นเงินสด สหกรณ์ร้านค้าได้ทุนจากเงินหมุนเวียน และเงิน ค่าหุ้น-ค่าธรรมเนียมนำเข้า ผู้บริหารโรงเรียนจัดสถานที่ที่เหมาะสม ด้านปัญหาจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ครูไม่มีเวลาในการแจ้งข่าวสาร เพราะมีงานประจำมากกิจกรรมสหกรณ์ไม่สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะนักเรียนมีส่วนร่วมดำเนินการน้อย กิจกรรมสหกรณ์เพิ่มความรับผิดชอบให้ครูมากเกินไป ซึ่งครูมีการสอนมาก และนักเรียนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม มีปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ เวลาในการจัดซื้อและจำหน่ายสินค้าไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดซื้อและขายสินค้า เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลานำเงินรายรับจากการจำหน่ายสินค้าไปผ่านธนาคารทุกวันและผลตอบแทนของคณะกรรมการและสมาชิกไม่น่าพอใจ อาคารสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ เนื่องจากมีห้องขนาดเล็กและแคบ

ผู้ศึกษาในฐานะครู โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระนอง ได้สนใจและสังเกตการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ และโรงเรียนอื่น ๆ พบว่าการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลักของการส่งเสริมให้มีกิจกรรมเท่าที่ควรมีปัญหาในการดำเนินการหลายด้าน ทั้งในส่วนของเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการ และผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งๆที่กิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียนมีความสำคัญเริ่มต้นในการปลูกฝังอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตั้งแต่เริ่มต้นสำหรับเยาวชนที่จะเป็นผู้ใหญ่ต่อไปในอนาคต เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการทำงานจากการฝึกปฏิบัติจริงเกิดการเรียนรู้ต่างๆ อย่างมีขั้นตอนอันเป็นรากฐานสำคัญในการเรียนรู้ต่อไปผู้ศึกษาสนใจศึกษารูปแบบ การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระนอง ความคาดหวังที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียน ในด้านการ

ดำเนินกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมสหกรณ์ในด้านการบริหารจัดการ การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี การจัดทำงบการเงินและการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้นจึงได้ศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

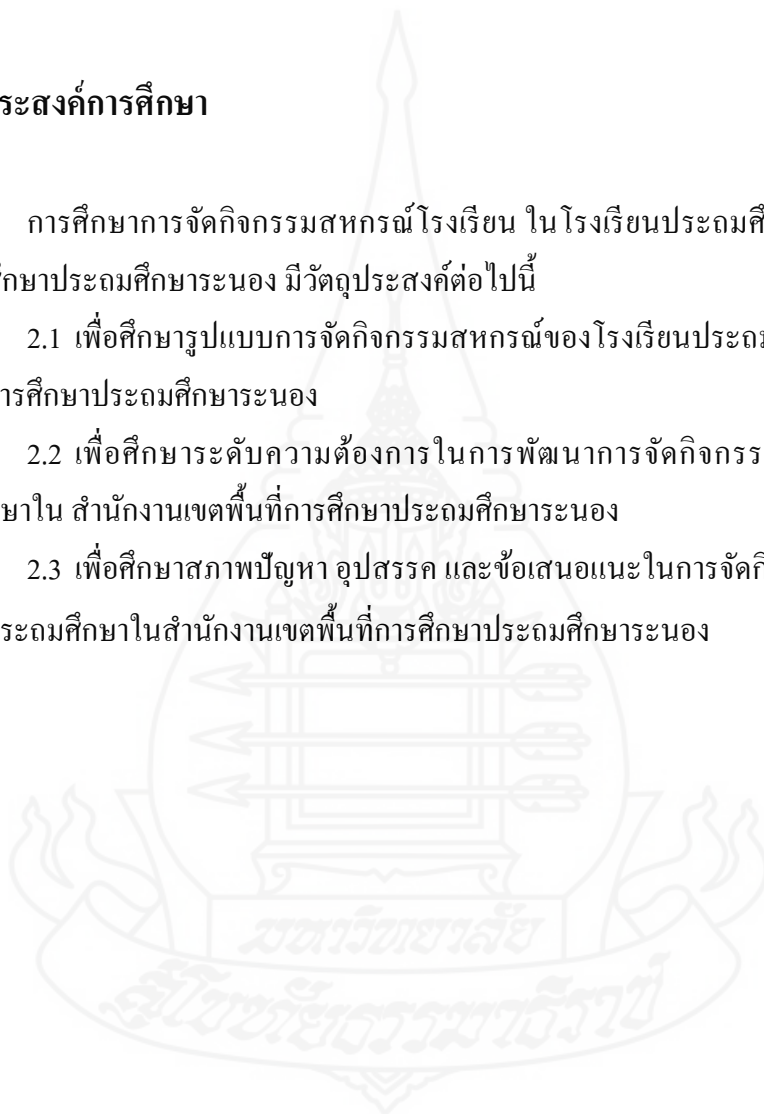
2. วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษากิจการสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง มีวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

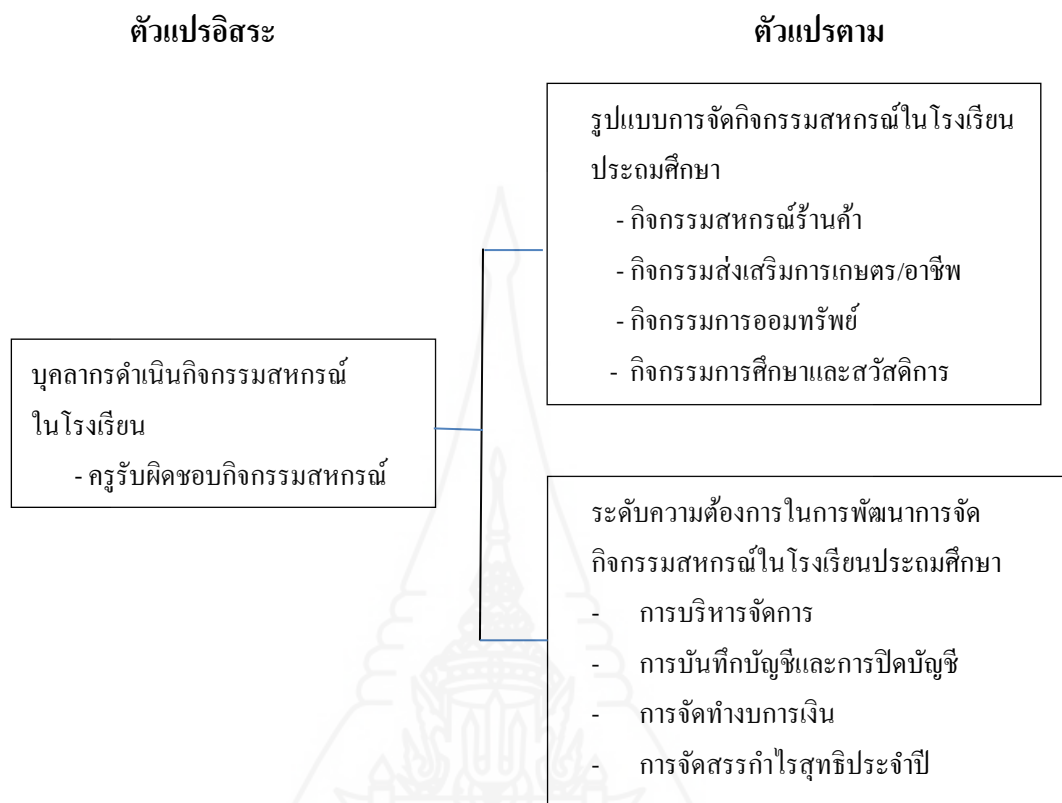
2.2 เพื่อศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนประถมศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

2.3 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ขอบเขตในการศึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองด้วยวิธีการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนตามโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการ
2. การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี
3. การจัดทางการเงิน
4. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

4.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ บุคลากรครูผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง จำนวน 77 คน

4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ระหว่างวันที่ 20 มิถุนายน ถึง 15 กรกฎาคม 2560

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมสหกรณ์ที่โรงเรียนจัดให้มีในโรงเรียนประถมศึกษา คือ กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ กิจกรรมการออมทรัพย์ กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ

5.2 กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า หมายถึง กิจกรรมจัดหาสินค้าที่จำเป็นและเป็นความต้องการของสมาชิก รวบรวมสินค้าผลิตภัณฑ์ของสมาชิกรมาจำหน่าย

5.3 กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการทำการเกษตรและงานฝีมือ

5.4 กิจกรรมการออมทรัพย์ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกนิสัยการประหยัดอดออม

5.5 กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ หมายถึง กิจกรรมที่ให้บริการที่เป็นความรู้หรือเป็นประโยชน์ร่วมกัน

5.6 ความต้องการในการพัฒนาการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน หมายถึง ความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของครูที่รับผิดชอบ/ที่ปรึกษากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ในด้านการบริหารจัดการ การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี การจัดทำงบการเงินและการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

5.7 การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการจัดโครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่รับผิดชอบงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน

5.8 การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี หมายถึง การรวบรวมหลักฐาน จัดทำหลักฐานการรับเงิน การจ่ายเงิน ทะเบียนหุ้น ทะเบียนคุม บัญชีคุม สมุดบัญชีรับ-จ่าย และการปิดบัญชี

5.9 การจัดทำงบการเงิน หมายถึง การจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และ ทุนคงเหลือ ณ วันปิดภาคเรียน

5.10 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หมายถึง การแบ่งผลตอบแทนทางธุรกิจของ สหกรณ์ โดยที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีเป็นผู้พิจารณาจัดสรรคืนให้สมาชิกเป็นเงินปันผลตามหุ้น และเงินเฉลี่ยคืน และกำไรอีกส่วนหนึ่งสมทบทุนในสหกรณ์

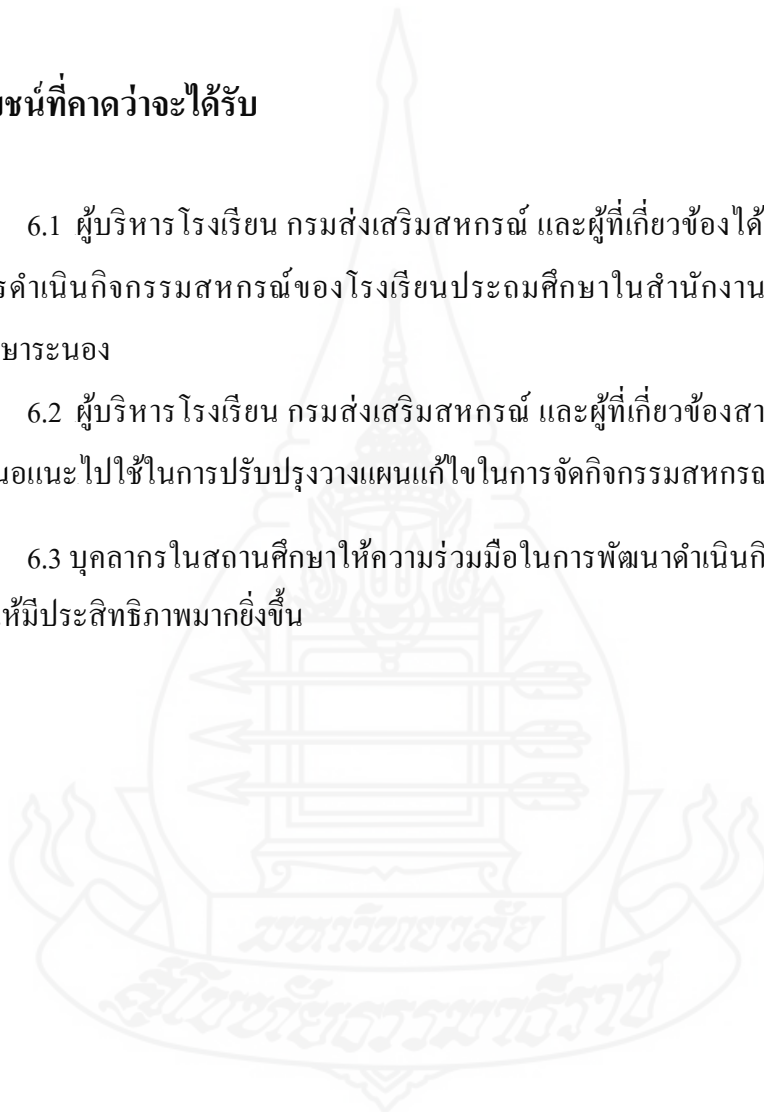
5.11 บุคลากรดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน หมายถึง ครูที่รับผิดชอบ/ที่ปรึกษา ในการส่งเสริมและการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผู้บริหารโรงเรียน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบความต้องการ พัฒนาการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ของ โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนอง

6.2 ผู้บริหารโรงเรียน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ไปใช้ในการปรับปรุงวางแผนแก้ไขในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียน

6.3 บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการพัฒนาดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ของ โรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์
2. ประเภทของสหกรณ์
3. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา
4. บริบทโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

1.1 ความหมายและความสำคัญของสหกรณ์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 สหกรณ์ คือ งานร่วมมือกัน เช่น ทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรม เพื่อหาทำหรือเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ในงานนั้นๆ ร่วมกัน , (กฎ) คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์(ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1145)

สหกรณ์ (พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542) คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

สหกรณ์เป็นของสมาชิก บริหารงาน เพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์และปรับปรุงการประกอบสมาชิกและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประชาธิปไตย ด้วยวิธีการและหลักการสหกรณ์ ซึ่งยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการในการดำเนินงานโดยมิได้มุ่งหวังผลกำไรเป็นหลัก (กรมส่งเสริมสหกรณ์: 20)

กรมวิชาการ (2546: 170) สหกรณ์ หมายถึง การที่คนมารวมกันเพื่อดำเนินการให้บรรลូវัตถุประสงค์ร่วมกันโดยมีลักษณะสำคัญดังนี้เป็นกลุ่มบุคคลซึ่งมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ยึดหลักการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการดำเนินการโดยการลงทุนและการจัดร่วมกันโดยเฉลี่ยผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกด้วยความเป็นธรรม

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาได้ศึกษาและให้ความหมายของสหกรณ์ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีการจดทะเบียนตามกฎหมาย โดยมีบุคคลตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปมารวมตัวด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร การดำเนินกิจการของสหกรณ์จะยึดหลักประชาธิปไตย คือ สหกรณ์เป็นของสมาชิกดำเนินการและควบคุมโดยสมาชิก และเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก (กวี วรกวิน และคณะ, 2559: 60) หรือ สหกรณ์ หมายถึง กลุ่มคนที่ดำเนินธุรกิจร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือในหมู่สมาชิกด้วยกัน(วิริยะ บุญยะนิวาสน์ และคณะ, 2559: 63) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับ นัตรวดี สิมมาลา (2554: 9) สหกรณ์ หมายถึง องค์กรของกลุ่มบุคคลมิใช่ของคนใดคนหนึ่ง โดยการรวมกลุ่มหรือการเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ ประกอบกิจการร่วมกันในการผลิต จำหน่าย เป็นเจ้าของร่วมกันและควบคุมการดำเนินการใช้หลักประชาธิปไตย มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการและความหวังร่วมกันของสมาชิก โดยมีได้มุ่งแสวงหาผลกำไร และมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

สหกรณ์ คือ องค์กรธุรกิจแบบหนึ่งที่จัดตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลผู้มีความประสงค์อย่างเดียวกัน ในอันที่จะขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่สมาชิก หรือดำเนินธุรกิจร่วมกันโดยถือความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการศึกษา และหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความหมายนี้ได้บ่งลักษณะต่าง ๆ ของสหกรณ์ไว้ 8 ประการ(วาสนา เกษสุวรรณ, 2543: 11) ดังนี้

1) สหกรณ์เป็นองค์กรหรือการประกอบการทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่ตั้งขึ้นเป็นการถาวร และมีการจัดการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ การประกอบการที่จะเป็นสหกรณ์ได้นั้น ต้องเป็นการประกอบการที่ถาวร ไม่ใช่กระทำกันเฉพาะฤดูกาล

2) สหกรณ์ที่เป็นการรวมกันของบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ หมายความว่า สหกรณ์เป็นองค์กรที่มีฐานะอ่อนแอหรือเดือดร้อนในทางเศรษฐกิจรวมกันเข้า เพื่อร่วมกันดำเนินธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายความต้องการอันมีอยู่ร่วมกัน นั่นคือ ความทุกข์ ความยากลำบาก ทำให้คนรู้จักคิดค้นหาวิธีการที่จะปลดเปลื้องความทุกข์นั้น โดยร่วมมือกันช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3) สหกรณ์เป็นองค์การที่ยึดหลักการช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายความว่าสมาชิกจะต้องช่วยกันทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์และผลประโยชน์ส่วนนั้นจะตกเป็นของสมาชิกเอง

4) สหกรณ์เป็นองค์การที่สร้างขึ้นด้วยความสมัครใจของสมาชิก กล่าวคือ เข้าเป็นสมาชิกโดยความเห็นดีเห็นชอบของตนเอง ไม่มีการบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อม

5) สหกรณ์เป็นองค์การซึ่งเฉลี่ยผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกโดยวิธีที่เที่ยงธรรม หมายความว่าสหกรณ์ไม่เอาเปรียบ สมาชิกจะได้รับผลประโยชน์เท่าเทียมกันตามปริมาณธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์

6) สหกรณ์เป็นองค์การเพื่อต่อสู้การแสวงหากำไร กล่าวคือ สหกรณ์จัดตั้งขึ้นก็เพื่อช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นจุดมุ่งหมายคือ การให้บริการระหว่างกันเอง

7) สหกรณ์เป็นองค์การที่ยึดความเสมอภาคเป็นหลัก สิทธิพิเศษจะไม่มีในวงการสหกรณ์ เงินทุนหรืออำนาจใด ๆ ไม่อาจก่อให้เกิดสิทธิพิเศษขึ้นได้ นั่นคือทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน

8) วิธีการดำเนินการของสหกรณ์เป็นวิธีสุจริต คือ สหกรณ์ยึดหลักการทำงานร่วมกันด้วยความซื่อสัตย์เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนและความเจริญในทางเศรษฐกิจของตนเอง โดยไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

จากคำนิยามดังกล่าว พอที่จะสรุปความหมายของคำว่า สหกรณ์ คือ การรวมตัวกันของกลุ่มคน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขจัดปัญหาความเดือดร้อนหรือดำเนินธุรกิจร่วมกัน ยกฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้สูงขึ้น ด้วยความสมัครใจ ยึดหลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรมเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร

1.2 ประวัติสหกรณ์

กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีด้านธุรกิจสหกรณ์สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ได้จัดทำเอกสารเพื่อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำชุดฝึกอบรม เรื่อง “อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์” ระหว่างวันที่ 3-8 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงแรมแก่นจันทร์บีช อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี(สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์, 2551: อัดสำเนา)ได้กล่าวในหัวข้อต่อไปนี้

1.2.1 **กำเนิดการสหกรณ์** ระหว่างศตวรรษที่ 18-19 ได้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมขึ้นในยุโรป มีการนำเอาเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจคือเกิดภาวะการว่างงาน และเศรษฐกิจตกต่ำทั่วไป การเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงครั้งนี้ เริ่มต้นที่ประเทศอังกฤษ ชาวอังกฤษ ต้องประสบกับปัญหาความเดือดร้อนอย่างมาก จากการที่นายทุนใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน และการ ปลดคนงานออกจากโรงงาน ส่วนผู้ประกอบการรายย่อยต้อง

เลิกล้มกิจการไป สภาพสังคมทั่วไปมีการ แบ่งชนชั้นออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนายทุน และฝ่ายกรรมกร นายทุนพยายามแสวงหากำไรจากการลงทุนมากที่สุด โดยการเอาเปรียบฝ่ายกรรมกรทุกวิถีทาง

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในครั้งนี บรรดากรรมกรที่ถูกบีบคั้นทั้งหลาย จึงร่วมแสวงหาหนทางที่จะปลดปล่อยความทุกข์ยากของพวกตน ประกอบกับเวลานั้นมีนักเศรษฐศาสตร์ที่มีความคิดอยากจะช่วยพยุฐานะของสังคมให้ดีขึ้น ได้เสนอแนวทางปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม โดยการร่วมมือระหว่างผู้ที่เดือดร้อนให้รู้จักการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แนวความคิดดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดระบบสหกรณ์ขึ้นในเวลาต่อมา

บุคคลแรกที่ทำให้คนทั่วไปรู้จักคำว่า “สหกรณ์” คือ โรเบิร์ต โอเวน ชาวอังกฤษ ซึ่ง ถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิดการสหกรณ์ขึ้นในโลก และได้ชื่อว่าเป็น “บิดาแห่งการสหกรณ์” เดิมโอเวน เป็นคนที่ยากจน แต่ความเฉลียวฉลาด และรู้จักวิธีการทำมาหากิน จึงทำให้เขาได้มีโอกาสเป็นผู้จัดการ และมีหุ้นส่วนเป็นเจ้าของโรงงาน เขาเป็นนายจ้างที่มีความหวังดีต่อกรรมกร จึงได้ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ทั่วไปของคนงานให้ดีขึ้น หลังจากนั้นโอเวนได้หาวิธีช่วยเหลือกรรมกรอื่น ๆ โดยสอนให้รู้จักการ ช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อขจัดปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการของระบบสหกรณ์ โอเวนเสนอให้จัดตั้งนิคม หรือชุมชนสหกรณ์ (Co-operatives Community) ขึ้น เพื่อผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยไม่ใช้เครื่องจักรให้เป็นทรัพย์สินของชมรม ซึ่งเป็นของส่วนรวมเป็นการป้องกันมิให้มีสภาพนายทุนปะปนอยู่ในชมรม การจัดตั้งชมรมสหกรณ์นี้จะต้องใช้เงินทุนและที่ดิน เป็นจำนวนมาก โอเวนจึงพยายามเผยแพร่แผนการจัดตั้งชมรมสหกรณ์ เพื่อให้คนทั่วไปได้เข้าใจสหกรณ์ในฐานะสมาคมเพื่อเศรษฐกิจ แต่โอเวน ยังไม่สามารถจัดตั้งชมรมสหกรณ์ในประเทศอังกฤษได้ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพสังคมในสมัยนั้น โอเวนจึงได้เดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา และทดลองจัดตั้งชุมชนสหกรณ์ขึ้นครั้งแรกที่นิวฮาโมนี รัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2368 ให้ชื่อว่า นิวฮาโมนี (New Harmony) แต่ได้ล้มเลิกไปในระยะเวลาต่อมา เนื่องจากไม่ได้คัดเลือกสมาชิก และไม่มีกิจกรรมเพียงพอให้คุ้มกับค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปกครองและศาสนา อย่างไรก็ตามแนวความคิดของโอเวน ก็มีอิทธิพลต่อนักปฏิรูปทางเศรษฐกิจ เขาได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ ร่วมใจ ระหว่างมนุษย์ในอันที่จะช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อยกมาตรฐานความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น

อีกท่านคือ นายแพทย์วิลเลียม คิง อาศัยอยู่ในเมืองไบรตัน ประเทศอังกฤษ เป็นผู้นิยมแนวความคิดทางสหกรณ์ของโอเวน แต่เห็นว่าโครงการของโอเวน ต้องใช้เงินทุนจำนวน

มาก ซึ่งจะทำให้เป็นจริงได้ยาก นายแพทย์คิง จึงเริ่มต้นจากการชี้แจงให้คนงานรวมทันทันคนละ เล็กละน้อย จัดตั้ง “สมาคมการค้า” (Trading Association) ในรูปสหกรณ์ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2370 เป็น รูปร้านสหกรณ์จำหน่ายสินค้า แต่มีข้อแตกต่างไปจากร้านสหกรณ์ในปัจจุบันคือ กำไรที่เกิดจากการ ดำเนินธุรกิจของร้านสหกรณ์นี้ จะไม่นำมาแบ่งปันกัน แต่จะเก็บสมทบไว้เป็นทุนเพื่อใช้ขยายงาน ของร้านสหกรณ์ต่อไป จนสามารถจัดตั้งชมรมสหกรณ์ตามแบบ โอเวน ได้ ซึ่งจากการกระทำ ดังกล่าว ทำให้ร้านค้าแบบสหกรณ์ในรูปแบบนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการเก็บกำไรทั้งหมด ไว้ ไม่จ่ายคืนแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกไม่ศรัทธาสหกรณ์ อย่างไรก็ตามกิจการของนายแพทย์คิงก็ คล้ายกับร้านสหกรณ์ในปัจจุบัน ฉะนั้น ในวงการร้านสหกรณ์สมัยนี้ จึงให้เกียรติแก่ท่านมาก

สหกรณ์ สมาคมแห่งแรกที่ดำเนินการประสบผลสำเร็จ และเป็นแบบฉบับใน โลกนี้ก็คือ ร้านสหกรณ์แห่งเมืองรอชเดล ประเทศอังกฤษ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2387 โดยกรรมกรช่างทอ ผ้าจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีรายได้น้อย และประสบปัญหาในด้านการซื้อหาเครื่องอุปโภคอันจำเป็นแก่การ ครองชีพ เช่น ราคาแพง มีการปลอมปน และถูกเบียดเบียนในการชั่ง ตวง วัด ประกอบกับการได้รับ แนวความคิดจาก โรเบอर्ट โอเวน ในการรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อช่วยตนเองและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน และไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอุตสาหกรรมและพ่อค้า ซึ่งมีอำนาจการผลิต ทางการค้าในสมัยนั้น จึงได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นสมาคม ประกอบด้วย 28 คน โดยรวมทันทันจัดตั้ง ร้านค้าเครื่องอุปโภคบริโภคขึ้น จากนั้นนำเงินทุนที่รวบรวมได้ไปซื้อสิ่งของที่จำเป็นแก่การ ครองชีพ โดยจัดซื้อในราคาขายส่ง มาขายให้แก่สมาชิก และให้สมาชิกเสียสละเวลามาช่วยกิจการ ของร้าน

ต่อมามีจำนวนสมาชิกเพิ่มทำให้ธุรกิจการค้าขายอย่างกว้างขวางและยังมีการ ทำธุรกิจกับบุคคลภายนอกด้วย นักสหกรณ์รอชเดล หรือที่เรียกกันว่า “ผู้นำแห่งรอชเดล” ได้ กำหนดหลักปฏิบัติไว้ 10 ประการ ซึ่งมีสาระสำคัญหลายประการ ที่ถูกยึดถือเป็นหลักการสหกรณ์ สาถล มาจนถึงปัจจุบัน แม้จะล่วงเลยมาเป็นเวลานาน แต่ร้านสหกรณ์รอชเดล ก็ยังคงอยู่และ กลายเป็นร้าน ที่มีขนาดใหญ่ ยิ่งกว่านั้น วิธีการของร้านสหกรณ์สำหรับผู้บริโภคแบบนี้ได้ แพร่หลายออกไป สู่ประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ปัจจุบันร้านสหกรณ์ที่ถือหลักการสำคัญ ๆ อย่างเดียวกันนี้ มีอยู่ในประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

ส่วนสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ เช่น สหกรณ์ที่ช่วยสมาชิกให้กู้ยืมเงินไปทำทุน สหกรณ์เครดิต และสหกรณ์สินเชื่อก็เช่นเดียวกัน สหกรณ์เหล่านี้เกิดจากความขัดสน และความ เดือดร้อนของเกษตรกร และกรรมกร เนื่องจากหาเงินกู้ยืมมาประกอบการทำกินได้ยาก และแม้ว่ากู้ มาได้ก็ต้อง เสียดอกเบี้ยแพงจนไม่สามารถหารายได้มาให้เพียงพอกับการชำระดอกเบี้ยและเงินต้น ได้ เป็นเหตุให้มีหนี้สินมาก เมื่อปี พ.ศ. 2393 นายเซอร์มัน ชูลซ์ ชาวเยอรมัน ผู้พิพากษาแห่งเมือง

เดวิดซ์ ได้จัดตั้งสหกรณ์ประเภทหาทุนขึ้นในหมู่ชาวเมืองผู้เป็นช่างฝีมือและพ่อค้าขนาดเล็กโดยรวบรวมขึ้นเป็นองค์การ เพื่อจัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืมและในปี พ.ศ.2405นายฟริตริก วิลเฮล์ม ไรฟ์ไฟเซน ชาวเยอรมัน นายเทศมนตรีเมืองเฮดเดสคอร์ฟ ได้จัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้นในหมู่ชาวชนบท ซึ่งเป็นเกษตรกร โดยจัดเป็นองค์การเพื่อจัดหาทุนให้แก่สมาชิกกู้ยืมเช่นเดียวกัน ในเวลาต่อมาการรวมกันเป็นสหกรณ์ เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ก็ได้แพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ และเป็นตัวอย่างในการจัดตั้งสหกรณ์แก่ชาวชนบทและชาวเมืองมาจนปัจจุบัน

1.2.2 ประวัติการสหกรณ์ในประเทศไทย การสหกรณ์ในประเทศไทย เกิดขึ้นได้โดยมีมูลเหตุมาจากสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยได้เริ่มมีการติดต่อซื้อขายกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจของชนบทก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตัวเอง มาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและการครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวนาที่ไม่มีทุนรอนของตนเองก็หันไป กู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงและยังถูกเอาเปรียบ จากพ่อค้า นายทุน ทุกวิถีทาง ชาวนาจึงตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา ทำนาได้ข้าวเท่าใดก็ต้องขายใช้หนี้เกือบหมด นอกจากนี้การทำนา ยังคงมีผลผลิตที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ถ้าปีไหนผลผลิตเสียหาย ก็จะทำให้หนี้สินพอกพูนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถูกหนี้บางรายต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ทำนาให้แก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นผู้เช่านา หรือเร่ร่อน ไม่มีที่ดินทำกินไปในที่สุด

จากสภาพปัญหาความยากจนของชาวนาในสมัยนั้น ทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือด้วยการจัดหาเงินทุนมาให้กู้ และคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ความคิดนี้ได้เริ่มขึ้นในปลายรัชกาลที่ 5 โดยกำหนดวิธีการที่จะช่วยชาวนาในด้านเงินทุนไว้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 จัดตั้งธนาคารเกษตร เพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนา แต่ขัดข้องในเรื่องเงินทุน และหลักประกันเงินกู้ ความคิดนี้จึงระงับไป

วิธีที่ 2 วิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน วิธีนี้เกิดจากรัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ในปัจจุบันคือกระทรวงการคลัง ได้เชิญเซอร์ เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมดราส ประเทศอินเดีย เข้ามาสำรวจหาช่องทางช่วยเหลือชาวนา ได้เสนอว่าควรจัดตั้ง “ธนาคาร ให้กู้ยืมแห่งชาติ” ดำเนินการให้กู้ยืมแก่เกษตรกร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน เพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาหลบหนี้สิน ส่วนการควบคุมเงินกู้ และการเรียกเก็บเงินกู้ท่านได้แนะนำให้จัดตั้งเป็นสมาคมที่เรียกว่า “โคออปอเรทีฟ โซไซตี้” (Co-operatives Society) โดยมีหลักการร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งคำนี้พระราชารวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “สมาคมสหกรณ์”

จึงกล่าวได้ว่า ประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้น ในปี พ.ศ. 2457 แต่ก็ยังมีได้ดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งในปี 2458 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมสถิติพยากรณ์ เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้ให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น และพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ขณะนั้น ได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดตั้งกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบในที่สุดก็ทรงเลือกแบบไรฟ์ไฟเฟิน และทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่า เมื่อได้พิจารณาแล้วได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกว่าไรฟ์ไฟเฟิน ซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจนผู้ประกอบกิจกรรมย่อย ๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย จากการที่พระองค์ได้ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์ จึงถือว่าพระองค์เป็น “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

สำหรับรูปแบบไรฟ์ไฟเฟิน ก็คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็ก สมาชิกจะได้รับความรับผิดชอบร่วมกันทำให้สะดวกแก่การควบคุมท้องที่ที่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งสหกรณ์ คือจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้คนไม่หนาแน่น และเป็นราษฎรที่เพิ่งอพยพมาจากทางใต้ จึงต้องการช่วยเหลือผู้อพยพ ซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรให้ตั้งตัวได้ รวมทั้งเพื่อเป็นการชักจูงราษฎรในจังหวัดอื่น ที่มีผู้คนหนาแน่นให้อพยพมาในจังหวัดนี้ และเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ ต่อมากรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์จึงได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้น ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแห่งแรก ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” โดยจดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีพระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก นับเป็นการเริ่มต้นการสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์

ในระยะแรกตั้งสหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ มีสมาชิกจำนวน 16 คน ทุนดำเนินงาน 3,080 บาท ซึ่งเป็นเงินจากค่าธรรมเนียมแรกเข้า 80 บาทและเงินทุนจำนวน 3,000 บาท ได้อาศัยเงินกู้จากแบงก์สยามกัมมาจล จำกัด ซึ่งก็คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน โดยมีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เป็นผู้ค้ำประกัน และเสียดอกเบี้ยธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี คิดดอกเบี้ย จากสมาชิกในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งคืนเงินต้นในปีแรกจำนวน 1,300 บาท แต่เมื่อครบกำหนดสมาชิกสามารถส่งเงินต้นคืนได้ถึง 1,500 บาท ทั้งส่งดอกเบี้ยได้ครบทุกรายการ แสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของชาวนาได้ผล และจากความสำเร็จของสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ รัฐบาลจึงได้คิดขยายกิจการสหกรณ์ไปยังจังหวัดอื่น ๆ แต่การจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรกนั้น นอกจากจะมีข้อจำกัดเรื่อง

เงินทุนแล้วยังมีข้อจำกัดในทางกฎหมายด้วย เพราะพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์ไม่กว้างขวางพอที่จะขยายสหกรณ์ออกไป หากจะให้การจัดตั้งสหกรณ์เจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคง จะต้องออกกฎหมายควบคุมให้มีขอบเขตกว้างขวาง ดังนั้น ในเวลาต่อมาทางราชการจึงได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 แล้ว ประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 นับเป็นกฎหมายสหกรณ์ฉบับแรก พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการรับจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทอื่นๆ จากนั้นได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 อีก 3 ครั้ง นับว่าการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 ช่วยให้การจัดตั้งสหกรณ์ได้ขยายออกไปอีกมาก

ปี พ.ศ. 2478 มีการริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์เช่าซื้อที่ดินที่จังหวัดปทุมธานี และได้จัดตั้งสหกรณ์ประเภทใหม่ ๆ ขึ้นอีกหลายประเภท เช่น สหกรณ์บำรุงที่ดิน สหกรณ์การขาย สหกรณ์นิคมฝ้าย สหกรณ์หาทุนและบำรุงที่ดิน ในปี พ.ศ. 2480 ร้านสหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชื่อว่า ร้านสหกรณ์บ้านเกาะ จำกัดสินใช้ มีสมาชิกแรกตั้ง 279 คน และได้มีการจัดตั้งร้านสหกรณ์ในลักษณะนี้ขึ้นอีกหลายแห่ง เพื่อช่วยเหลือประชาชน เกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพ โดยจัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และส่วนของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย ก็คือการควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน โดยทางราชการได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เปิดโอกาสให้สหกรณ์หาทุนขนาดเล็ก ที่ดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียว ควบเข้ากันเป็นขนาดใหญ่ สามารถขยายการดำเนินธุรกิจเป็นแบบเอกประสงค์ ซึ่งจะประโยชน์แก่สมาชิกได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้สหกรณ์หาทุนจึงแปรสภาพเป็นสหกรณ์การเกษตรมาจนปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2511 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาแก่สมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสถาบันสหกรณ์ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ และความช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์สากลในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ โดยมีสหกรณ์ทุกประเภทเป็นสมาชิก ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดประเภทสหกรณ์ไว้ 6 ประเภท ตามประกาศกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2516 ประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ และในปี พ.ศ. 2548 ได้ประกาศให้มีสหกรณ์รับจดทะเบียนเป็น 7 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน และ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติที่ว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.)

การแบ่งแยกสหกรณ์ สมาชิกสมทบ และอื่น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์อย่างมาก นับแต่สหกรณ์ได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในธุรกิจต่าง ๆ ได้สร้าง ความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก จนทำให้จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก ปริมาณเงินทุน และผลกำไรของสหกรณ์ เพิ่มขึ้นทุกปี การสหกรณ์ในประเทศไทยจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะต่อประชาชนที่ยากจน สหกรณ์จะเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ช่วยแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

1.3 อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อร่วมกันว่าการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดีอยู่ดี ความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2556: 24)

1.4 หลักการของสหกรณ์

หลักการของสหกรณ์ คือแนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2542: 49-53) กล่าวคือ หลักการสหกรณ์ Co - operative Principle จากการประชุมสมัชชาองค์การไอซีเอ ณ นครแมนเชสเตอร์ประเทศอังกฤษที่ประชุมได้นำเอาหลักการสหกรณ์ในปี 1969 มาปรับปรุงใหม่ได้เพื่อให้เหมาะสมกับกาลเวลาสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบคำแถลงการณ์ว่าด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ซึ่งประกอบด้วยหลักการสหกรณ์ 7 ประการคือ

หลักการที่ 1 การเปิดรับสมาชิกด้วยความสมัครใจ (Voluntary and Open Membership) สหกรณ์เป็นองค์การแห่งความสมัครใจที่เปิดรับบุคคลทั้งหลายที่สามารถใช้บริการของสหกรณ์และเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิกเข้าเป็นสมาชิกโดยปราศจากการกีดกันทางเพศ สังคมเชื้อชาติการเมืองหรือศาสนา

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control) สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยมวลสมาชิกผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจบุรุษและสตรีผู้ใดได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนสมาชิกต้องรับผิดชอบต่อมวลสมาชิกในสหกรณ์ขึ้นปฐมสมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง) สำหรับสหกรณ์ในระดับอื่นให้ดำเนินการไปตามแนวทางประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก (Member Economic Participation) สมาชิกสหกรณ์พึงมีความเที่ยงธรรมในการให้และการควบคุมการใช้เงินทุนใน

สหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตยของสหกรณ์ส่วนหนึ่งต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนสำหรับทุนตามเงื่อนไขแห่งสมาชิกภาพในอัตราที่จำกัด (ถ้ามี) มวลสมาชิกเป็นผู้จัดการผลประโยชน์ส่วนเกินเพื่อจุดมุ่งหมายประการใดประการหนึ่งหรือทั้งหมด ดังต่อไปนี้เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของตน โดยจัดเป็นทุนของสหกรณ์ซึ่งส่วนหนึ่งของทุนนี้ต้องไม่นำมาแบ่งปันกันเพื่อเป็นผลประโยชน์แก่สมาชิกตามส่วนปริมาณธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นใดที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomous and Independence) สหกรณ์เป็นองค์การที่พึ่งพาและปกครองตนเองโดยการควบคุมของสมาชิกในกรณีที่สหกรณ์จำเป็นต้องมีข้อตกลงหรือผูกพันกับองค์การของรัฐหรือต้องแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอก สหกรณ์ต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขอันเป็นที่มั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกจะยังคงไว้ซึ่งอำนาจในการควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตยและยังคงดำรงความเป็นอิสระของสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษาการฝึกอบรมและข่าวสาร (Education Training and Information) สหกรณ์พึงให้การศึกษาศึกษาและฝึกอบรมแก่มวลสมาชิกผู้แทนจากการเลือกตั้งผู้จัดการและพนักงานเพื่อบุคคลเหล่านั้นสามารถมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถให้ข่าวสารแก่สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เยาวชนและบรรดาผู้นำทางความคิดในเรื่องคุณลักษณะ (Nature) และคุณประโยชน์ “Benefits” ของสหกรณ์

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Co - Operation among Co -Operative) สหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้โดยประสานความร่วมมือในระดับท้องถิ่นระดับชาติระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

หลักการที่ 7 ความเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community) สหกรณ์พึงดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนตามนโยบายที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตยที่มีการควบคุมโดยสมาชิก ร่วมกันกำหนดนโยบายและตัดสินใจ สมาชิกมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน คือ สมาชิกหนึ่งคนมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียง

สมาชิกมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยการถือหุ้นของสหกรณ์ และได้รับผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม ในรูปผลประโยชน์ตามสัดส่วนของเงินลงทุน และผลประโยชน์ตามส่วนของกิจกรรมที่สมาชิกแต่ละคนทำไว้กับสหกรณ์

สมาชิกมีการปกครองกันเอง สหกรณ์เป็นองค์การที่พึ่งพาตนเองและปกครองกันเองอย่างอิสระ

การให้การศึกษา ฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสาร สหกรณ์พึงให้การศึกษาและ ฝึกอบรม ให้ข่าวสารแก่สมาชิก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตน มีทัศนคติ ที่ดี ซึ่งจะนำประโยชน์มาสู่สมาชิกโดยรวม

การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ท้องถิ่นร่วมมือกับสหกรณ์ระดับจังหวัด

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์พึงดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนา ชุมชนให้กับความเจริญอย่างยั่งยืนตามนโยบายที่สมาชิกเห็นชอบ

2. ประเภทของสหกรณ์

สหกรณ์ในประเทศไทย แบ่งเป็น 7 ประเภท (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2556: 78) ดังต่อไปนี้

2.1 สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความ เดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

ความเป็นมา สหกรณ์การเกษตรแห่งแรกได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2459 ชื่อว่า สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ ในจังหวัดพิษณุโลก เป็นสหกรณ์การเกษตรชนิดไม่จำกัด มีขนาดเล็กในระดับหมู่บ้าน ตั้งขึ้นในหมู่เกษตรกรที่มีรายได้น้อยและมีหนี้สินมาก มีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 16 คน ทุนดำเนินงาน จำนวน 3,080 บาทเป็นค่าธรรมเนียมแรกเข้าจำนวน80บาทและเป็น ทุนจากการกู้แบงก์สยามกัมมาจล (ธนาคารไทยพาณิชย์ใน ปัจจุบัน) จำนวน 3,000 บาท

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริม ให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวม โดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ เช่น ให้สินเชื่อเพื่อ การเกษตร จำหน่ายวัสดุและสิ่งของที่จำเป็นทางการเกษตร จัดหาตลาดจำหน่ายผลิตผลของสมาชิก รับฝากเงินส่งเสริมความรู้ทางเกษตร

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นจากการกู้เงิน สหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำมาประกอบอาชีพ ทำให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินทำกิน มากกว่าเดิม ทั้งได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ตั้งแต่การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การใช้ปุ๋ย การใช้ยาปราบศัตรูพืช การเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ผลิตผลที่ได้จึงเป็นไปได้ตาม

ความต้องการของตลาด ส่งผลให้สหกรณ์และบุคคลในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและการอนามัย

2.2 สหกรณ์การประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมงเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามลำพังบุคคลเหล่านี้จึงรวมตัวกัน โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ประมง เช่น ให้ความรู้ทางด้านวิชาการและธุรกิจการประมง จัดหาวัสดุอุปกรณ์การประมงและสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก จัดหาเงินกู้ให้สมาชิกไปลงทุนประกอบอาชีพ รับฝากเงิน ให้การสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัวที่ประสบภัย

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำมาลงทุนประกอบอาชีพ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งของจำเป็นที่สหกรณ์นำมาจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม เมื่อมีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์สหกรณ์จะรวบรวมขายให้ในราคาที่สูงขึ้น บริการรับฝากเงินเพื่อสะดวกปลอดภัยให้แก่สมาชิก และสมาชิกจะได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการประมง ตามหลักวิชาการแผนใหม่ ให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการ ของตลาด รวมถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของทุกคนตามหลักการและวิธีการสหกรณ์

2.3 สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่ง ที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัย ควบคู่ไปกับการดำเนินการจัดหาสินเชื่อ การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการให้บริการสาธารณูปโภคแก่สมาชิก

ความเป็นมา ได้เริ่มดำเนินงานเป็นแห่งแรกที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ.2478 โดยดำเนินการจัดซื้อที่นาราชพัสดุ จากกระทรวงการคลัง เนื้อที่ 4,109 ไร่เศษ มาจัดสรรให้สมาชิก 69 ครอบครัวในรูปแบบของสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน ต่อมาในปี พ.ศ.2481 ได้จัดตั้งนิคมสหกรณ์ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อที่ 7,913 ไร่ และได้จัดสหกรณ์การเช่าที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพแล้วที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2518

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์นิคม เช่น หาที่ดินมาจัดสรรให้แก่ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร ตลอดจนจัดบริการด้านสาธารณูปโภคแก่สมาชิก เพื่อการจัดสหกรณ์ คือ การรวบรวมราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจัดตั้งเป็นสหกรณ์

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีสหกรณ์เป็นสถาบัน ที่เป็นสื่อกลางในการขอรับบริการต่าง ๆ จากรัฐบาล และเป็นสถาบันที่อำนวยความสะดวกในด้าน การ

จัดหาสินเชื่อ การรวมกันซื้อ รวมกันขาย การส่งเสริมการเกษตรและการฝึกอบรมซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้เกิดระบบที่ดีในการจัดหา การผลิต และการตลาด โดยสมาชิก เพื่อสมาชิกในการประกอบอาชีพอย่างมั่นคงจนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.4 สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่มีผู้บริโภครวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภค บริโภคมาจำหน่ายให้กับสมาชิกและบุคคลทั่วไป เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค

ความเป็นมา สหกรณ์ร้านค้าจัดตั้งขึ้นโดยชาวชนบท อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี พ.ศ.2480 และได้เลิกกันไป ต่อมารัฐบาลได้ช่วยเหลือด้านการครองชีพให้กับประชาชนโดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งสหกรณ์ร้านค้าที่จัดตั้งในเมืองที่ประชาชนหนาแน่นจะประสบความสำเร็จมากกว่าสหกรณ์ร้านค้าที่จัดตั้งในชนบทวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ร้านค้า เช่น จัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกต้องการมาจำหน่ายในราคายุติธรรม ส่งเสริมให้รู้จักการประหยัด ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์ สหกรณ์ร้านค้าจะจัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกมีความต้องการมาจำหน่าย ช่วยจำหน่ายผลิตผล ผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านสหกรณ์ และด้านการค้าให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ปลุกจิตสำนึกให้สมาชิกรู้จักประหยัด ช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือและประสานงานกับสหกรณ์และหน่วยงานอื่นทั้งจากภายในและภายนอกประเทศในอันที่จะเกื้อกูลกันและกัน

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีสถานที่ซื้อขายสินค้าจำเป็น ตามราคาตลาดในชุมชน ซึ่งเป็นสินค้าที่ดีมีคุณภาพ เทียบตรงในการชั่ง ตวง วัด ตามความต้องการของสมาชิก เมื่อสิ้นปีสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปี สมาชิกจะได้รับเงินปันผลตามหุ้น และเงินเฉลี่ยคืน ตามส่วนที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ การซื้อขายด้วยเงินสดสินค้าจะมีราคาที่ถูกกว่าเงินผ่อน ทำให้สมาชิก มีความรอบคอบในการใช้จ่ายเงิน ก่อให้เกิดการประหยัดและอดออม ส่งผลให้สหกรณ์มีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมากพอในการจัดหาสินค้าราคาถูกมาจำหน่ายเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

2.5 สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน

ความเป็นมา สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งแรกในประเทศไทย จัดตั้งขึ้นในหมู่ข้าราชการสหกรณ์ และพนักงานธนาคารเพื่อการสหกรณ์จดทะเบียนเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2492 คือ สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินไช้ และได้แพร่หลายไปในหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ เช่น ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมเงิน รับฝากเงิน และให้กู้ยืมเงินเมื่อเกิดความจำเป็นตามอุดมการณ์ในการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ เป็นแหล่งเงินฝากและเงินกู้ของสมาชิก ทำให้สมาชิกรู้จักเก็บออมเงิน และไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ทำให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงขึ้น

2.6 สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ โดยประชาชนที่มีอาชีพเดียวกันหรือได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกัน รวมตัวกันโดยยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นคง

ความเป็นมา สหกรณ์บริการแห่งแรกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2484 เป็นการรวมตัวกันในกลุ่มผู้มีอาชีพทำร่ม ชื่อ สหกรณ์ผู้ทำร่มบ่อสร้าง จำกัดสินไช้ อยู่ที่ตำบลตันเปา อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาในปี พ.ศ.2496 ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์บริการไฟฟ้าหนองแขม จำกัด อำเภอหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นสหกรณ์ที่ให้บริการด้านสาธารณูปโภค และในปี พ.ศ.2497 จัดตั้งสหกรณ์มีดอรัญญิก จำกัด ที่ตำบลทุ่งช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีสหกรณ์บริการอีกหลายแบบตามมา เช่น สหกรณ์เคหสถาน สหกรณ์แท็กซี่ สหกรณ์หัตถกรรมผลิตภัณฑ์ไม้ สหกรณ์บริการน้ำประปา สหกรณ์ผู้จัดหางานแห่งประเทศไทย ฯลฯ

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์บริการ เช่น ประกอบธุรกิจด้านการบริการตามประเภทที่ได้จัดตั้งขึ้น จัดหาอุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการให้บริการรับฝากเงิน และให้กู้เงินแก่สมาชิก ช่วยเหลือสมาชิกด้านกฎหมาย คดีความต่าง ๆ

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ สมาชิกมีสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาฝีมือการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด มีแหล่งรวมซื้อรวมขายผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ ช่วยให้สมาชิกสหกรณ์ประกอบอาชีพได้ถูกต้องตามกฎหมาย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองในราคาประหยัดและมีความปลอดภัยในชีวิต เมื่อสิ้นปีทางบัญชีถ้าสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปี สมาชิกสหกรณ์จะได้รับเงินปันผลตามหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์

2.7 สหกรณ์เครดิตยูเนียน คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่นอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นที่ที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน สถานศึกษา หรือประกอบอาชีพเดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันในลักษณะต่อเนื่อง และบุคคลเหล่านั้นมีความปรารถนาจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการนำเงินของตนมาสะสมไว้เป็นกองทุน สมาชิก ทุก ๆ คนจะต้องสะสมเงินตามความสามารถของตนเป็นประจำและสม่ำเสมอตามที่สหกรณ์กำหนด และ

เงินในกองทุนนี้จะสามารถช่วยเหลือสมาชิกที่มีความจำเป็นและเดือดร้อนทางการเงิน กู้ยืมไป แก้ไขปัญหาและบำบัดความเดือดร้อนเหล่านั้นหรือถ้าไม่มีความเดือดร้อนเงินสะสมก็จะมีความขึ้น สหกรณ์เครดิตยูเนียน จึงเป็นสหกรณ์ที่มุ่งหวังให้สมาชิกช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บริหารงานโดยสมาชิกและทำกิจการทุกอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิก

ความเป็นมา คำว่า “เครดิตยูเนียน” เป็นคำที่ ฟรีดริค วิลเฮล์ม ไรฟ์ไฟเฟิน ผู้ริเริ่ม ก่อตั้งเครดิตยูเนียน ได้คิดค้นและริเริ่มจัดตั้งในรูปแบบของสมาคมครั้งแรกในประเทศเยอรมันนี้ ประกอบด้วยคำที่แสดงปรัชญาของสมาคมนี้ไว้ชัดเจน 2 คำ คือ “เครดิต (Credit)” หมายความว่า “ความเชื่อถือได้ ความไว้วางใจได้” และคำว่า “ยูเนียน (Union)” หมายความว่า “การรวมเป็นหนึ่ง เดียวกัน” เป็นการรวมเอาความไว้วางใจซึ่งกันและกันเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อดำเนินงานร่วมกัน ให้บรรลุจุดหมาย การดำเนินงานของสมาคมนี้มีลักษณะของสหกรณ์เต็มตัว จึงเรียกว่า “สหกรณ์ เครดิตยูเนียน”

สำหรับในประเทศไทยได้รวมกลุ่มคนในย่านชุมชนแออัด ห้วยขวาง ดินแดง เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2508 และใช้ชื่อว่า “เครดิตยูเนียนแห่งศูนย์กลางเทวา” แต่ไม่ได้จดทะเบียนเป็น สหกรณ์สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นแห่งแรก คือ “สหกรณ์เครดิตยูเนียน แม่มูล จำกัด” จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2522 ในประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ ต่อมาได้กำหนดให้เป็นประเภท “สหกรณ์เครดิตยูเนียน” ตามกฎกระทรวงโดยกำหนดประเภท สหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนไว้ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2548

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกช่วยตนเอง เพื่อดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยใช้หลักคุณธรรมพื้นฐานห้า ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นใจกัน และความไว้วางใจกัน รวมทั้งจริยธรรมอันดีงาม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถอยู่ดีกินดีและมีสันติสุขประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ

1) สมาชิกสหกรณ์มีสหกรณ์เป็นที่ฝากเงินได้ด้วยความสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้อง เสียเวลาเดินทางไปฝากเงินที่ไกล ๆ และจะมีเงินจำนวนน้อย หรือมากก็สามารถสะสมได้

2) สามารถขอกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ด้านการเงิน หรือความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่าย

สำหรับสหกรณ์ในโรงเรียน สหกรณ์ที่นิยมจัดตั้งในโรงเรียน ได้แก่ สหกรณ์ ร้านค้า เนื่องจากครูและนักเรียนในโรงเรียนมีความต้องการใช้สอยสินค้าประเภทอุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน ชุดนักเรียน อาหารและเครื่องดื่ม สหกรณ์จะจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิกใน ราคายุติธรรม เนื่องจากการซื้อสินค้าในปริมาณมากจะทำให้สินค้ามีราคาถูก การดำเนินงานของ

สหกรณ์จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของสมาชิกมากกว่าดำเนินการเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด(กวี วรรกวิ
และคณะ, 2559: 65)

3. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา

ผู้ศึกษาค้นคว้านำเสนอวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ประเภทของสหกรณ์
โรงเรียนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน 4 ด้านประกอบด้วยการบริหารจัดการการบันทึกบัญชีและการ
ปิดบัญชีการจัดทำงบการเงินและการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามลำดับดังนี้ (กรมตรวจบัญชี
สหกรณ์, 2556)

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเป็นการบริหารกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามที่นักเรียนได้
เรียนรู้จากชั้นเรียนครูที่ปรึกษาจะให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการสหกรณ์โดยอาศัยหลักการวิธีการ
สหกรณ์ที่ “รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” และเพื่อให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตาม โครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริฯดังนี้

- 1) ฝึกนักเรียนให้อยู่ร่วมกันแบบสังคมประชาธิปไตย
- 2) ฝึกและส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัยดังนี้
  - (1) ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - (2) เอื้ออาทรต่อกัน
  - (3) มีความขยัน
  - (4) มีความซื่อสัตย์
  - (5) รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 3) เพื่อให้นักเรียนให้เรียนรู้และนำไปใช้ในการเป็นสมาชิกสหกรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่
- 4) ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในการใช้จ่ายเงิน

3.1 ประเภทของสหกรณ์โรงเรียน การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเป็นการจัดให้
นักเรียนมาร่วมกันดำเนินงานในกิจการสหกรณ์โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามแนวทาง
ของสหกรณ์กิจกรรมต่างๆที่ควรจัดสำหรับสหกรณ์ในโรงเรียนมี 4 ประเภทดังนี้ (กรมส่งเสริม
สหกรณ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2550 : 218-222)

3.1.1 กิจกรรมร้านค้า เป็นกิจกรรมเพื่อจัดหาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น และเป็นความต้องการของสมาชิกตลอดจนรวบรวมผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจำหน่าย

ประโยชน์ของกิจกรรมร้านค้า

1) ซื้อสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรมเนื่องจากการรวมกันซื้อ
2) ฝึกทักษะในการซื้อสินค้าขายสินค้าการเลือกสินค้าและการบันทึกบัญชี
อย่างง่าย ๆ

3) ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบและแบบแผน

4) ฝึกให้มีความรับผิดชอบและฝึกการตัดสินใจ

3.1.2 กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนทำการเกษตรหรืองานฝีมืออื่นร่วมกันในโรงเรียนหรือที่บ้านเสริมความเข้าใจเรื่องสหกรณ์และเป็นการฝึกทักษะในสิ่งที่เรียนมาเช่น การเลี้ยงไก่ร่วมกันการทำแปลงผักสวนครัวการทำขนม ฯลฯ

ประโยชน์ของกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ

1) ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำเกษตรและฝึกนิสัย
ขยันหมั่นเพียร

2) ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันแบบสหกรณ์

3) ฝึกให้มีการวางแผนการผลิตและการบันทึกการปฏิบัติกิจกรรม

4) ฝึกให้มีความรับผิดชอบ

3.1.3 กิจกรรมออมทรัพย์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนเก็บออมทรัพย์ในระหว่าง เป็นนักเรียนเพื่อเสริมความเข้าใจเพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนมีนิสัยการออมรู้จักประหยัด

ประโยชน์ของกิจกรรมออมทรัพย์

1) ฝึกนิสัยให้ประหยัดอดออมและไม่ฟุ่มเฟือย

2) ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผน

3) ฝึกให้มีระเบียบวินัยมีสัจจะกับตนเอง

3.1.4 กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันจัดขึ้น เพื่อให้บริการในสิ่งที่เป็นความรู้หรือสิ่งที่จะใช้ประโยชน์ร่วมกันแก่นักเรียนเป็นส่วนรวมหรือเป็นการสร้างนิสัยการค้นคว้าการให้บริการเอื้อเพื่อและแบ่งปันกันตลอดจนรับผิดชอบร่วมกันกิจกรรมที่จะดำเนินงานได้เช่นการจัดบริการหนังสืออ่านเล่นของเล่น โดยการรวบรวมจากนักเรียนหรือรับบริจาคจากการจัดมุมความรู้ด้านต่างๆหรือตามวาระสำคัญต่างๆการจัดฝึกอบรมการประดิษฐ์พื้นบ้านโดยมีผู้ปกครองหรือนักเรียนเองเป็นผู้สอนการจัดมุมความรู้ด้านต่างๆ

ประโยชน์ของกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ

- 1) ฝึกให้มีนิสัยเอื้อเฟื้อแบ่งปันกันเสียสละเวลาและทำตัวให้เป็นผู้บริการ
- 2) ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงาน
- 3) ฝึกให้มีการวางแผนในการทำงาน
- 4) ฝึกระเบียบวินัยในการควบคุมตนเอง

นักเรียนที่สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์นักเรียนสามารถเลือกเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดๆหรือหลายๆ กิจกรรมได้ตามความสนใจและความถนัดของตน 4 กิจกรรมดังนี้

- 1) กิจกรรมร้านค้าประกอบด้วย
  - (1) แผนกซื้อสินค้า
  - (2) แผนกทะเบียน
  - (3) แผนกบัญชี
  - (4) แผนกบริการ
- 2) กิจกรรมส่งเสริมการออมประกอบด้วย
  - (1) แผนกการเงิน
  - (2) แผนกบัญชี
  - (3) แผนกทะเบียน

ฯลฯ
- 3) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพประกอบด้วย
  - (1) แผนกส่งเสริมการผลิต
  - (2) แผนกบัญชี

ฯลฯ
- 4) กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการประกอบด้วย
  - (1) ประสานงานหาทุนสนับสนุนอาหารกลางวัน
  - (2) เผยแพร่ความรู้เรื่องการสหกรณ์ไปสู่สมาชิก
  - (3) สนับสนุนกิจกรรมของฝ่ายอื่นๆ

3.2 การจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน การจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนผู้ศึกษาค้นคว้าได้แนวทางการกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมสหกรณ์ในโรงเรียนภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารีที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการทำงานจากการฝึกปฏิบัติจริงเกิดการเรียนรู้ต่างๆอย่างมีขั้นตอนอันเป็นรากฐานสำคัญในการเรียนรู้ต่อไปในอนาคตหากไม่เรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้นไปก็สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพต่อไปการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนมีวิธีการจัดกิจกรรม

สหกรณ์โรงเรียนตามโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วย (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556:3-10)

การบริหารจัดการ การบันทึกบัญชี การปิดบัญชี และการจัดสรรกำไรสุทธิ ประจำปีซึ่งแต่ละด้านมี

3.2.1 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการกิจกรรมสหกรณ์ตามที่นักเรียนได้เรียนรู้จากชั้นเรียนครูที่ปรึกษาจะให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการสหกรณ์โดยอาศัยหลักและวิธีการสหกรณ์

1) วิธีการสหกรณ์เป็นแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อที่จะให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นมีความเป็นที่ดีขึ้นและอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข (บรรลุตามอุดมการณ์สหกรณ์) โดยยึดแนวคิดที่ว่า “รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

(1) ช่วยเหลือตนเองการช่วยเหลือตนเองเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อไม่ให้เป็นการระต่อครอบครัวสังคมและประเทศชาติเป็นคนที่มิประโยชน์ในการที่จะช่วยเหลือคนอื่นๆ และเป็นกำลังสำคัญทำให้ประเทศชาติเข้มแข็งต่อไปโดยมีแนวทางดังนี้

1.1 มีความขยันคือสนใจและตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อยและมีความอดทนที่จะทำให้สำเร็จแม้จะพบกับความยากลำบากก็ไม่เลิกทำงานง่าย

1.2 รู้จักประหยัดคือรู้จักคุณค่าของสิ่งต่างๆ และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเช่นเมื่อซื้อปากกามาแล้วก็ใช้อย่างระมัดระวังไม่ให้สูญหายรู้จักคุณค่าของเวลาทำงานต่างๆ ด้วยความตั้งใจเพื่อให้เสร็จเรียบร้อยทันเวลาที่กำหนดรู้จักการออมสะสมทรัพย์เพื่อให้มีใช้ในคราวที่จำเป็น

1.3 รู้จักพัฒนาตนคือสนใจหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

1.4 พาดนหลักพันอบายมุขคือ ไม่เล่นการพนันดื่มสุราสูบบุหรี่หรือเสพสิ่งเสพติดอื่นๆ ไม่เที่ยวกลางคืนไม่คบเพื่อนที่ชักชวนให้ไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดการพนันเกเร มีนิสัยรักขโมย

(2) การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเป็นชุมชนตำบลอำเภอจังหวัดและในที่สุดก็รวมเป็นประเทศชาติเมื่ออยู่ร่วมกันต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพราะทุกคนไม่สามารถทำอะไรได้ด้วยตนเองทั้งหมดเช่นบางคนซ่อมบ้านได้บางคนจักสานได้หรือบางอย่างก็เป็นสมบัติของส่วนรวมที่คนในชุมชนใช้ร่วมกันเช่นลำคลองหนองบึงในหมู่บ้านหากทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันคนที่บ้านชำรุดแต่ซ่อมบ้านไม่เป็นก็จะไม่มีบ้านอยู่หรือหากทุกคนใช้น้ำในลำคลองหนองบึงแต่ไม่ช่วยกันรักษาขุดลอกใน

ที่สุดก็ตื่นเงินและคนในหมู่บ้านก็จะไม่มีน้ำใช้ต่อไปเป็นต้นดังนั้นคนทุกคนที่อยู่ร่วมกันจึงต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีแนวทางดังนี้

1.1 มีความซื่อสัตย์คือปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความสุจริตซื่อตรง
รับผิดชอบทำในสิ่งที่ได้รับปากหรือตั้งใจและมีความจริงใจต่อผู้อื่น

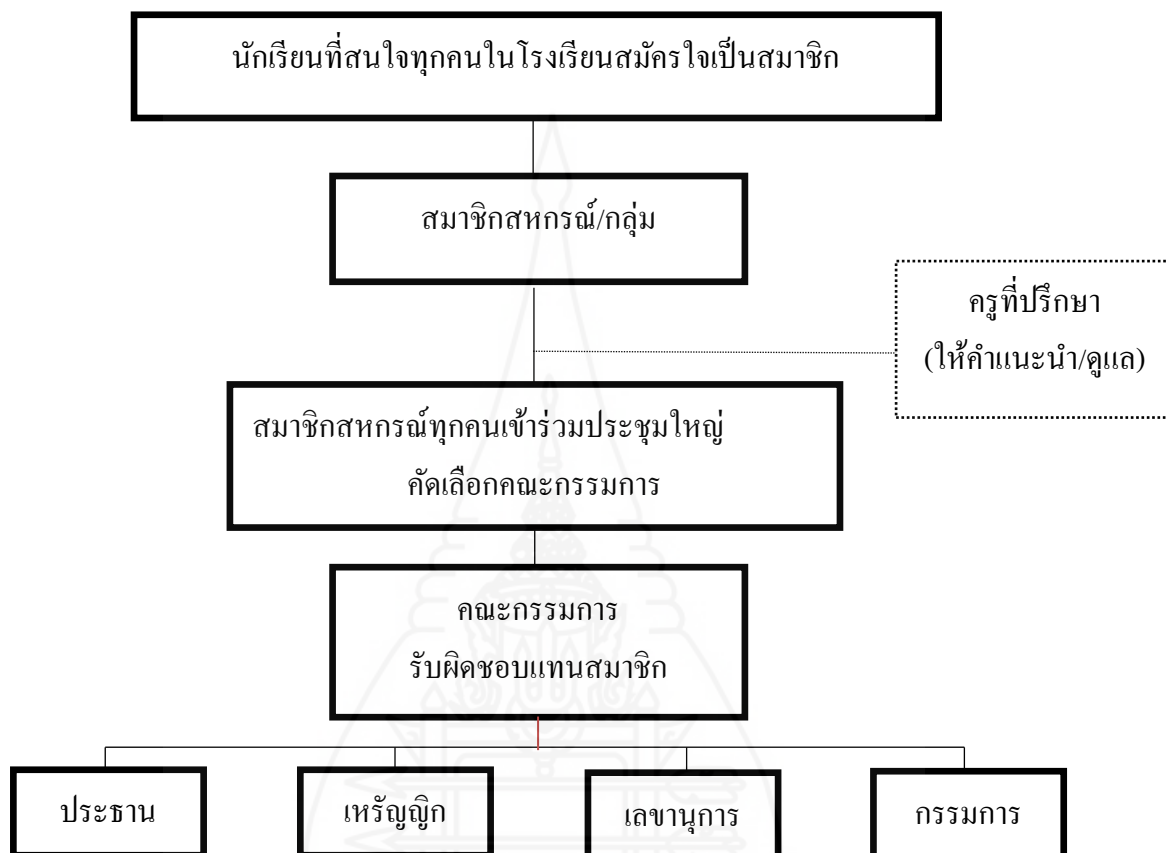
1.2 รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวมคือไม่เห็นแก่ตัวรู้จักการแบ่งปันมีความ
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เอาแต่ผลประโยชน์ของตนเองรู้จักเสียสละของส่วนตัวเองเพื่อประโยชน์ของ
ส่วนรวมเช่น ห้องเรียน นื่อง ป. 1 ต้องติดหลอดไฟฟ้าเพราะแสงสว่างไม่พอโรงเรียนไม่มีเงินจัดซื้อ
ที่ชั้น ป.2 – ป.6 ช่วยบริจาคคนละ 50 สตางค์โดยทุกคนหักเงินจากค่าขนมของตนเองเป็นเวลา
1 สัปดาห์เพื่อซื้อหลอดไฟให้ห้องชั้น ป. 1 เป็นต้น

1.3 มีความสามัคคีคือร่วมมือร่วมใจกันเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นช่วยกัน
แก้ไขรู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นมีความเห็นอกเห็นใจให้อภัยไม่ถือโกรธกันเมื่อมีการทำผิด

1.4 มีวินัยใช้เหตุผลคือเคารพกฎระเบียบกติกาศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมของ
การอยู่ร่วมกันและช่วยกันหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดด้วยความมีเหตุผลเช่นห้องอนุบาลปีสวาระ
ในห้องส้วมแล้วไม่ราดน้ำทำความสะอาดตามกติกาศึกษาของ โรงเรียนที่ฯป. 4-6 จึงแบ่งเวรกันเพื่อดูแล
ความสะอาดห้องน้ำและให้คำแนะนำห้องอนุบาลเนื่องจากห้องอนุบาลยังเล็กดูแลตัวเองไม่ค่อยได้
เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริฯ
ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, (2556 : 7)

2) หน้าที่ของสมาชิกกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์

(1) มีหน้าที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ เพื่อ

- 1.1 ใช้สิทธิในการเลือกตั้งคณะกรรมการ
- 1.2 ใช้สิทธิในการจัดสรรกำไรสุทธิ
- 1.3 ใช้สิทธิในการซักถามข้อสงสัยจากคณะกรรมการเกี่ยวข้องกับการ

บริหารงานสหกรณ์

(2) มีหน้าที่ช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณสหกรณ์ เช่น

- 1.1 เข้าแถวอย่างเป็นระเบียบเมื่อซื้อสินค้า

- 1.2 รักษาความสะอาดบริเวณสหกรณ์
- 1.3 มีหน้าที่เสนอข้อคิดเห็นที่เห็นว่าสหกรณ์ควรทำเพื่อประโยชน์
ของมวลสมาชิก
- 1.4 ต้องปฏิบัติตามกฎหรือกติกาของสหกรณ์ที่ได้ปิดประกาศให้
ทราบโดยทั่วกัน
- (3) หน้าที่ของครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการสหกรณ์
หน้าที่ครูที่ปรึกษา
- 1) ให้คำแนะนำนักเรียนเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์
  - 2) ช่วยเหลือแนะนำคณะกรรมการกำหนดกฎกติกาในการดำเนินกิจกรรม
สหกรณ์ได้แก่
    - (1) กติกาการถือหุ้นของสมาชิก
    - (2) กฎระเบียบว่าด้วยการรับ - จ่าย และเก็บรักษาเงิน
    - (3) การรับเงินฝากออมทรัพย์จากสมาชิก
    - (4) การขายเชื่อและการชำระหนี้
    - (5) การจัดสรรกำไรสุทธิ
  - 3) การจัดการซื้อสินค้าที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน และจัดซื้อสินค้าที่
กิจกรรมอาหารกลางวันต้องการ
    - 4) ดูแลเก็บรักษาเงินสดในมือคงเหลือประจำวัน
    - 5) ตรวจสอบบันทึกการขายรับ - จ่าย ในสมุดบัญชีรับ - จ่าย
    - 6) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน
    - 7) ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการดำเนินการทุกคน เป็นไปตามที่
กำหนดไว้
      - 8) ตรวจสอบจัดทำรายงานรับ - จ่าย ประจำเดือน
      - 9) สอนแนะนำให้นักเรียนสามารถบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีรับ - จ่าย และ
สามารถทำการปิดบัญชีประจำภาคได้
- 4) หน้าที่คณะกรรมการ
ประธาน มีหน้าที่
- 1) เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
  - 2) ตรวจสอบบันทึกข้อมูลในสมุดบัญชีรับ - จ่าย

ที่ปรึกษา

3) รวบรวมข้อมูลสินค้าที่สมาชิกต้องการซื้อจากกรรมการเพื่อเสนอครู

4) ชี้แจงรายรับ - รายจ่ายประจำเดือนแก่ที่ประชุม

5) ทำหน้าที่กรรมการตามที่ได้รับมอบหมาย

6) อื่น ๆ ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

เหรียญก มีหน้าที่

1) รับผิดชอบเงินค่าขายสินค้าจากกรรมการที่ทำหน้าที่ขายสินค้าประจำวัน

2) รับเงินค่าหุ้นและเงินฝากออมทรัพย์จากสมาชิก

3) ส่งมอบเงินขายสินค้า และเงินฝากออมทรัพย์และเงินรายได้อื่น ๆ ให้แก่

ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มเป็นประจำทุกวัน

4) จ่ายเงินค่าใช้จ่ายที่จำนวนเงินน้อย ซึ่งคณะกรรมการลงมติไว้ให้

เหรียญกจ่ายได้

เลขานุการ มีหน้าที่

1) แจ้งกำหนดวันประชุมประจำเดือนแก่กรรมการทุกคน

2) แจ้งกำหนดวันประชุมใหญ่ให้สมาชิกทราบ

3) จัดบันทึกรายการประชุมประจำเดือน

4) อ่านรายงานการประชุมประจำเดือนในที่ประชุมคณะกรรมการ

ดำเนินการรับรอง

5) บันทึกบัญชีในสมุดบัญชีรับ - จ่าย เป็นประจำทุกวันที่มีรายการรับ -

จ่ายเงิน

6) จัดทำรายงานรับ - จ่าย ประจำเดือน

7) ทำหน้าที่กรรมการตามที่ได้รับมอบหมาย

8) อื่น ๆ ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

กรรมการ มีหน้าที่

1) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน

2) ทำหน้าที่ขายสินค้าประจำวัน และจัดบันทึกใบขายสดประจำวัน

3) จัดเรียงสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการหยิบขายให้ลูกค้า

4) ตรวจสอบสินค้าคงเหลือ

5) จัดบันทึกยอดซื้อสะสมของสมาชิกเป็นประจำทุกวัน

6) จัดบันทึกรายชื่อสินค้าที่สมาชิกแจ้งความประสงค์ซื้อสินค้า แต่ไม่มี
สินค้าขาย ให้ประธานแจ้งครูที่ปรึกษากลุ่ม

7) บันทึกบัญชีคุมสินค้า

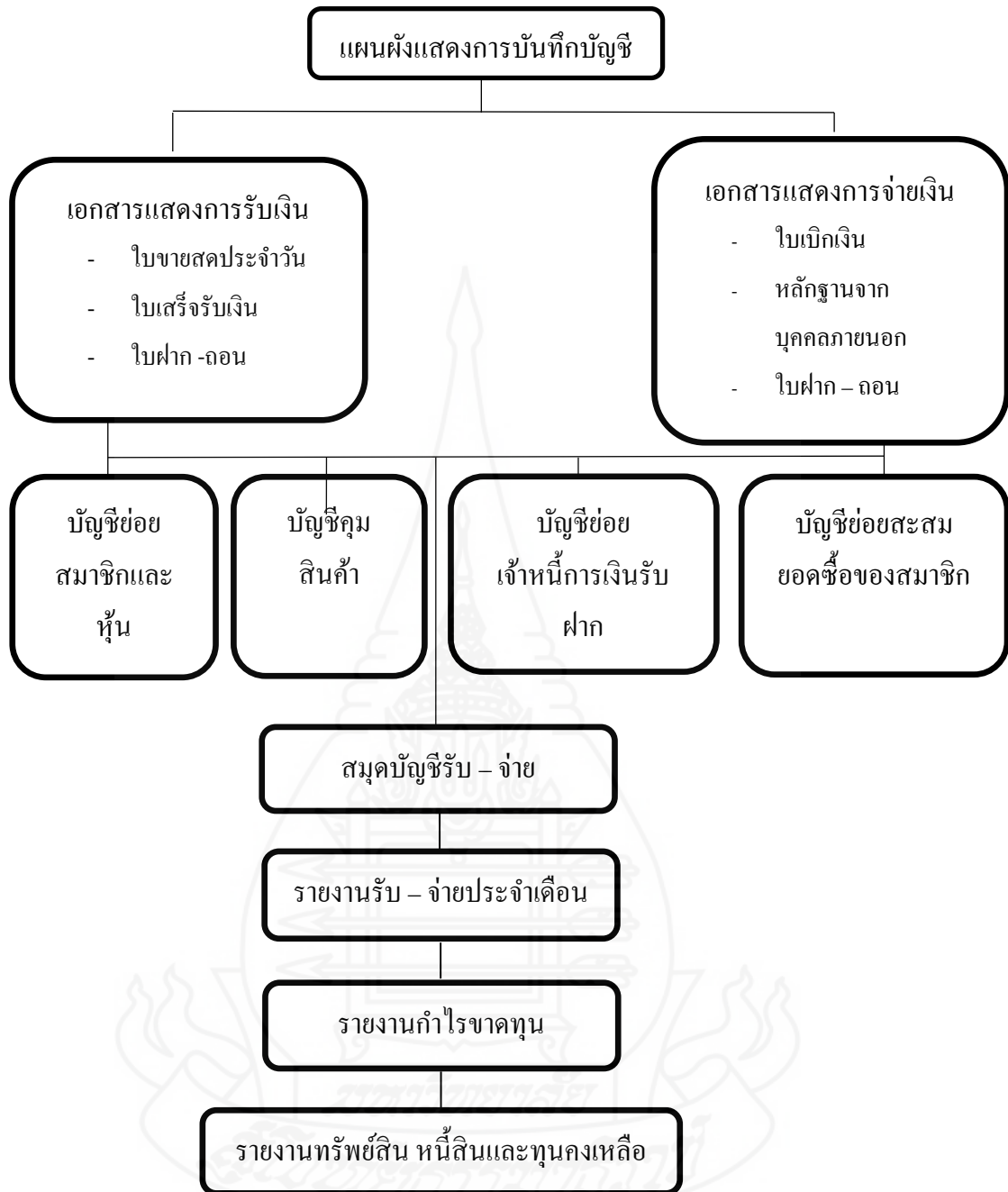
8) อื่น ๆ ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมอบหมาย

การรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมสหกรณ์ ครูที่ปรึกษาควรแนะนำให้คณะกรรมการ
ประชุมเพื่อกำหนดกฎหรือกติกาในการทำงานกลุ่ม เพื่อให้คณะกรรมการยอมรับและเต็มใจ
ปฏิบัติตามกฎหรือกติกาที่กำหนด และควรปิดประกาศไว้ที่สหกรณ์ให้ทราบโดยทั่วกัน กฎหรือ
กติกาที่ที่คณะกรรมการควรกำหนด ได้แก่

- 1) กติกาเกี่ยวกับการรับ - จ่าย และเก็บรักษาเงินสด
- 2) กติกาเกี่ยวกับการขายสินค้า
- 3) กติกาเกี่ยวกับการซื้อสินค้า
- 4) กติกาเกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิ

3.2.2 การบันทึกบัญชี

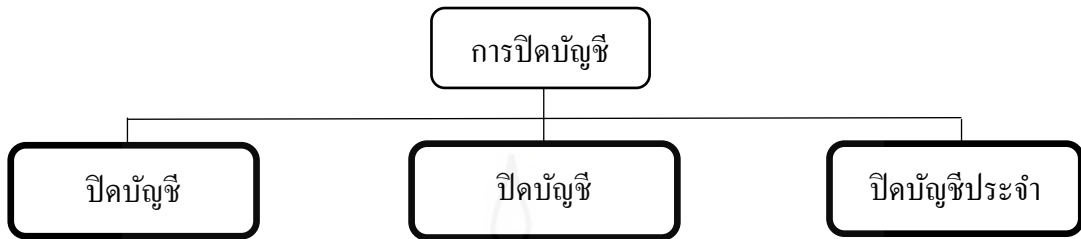
การบันทึกบัญชี ได้ให้ความหมายการบันทึกบัญชีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่
จะต้องจัดทำ โดยเริ่มตั้งแต่การรวบรวมหลักฐานหรือจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน
นำไปบันทึกลงในสมุดบัญชี เพื่อรู้ว่ากลุ่มมีรายได้ มีค่าใช้จ่าย และมีผลกำไรหรือขาดทุนจากการ
ดำเนินกิจกรรมเป็นจำนวนเงินเท่าใด รวมทั้งสามารถรู้ด้วยว่ากลุ่มกิจกรรมมีเงินทุนที่เกิดจากผล
กำไรเก็บสะสมไว้เพียงพอสำหรับใช้หมุนเวียนในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ต่อไปอย่างต่อเนื่อง
และยั่งยืน(กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 : 11-90)

ภาพที่ 2.2 การบันทึกบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริฯ
ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 : 11)

3.2.3 การปิดบัญชี

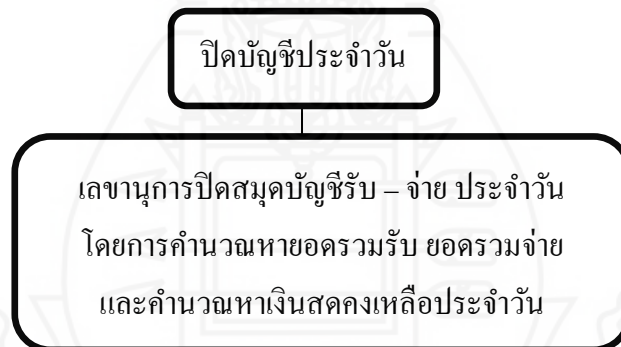
การปิดบัญชี ประกอบด้วยดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 : 92-112)

ภาพที่ 2.3 ประเภทของการปิดบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนโครงการตามพระราชดำริฯ
ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 : 93)

1. การปิดบัญชีประจำวัน

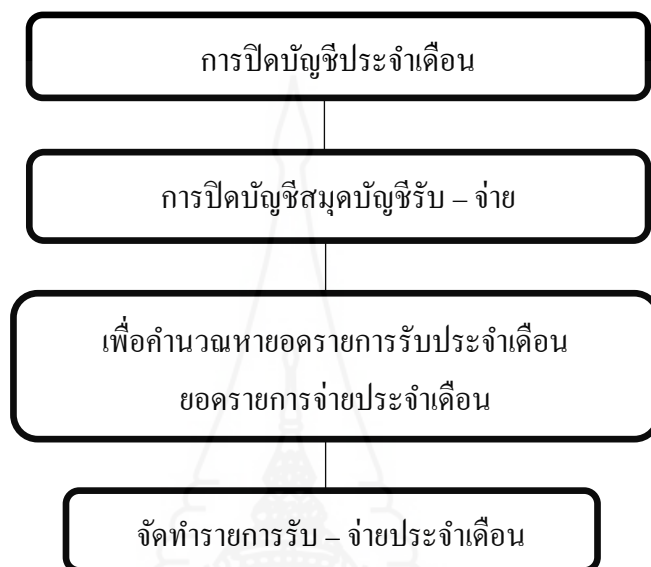
การหาเงินสดคงเหลือประจำวัน จากสมุดรับ – จ่าย หาโดยการนำเงินสดคงเหลือของวันก่อน บวก กับยอดรวมรับประจำวัน แล้ว หัก ด้วยยอดรวมจ่ายประจำวัน

ภาพที่ 2.4 การปิดบัญชีประจำวันของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริฯ
ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 : 93)

2. การปิดบัญชีประจำเดือน

การปิดสมุดบัญชีรับ – จ่าย เพื่อคำนวณหายอดรายการรับประจำเดือน
ยอดรายการจ่ายประจำเดือน เพื่อจัดทำรายงานรับ – จ่ายประจำเดือน

ภาพที่ 2.5 การปิดบัญชีประจำเดือนของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
โครงการตามพระราชดำริฯ

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 : 96)

3. การปิดบัญชีประจำภาคเรียน

เมื่อโรงเรียนจะปิดภาคเรียน กิจกรรมสหกรณ์จะต้องทำการปิดบัญชี เพื่อทราบผลการดำเนินงานว่ามีกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวนเงินเท่าใด และมีทรัพย์สิน เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร และสินค้าคงเหลือ เป็นจำนวนเงินเท่าใด ที่จะนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในภาคเรียนต่อไป โดยมีวิธีดำเนินการปิดบัญชีประจำภาคเรียน ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจนับสินค้าคงเหลือ ณ วันปิดภาคเรียนอย่างน้อย 3 คน เพื่อช่วยกันตรวจนับสินค้าคงเหลือ โดยใช้หลักฐานคือใบตรวจนับสินค้าคงเหลือ

2) จัดทำรายงานรับ – จ่ายประจำภาคเรียน เป็นการเก็บยอดสะสมรายรับ รายจ่ายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นภาคเรียนจนถึงวันปิดภาคเรียนจากสมุดบัญชีรับ – จ่ายว่าประกอบด้วยรายการรับอะไรบ้าง จำนวนเงินเท่าใด โดยนำมากรอกลงใบแบบฟอร์มรายงานรับ – จ่ายประจำภาคเรียน

3) จัดทำรายงานกำไรขาดทุน เป็นการจัดทำรายงานกำไรขาดทุนสำหรับภาคเรียน เพื่อแสดงในรอบระยะเวลาตั้งแต่วันเริ่มต้นปีภาคเรียนจนถึงวันปิดภาคเรียนกิจกรรมสหกรณ์ ดำเนินงานมีผลกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวนเงินเท่าใด โดยวิธีการจัดทำ มีดังนี้

- จับคู่รายการที่เหมือนกันจากรายงานรับ – จ่ายประจำภาคเรียนกับรายงานกำไรขาดทุน แล้วนำจำนวนเงินมาเติมลงในช่องจำนวนเงินให้ตรงกับรายการที่เหมือนกัน
- ให้นำจำนวนเงินสินค้างเหลือจากใบตรวจนับสินค้างเหลือไปกรอกลงในบรรทัดหักสินค้างเหลือสิ้นภาคเรียน ในรายงานกำไรขาดทุน
- ตัวเลขจำนวนเงินที่ได้จาก 1 และ 2 ให้นำมากรอกลงในแบบฟอร์มที่กำหนดให้

4. จัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ เป็นการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ ณ วันปิดภาคเรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมสหกรณ์มี

ทรัพย์สิน ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร และสินค้างเหลือ มีอยู่เป็นจำนวนเท่าใด

หนี้สิน ได้แก่ เจ้าหนี้เงินรับฝาก (คือเงินรับฝากของสมาชิก) มีอยู่เป็นจำนวนเท่าใด

ทุน ได้แก่ เงินค่าหุ้นของสมาชิก เงินทุนรับบริจาคมีอยู่เป็นจำนวนเงินเท่าใดและแสดงให้เห็นว่ากำไรสุทธิได้ถูกจัดสรรแบ่งเป็นรายการอะไรบ้าง จำนวนเงินเท่าใด

วิธีการจัดทำโดย

1. นำรายการทางด้านรับและทางด้านจ่ายจากรายการรับ - จ่ายประจำภาคที่มีชื่อรายการเหมือนกันจับคู่ นำตัวเลขจำนวนเงินมาเติมลงในช่องจำนวนเงินให้ตรงกับบรรทัดรายการที่มีชื่อเหมือนกันจนครบทุกช่องในแบบคำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ

2. นำรายการยอดคงเหลือยกมาจากรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ ณ วันปิดภาคเรียนที่ผ่านมา มากรอกตัวเลขลงในช่องจำนวนเงินจนครบถ้วนทุกรายการในแบบคำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ ได้แก่

- 2.1 เงินสดคงเหลือยกมา
- 2.2 เงินฝากธนาคารคงเหลือยกมา
- 2.3 ลูกหนี้ค่าสินค้างเหลือยกมา
- 2.4 เจ้าหนี้เงินรับฝากออมทรัพย์ยกมา
- 2.5 ทุนเรือนหุ้นยกมา

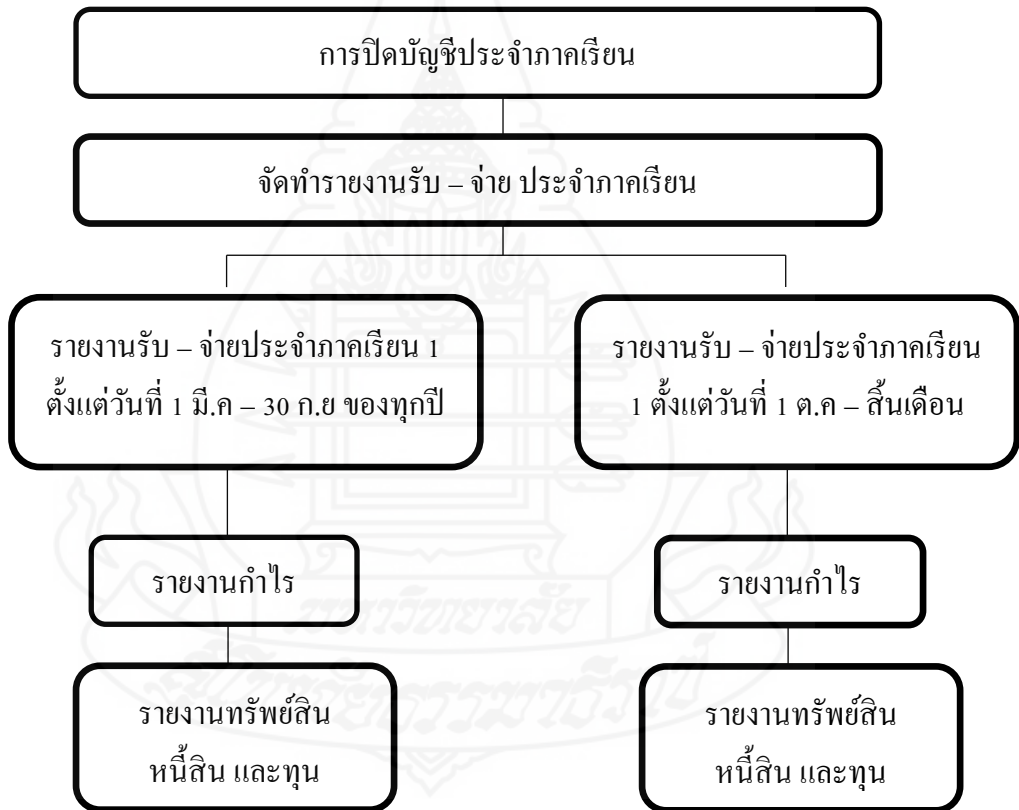
3. นำจำนวนเงินยอดสินค้าคงเหลือ ณ วันปิดภาคเรียนจากใบตรวจนับสินค้าคงเหลือ มากรอกจำนวนเงินลงให้ตรงบรรทัดสินค้าคงเหลือใบแบบคำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ

4. กำไร (ขาดทุน) สุทธิที่ได้จากรายงานกำไรขาดทุน มากรอกตัวเลขจำนวนเงินลงให้ตรงบรรทัดกำไร (ขาดทุน) สุทธิ

5. หาผลรวมของทั้งด้านทรัพย์สิน หนี้สิน และทุน จะได้ผลลัพธ์

รวมทรัพย์สิน = หนี้สินและทุนของกลุ่ม

6. นำจำนวนเงินของรายการทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ จากแบบคำอธิบายการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ มากรอกลงในแบบฟอร์มรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ

ภาพที่ 2.6 แสดงการปิดบัญชีประจำภาคของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

โครงการตามพระราชดำริฯ

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 : 99)

การปิดบัญชีสหกรณ์โรงเรียนประจำภาค ประกอบด้วย

1. การจัดทำรายงานรับ - จ่ายประจำภาคเรียน
2. การจัดทำรายงานกำไรขาดทุน
3. การจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ

การจัดทำรายรับ - รายจ่ายเป็นเงินเก็บยอดสะสมรายรับ - รายจ่ายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นภาคเรียนจนถึงวันปิดภาคเรียนจากสมุดบัญชีรับ - จ่ายว่าประกอบด้วย

โรงเรียน.....กลุ่มกิจกรรมสหกรณ์ รายงานรับ - จ่าย ประจำภาคเรียนที่...../..... ตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....			
รวมรับ	จำนวนเงิน	รวมจ่าย	จำนวนเงิน
ขายสินค้าสมาชิกและอื่น ๆ		ซื้อสินค้าทั่วไป	
สินค้าทั่วไป		ซื้อไข่ไก่	
ไข่ไก่		ซื้อปลา	
ปลา		ซื้อพืชผัก	
พืชผัก		จ่ายคืนค่าหุ้น	
ขายสินค้าอาหารกลางวัน		จ่ายคืนเงินฝากออมทรัพย์	
สินค้าทั่วไป		นำเงินฝากธนาคาร	
ไข่ไก่		ค่าหีบห่อ	
พืชผัก		ค่าพาหนะ	
รับค่าหุ้น		จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์	
รับเงินฝากออมทรัพย์		จ่ายโบนัส เหลือคืน ปันผล	
รับเงินบริจาค		ลูกหนี้เงินเชื่อ	
รับชำระลูกหนี้เงินเชื่อ			
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร			
ขายสินค้าเงินเชื่อ			
ขายผลผลิตการเกษตรเงินเชื่อ			
รวมรับ		รวมจ่าย	
เงินสดคงเหลือยกมา		เงินสดคงเหลือยกไป	
รวม		รวม	

ภาพที่ 2.7 การจัดทำรายงานรับ - จ่าย ประจำภาค

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556: 102)

การจัดทำงบการเงิน

การจัดทำงบการเงิน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2556 : 105 - 106) ได้ให้ความหมายของงบการเงินไว้ดังนี้ เป็นการจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ ณ วันปิดภาคเรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมสหกรณ์มี

1. ทรัพย์สิน ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร และสินค้ำคงเหลือ มีอยู่เป็นจำนวนเท่าใด
2. หนี้สิน ได้แก่ เจ้าหนี้เงินรับฝาก (เงินรับฝากของสมาชิก) มีอยู่เป็นจำนวนเท่าใด
3. ทุน ได้แก่ เงินค่าหุ้นของสมาชิก เงินทุนรับบริจาค มีอยู่เป็นจำนวนเท่าใดแสดงให้เห็นว่ากำไรสุทธิได้ถูกจัดสรรแบ่งปันเป็นรายการอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด และรายงานกำไร

การจัดทำรายงานกำไรขาดทุน	
โรงเรียน.....	
กลุ่มกิจกรรมสหกรณ์รายงานกำไรขาดทุน	
สำหรับภาคเรียนที่ 1/25..... ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 25..... ถึงวันที่ 30 กันยายน 25.....	
หรือ สำหรับภาคเรียนที่ 2/25..... ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 25..... ถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 25.....	
รายได้ประกอบด้วย	บาท
ขายสินค้าสมาชิกและอื่น ๆ	.....
สินค้าทั่วไป	.....
ไข่ไก่	.....
พืชผัก	.....
ขายสินค้าอาหารกลางวัน	
สินค้าทั่วไป	.....
ไข่ไก่	.....
พืชผัก	.....
ขายสินค้าเงินเชื่อ	.....
ขายผลผลิตการเกษตรเงินเชื่อ	.....
ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร	.....
รวมรายได้	.....

ค่าใช้จ่ายประกอบด้วย	
1. ต้นทุนขายสินค้า	
1.1	สินค้าคงเหลือต้นภาคเรียนที่...../..... .....
1.2	ซื้อสินค้าทั่วไป .....
1.3	ซื้อไข่ไก่ .....
1.4	ซื้อปลา .....
1.5	ซื้อพืชผัก .....
หักด้วย สินค้าคงเหลือสิ้นภาคที่...../.....	
ต้นทุนขายสินค้า	
2. ค่าใช้จ่ายอื่น	
2.1	ค่าหีบห่อ .....
2.2	ค่าพาหนะ .....
2.3	จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ .....
	รวมค่าใช้จ่าย .....
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (รายได้ - ค่าใช้จ่าย)	

ภาพที่ 2.8 การจัดทำรายงานกำไรขาดทุน

ที่มา :กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556: 104)

<p style="text-align: center;">การจัดทำรายงานทรัพย์สินหนี้สินและทุนคงเหลือ</p> <p style="text-align: center;">โรงเรียน.....</p> <p style="text-align: center;">กลุ่มกิจกรรมสหกรณ์</p> <p style="text-align: center;">รายงานทรัพย์สินหนี้สินและทุนคงเหลือ</p> <p style="text-align: center;">ณ วันที่ 30 กันยายน 25..... หรือ ณ วันที่ 28/29 กุมภาพันธ์ 25.....</p>	
ทรัพย์สินบาท	หนี้สินและทุน
ประกอบด้วย	ประกอบด้วย
เงินสดคงเหลือ	เจ้าหนี้เงินรับฝากออมทรัพย์คงเหลือ .....
เงินฝากธนาคารคงเหลือ	.....
ลูกหนี้เงินเชื่อคงเหลือ	รวมหนี้สิน .....
สินค้ำคงเหลือ	ทุนของกลุ่ม
	ประกอบด้วย
	ทุนเรือนหุ้นคงเหลือ .....
	(เงินค่าหุ้นของสมาชิก)
	ทุนของกลุ่มคงเหลือ .....
	กำไรสุทธิประจำภาคก่อนคงเหลือ .....
	กำไรสุทธิประจำภาค .....
	รวมทุนของกลุ่ม .....
	รวมหนี้สินและทุน .....

ภาพที่ 2.9 การจัดทำรายงานทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนคงเหลือ

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556: 106

3.2.4 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

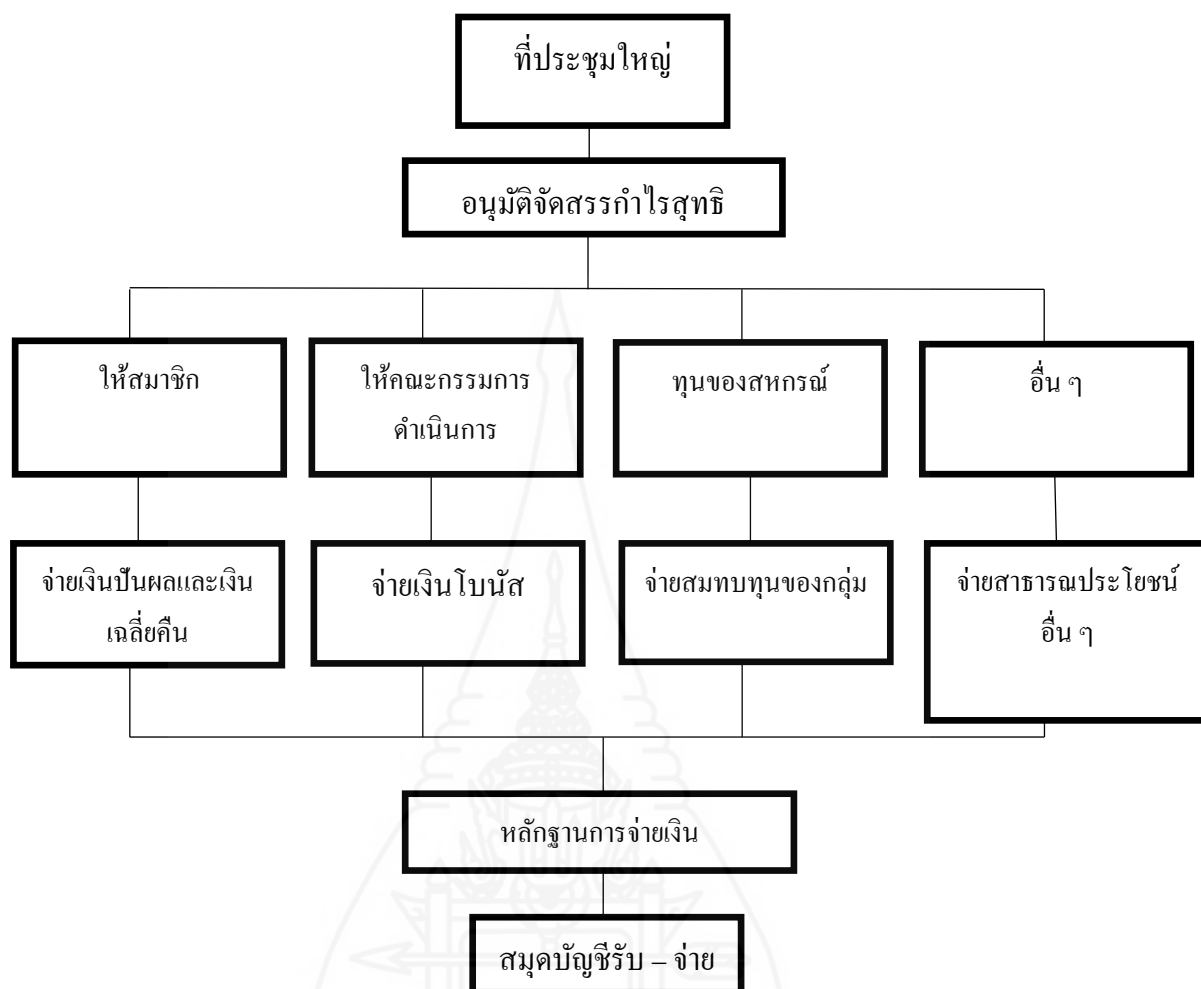
1) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556: 114) ได้ระบุว่า มีขั้นตอน ประกอบด้วย ดังนี้

- (1) ที่ประชุมใหญ่
- (2) อนุมัติจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- (3) จ่ายเงินปันผลตามหุ้นให้สมาชิก
- (4) จ่ายโบนัสให้คณะกรรมการดำเนินการ
- (5) จ่ายสมทบกองทุนกองทุนของกลุ่ม เข้าทุนของสหกรณ์
- (6) จ่ายอื่น ๆ จ่ายสาธารณประโยชน์

2) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2542: 21 - 22) ได้ระบุว่า การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ

กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรองและค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ภายใต้ข้อบังคับดังต่อไปนี้

- (1) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว แต่ต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงสำหรับสหกรณ์แต่ละประเภท
- (2) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับสหกรณ์ในระหว่างปี
- (3) จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ไม่เกินร้อยละสิบของกำไรสุทธิ
- (4) จ่ายเป็นทุนสะสมไว้ เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดของสหกรณ์ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

ภาพที่ 2.10 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2556 : 114

4. บริบทโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง มีจำนวนผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้ดังนี้(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง http://medu.go.th/new/?page_id=5775:2560)

ตารางที่ 2.1 จำนวนโรงเรียนสังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวน โรงเรียนทั้งหมด	ขนาดที่ 1 (นักเรียน 0 - 120 คน)						ขนาดที่ 2 121 - 300	ขนาดที่ 3 301 - 600	ขนาดที่ 4 601 - 900	ขนาดที่ 5 901 - 1200	ขนาดที่ 6 1201 - 1500	ขนาดที่ 7 > 1500	
			0	1 - 20	21 - 40	41 - 60	61 - 80	80 - 120							รวม
1	เมืองระนอง*	27 โรงเรียน (1 สาขา)			3 โรงเรียน (1 สาขา)	4	:	5	13 โรงเรียน (1 สาขา)	6	6	:	1		
2	ละอุ่น	8 โรงเรียน				1	:	1	3 โรงเรียน	5					
3	กะเปอร์	13 โรงเรียน		1		1	:	2	5 โรงเรียน	4	3	:			
4	กระบุรี	26 โรงเรียน		2	4	3	3	4	16 โรงเรียน	6	1	3			
5	สุขสำราญ	9 โรงเรียน			1	1			2 โรงเรียน	5	2				
รวม		83 โรงเรียน 1 สาขา	-	3	8 โรงเรียน (1 สาขา)	10	6	12	39 โรงเรียน (1 สาขา)	26	12	5	1	-	-
		ร้อยละ	-	3.61	9.64	12.05	7.23	14.46	46.99	31.33	14.46	6.02	1.20	-	-

*หมายเหตุ : โรงเรียนทั้งหมด 83 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนใน อ.เมือง มีโรงเรียนสาขา คือ โรงเรียนบ้านหาดทรายดำ (สาขาน้ำนอก)

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนนักเรียน ห้องเรียน นักเรียน สังกัด สพป.ระนอง ปีการศึกษา 2559 จำแนกเป็นรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนโรงเรียน		จำนวนห้องเรียน (ห้อง)				จำนวนนักเรียน (คน)			
		หลัก	สาขา	ก่อนประถม	ประถม	มัธยม	รวม	ก่อนประถม	ประถม	มัธยม	รวม
1	เมืองระนอง	27	1	69	214	27	310	1296	4419	569	6284
2	ละอุ่น	8	0	14	48	12	74	227	714	148	1089
3	กะเปอร์	13	0	30	88	15	133	649	1903	258	2810
4	กระบุรี	26	0	47	178	27	252	618	3298	746	4662
5	สุขสำราญ	9	0	23	60	6	89	450	1397	87	1934
รวม		83	1	183	588	87	858	3240	11731	1808	16779

ปัจจุบันได้ดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ครบทุกโรงเรียนสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนอง ได้ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์อย่างทั่วถึง โดยอาศัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา ให้โรงเรียนถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้โรงเรียนส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ขึ้นในโรงเรียนโดยให้ครูอาจารย์ นักเรียน เจ้าหน้าที่อื่นๆ ในโรงเรียนเป็นสมาชิก

2. เงินที่ใช้ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเรียกว่า “เงินกิจกรรมสหกรณ์” ไม่ใช่เงินบำรุงการศึกษา และอยู่นอกการควบคุมระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา

3. จัดให้ทำบัญชีตามวิธีการสหกรณ์แต่ละประเภท โดยอยู่ในความควบคุมของโรงเรียน

4. โรงเรียนใดเริ่มจัดกิจกรรมสหกรณ์เมื่อใดให้รายงานผู้อำนวยการเขตทราบ

5. โรงเรียนใดเลิกจัดกิจกรรมสหกรณ์เมื่อใด ให้รายงานผู้อำนวยการเขตทราบ

6. ข้อบังคับของกิจกรรมสหกรณ์แต่ละประเภทให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

7. ให้โรงเรียนรายงานผลการดำเนินงาน สถานการณ์การเงินและงบดุลให้ผู้ว่าการเขตทราบทุกปี หลังการประชุมใหญ่ประจำปี

ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา ระบุไว้ว่า ข้อบังคับของกิจกรรมสหกรณ์แต่ละประเภทให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น วัยของผู้เรียน เนื้อหา และกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการทำกิจกรรมของนักเรียน เป็นต้น ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ โรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี จึงจะสามารถจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป็นตัวอย่างที่ดีนักเรียนต่อไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงกมล ศรีงาม (2538: บทคัดย่อ) สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครในด้านการเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ ด้านสหกรณ์ การบริหารงาน การจัดบุคลากรดำเนินงาน การจัดการด้านตลาด บัญชี การเงิน และอาคารสถานที่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และสังเกต ครูที่ทำหน้าที่ประธานกรรมการผู้จัดการสหกรณ์ และผู้ดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน จำนวน 36 คน จาก 12 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน นักเรียนได้รับการเตรียมตัวและให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์โดยการจัดชุมนุมกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน และนักเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ มีการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งครูเป็นผู้ดำเนินงานและนักเรียนเป็นผู้ช่วย ผู้บริหารโรงเรียนสรรหาคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งเป็นตัวแทนครูในแต่ละหมวดวิชาแล้วผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกผู้จัดการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์เป็นผู้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตำแหน่งต่าง ๆ มีการสั่งซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อเครดิต 1 เดือนจากร้านค้าหรือตัวแทนจำหน่าย สมาชิกซื้อสินค้าเป็นเงินสด สหกรณ์ร้านค้าได้ทุนจากเงินหมุนเวียน และเงินค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ผู้บริหารโรงเรียนจัดสถานที่เหมาะสม

ด้านปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ครูไม่มีเวลาในการให้ความรู้และแจ้งข่าวสาร เพราะมีงานประจำมาก กิจกรรมสหกรณ์ไม่สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะนักเรียนมีส่วนร่วมดำเนินการน้อย กิจกรรมสหกรณ์เพิ่มความรับผิดชอบให้ครูมากเกินไป ซึ่งครูมีภาระการสอนมาก และนักเรียนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ เวลาในการจัดซื้อจำหน่ายสินค้าไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดซื้อและขายสินค้า เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลานำเงินรายรับจากการจำหน่ายสินค้าไปฝากธนาคารทุกวันและผลตอบแทนของคณะกรรมการและสมาชิกไม่น่าพอใจ อาคารสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ เนื่องจากมีห้องขนาดเล็กและแคบ

สุรสิทธิ์ อิศดง (2544: บทคัดย่อ) ปัญหาการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เป็นผู้บริหารโรงเรียน 35 คน ครูที่เป็นกรรมการที่ปรึกษาจำนวน 105 คน นักเรียนเป็นกรรมการ 105 คน ใน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ ด้านการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ ด้านประเมินผลกิจกรรมสหกรณ์ และ ด้านการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ เป็นดังนี้

สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา มีดังนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวนครูและนักการศึกษาโรงเรียนสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีจำนวนนักเรียนเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ ร้อยละ 60 ขึ้นไป สมาชิกมีหุ้นในกิจกรรมสหกรณ์เฉลี่ยต่อคน 2.1 หุ้นขึ้นไป มีหุ้นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อคนต่อปี 0-0.4 หุ้น และฝากเงินในกิจกรรมออมทรัพย์ ร้อยละ 20-49 ทุกโรงเรียนมีระเบียบสหกรณ์ร้านค้า ทะเบียนสมาชิกและบัญชีเงินสด โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องหรือสถานที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าโดยเฉพาะ มีป้ายบอกชื่อกิจกรรม

สหกรณ์ โรงเรียน มีเงินทุนเรือนหุ้น 1,000-5,000 บาท และจำหน่ายสินค้าได้เฉลี่ยวันละ 100-300 บาท

บุคลากรโดยส่วนรวม เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยมีปัญหาการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้ ด้านการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ ได้แก่ ขาดเงินทุนหมุนเวียน ด้านการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบ ด้านการประเมินผลกิจกรรมสหกรณ์ ได้แก่ ไม่ประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนด และด้านการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ ได้แก่ ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นสหกรณ์แบบครบวงจรได้

สุนันท์ วชิรมนตรี (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่มกรุงเทพมหานคร จำนวน 102 คน นักเรียนทำหน้าที่คณะกรรมการสหกรณ์ในโรงเรียนจำนวน 119 คน รวมทั้งสิ้น 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนทั้ง 4 ด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ สภาพปัญหาด้านการเตรียมการจัดตั้งสภาพปัญหาด้านติดตามและประเมินผลสภาพปัญหาด้านการดำเนินการจัดตั้งสภาพปัญหาด้านการดำเนินการจัดการและแยกเป็นรายด้านพบว่าเป็นดังนี้ สภาพปัญหาด้านการเตรียมการจัดตั้งเช่นการศึกษานโยบายระเบียบและ แนวปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียนด้านสภาพปัญหาด้านการดำเนินการจัดตั้งเช่น การสรรหาและการตั้งคณะกรรมการริเริ่มเพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์สภาพปัญหาด้านการดำเนินการจัดการเช่นการให้นักเรียน ชั้น ป.3- 6 มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้านความซื่อสัตย์และดำเนินงานสภาพปัญหาด้านการติดตามและประเมินผลเช่นการจัดให้มีการรายงานผลดำเนินงานและสถิติความก้าวหน้าของโครงการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

จิราพร ปทุมเทวาภิบาล (2553: บทคัดย่อ) ประเมิน โครงการกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนแบบครบวงจร โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2553 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์(CIPP Model)) เพื่อประเมินด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัย (Input) ด้านกระบวนการ (Process)และด้านผลผลิต (Product) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยากร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการประเมิน พบว่า

1. ผลการประเมินโครงการกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนแบบครบวงจร โรงเรียนลอยสาย อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2553 ด้านบริบท ตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิทยากร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โดยรวมด้านบริบทมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โครงการสอดคล้องกับความต้องการและสภาพของสังคมไทย มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการประเมินด้านบริบทผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

2. ผลการประเมินโครงการกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนแบบครบวงจร โรงเรียนลอยสาย อนุสรณ์ ปีการศึกษา 2553 ด้านปัจจัย ตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิทยากร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โดยรวมด้านปัจจัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ส่วนด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผลการประเมินด้านปัจจัยผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

3. ผลการประเมินโครงการกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนแบบครบวงจร โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2553 ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิทยากร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการปฏิบัติในแต่ละขั้น พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขั้น ซึ่งขั้นการวางแผน (Plan) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) ส่วนขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ครู และวิทยากร มีความคิดเห็นว่าขั้นการตรวจสอบ (Check) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าขั้นการปรับปรุง/พัฒนา (Act) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผลการประเมินกระบวนการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

สำหรับผลการประเมินกิจกรรมในโครงการ คือ กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมส่งเสริมการผลิต และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาและสวัสดิการ พบว่า โดยรวมทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และทุกกิจกรรมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

4. ผลการประเมินโครงการกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนแบบครบวงจร โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2553 ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยากร นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมีผลการปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาผลผลิตเป็นรายด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านครู ด้านผู้ปกครอง ชุมชน และด้านโรงเรียน พบว่า มีผลการปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โครงการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยากร นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน คือ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยากร และผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่า ด้านโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ด้านนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ได้แก่ ด้านครู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งทุกกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และจากการประเมินผลผลิตทุกด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

จากการที่โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ ได้ดำเนินงาน โครงการกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน แบบครบวงจร ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสหกรณ์ มีทักษะและประสบการณ์ในการทำงานจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามอุดมการณ์สหกรณ์ นอกจากนี้ ครูสามารถบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระได้อย่างน่าสนใจ ส่วนผู้ปกครองและชุมชนให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น จนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ด้านสหกรณ์ และเป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนแบบครบวงจร

ยูไรดา เช็งยี (2557:บทคัดย่อ) การดำเนินงาน โครงการส่งเสริมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังวาลย์วิท 4 สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 44 ได้ศึกษาสภาพทั่วไปโครงการส่งเสริมสหกรณ์ การดำเนินงานในโครงการส่งเสริมสหกรณ์และปัญหา อุปสรรคการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมสหกรณ์ โดยการสอบถามครูใหญ่ ครูผู้สอน คณะกรรมการดำเนินงาน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังวาลย์วิท 4 จังหวัดยะลา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปในโครงการส่งเสริมสหกรณ์มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 47 คน มีคณะกรรมการดำเนินโครงการส่งเสริมสหกรณ์ 9 คน มีครูผู้รับผิดชอบ 1 คน ช่วงเวลาดำเนินการ 3 ช่วง คือ ช่วงเช้า ช่วงเที่ยง ช่วงบ่าย มีทุนดำเนินงาน 59,821 บาท มีเงินรับฝากออมทรัพย์ 48,031 บาท การดำเนินงานในโครงการส่งเสริมสหกรณ์ โดยรวมมีความต้องการในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านกิจกรรมร้านค้า ความต้องการการจัดสรรกำไรสุทธิและเฉลี่ยคืนถูกต้องและเป็นธรรม สินค้ามีคุณภาพและราคายุติธรรม และคณะกรรมการมีการตรวจสอบสินค้าที่มาจำหน่าย ด้านกิจกรรมออมทรัพย์ การส่งเสริมสมาชิกให้นำเงินจากกิจกรรมต่าง ๆ มาฝากเป็นเงินออมสม่ำเสมอ กำหนดช่วงเวลาเปิดดำเนินการเกี่ยวกับการรับฝากเงินออมอย่างชัดเจน และกำหนดระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการออมอย่างชัดเจน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผลิตพืชผักเพื่อนำไปประกอบอาหารกลางวัน

แต่งตั้งเจ้าหน้าที่/ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และรายงานผลการดำเนินงานเป็นรายเดือน ด้านกิจกรรมการศึกษา การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาฐานแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมให้ความรู้หลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ ปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานในโครงการส่งเสริมสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านกิจกรรมร้านค้า สินค้าไม่มีความหลากหลาย มีให้เลือกน้อย ร้านสหกรณ์อยู่ห่างไกลจากแหล่งขายสินค้า การเดินทางลำบาก มีต้นทุนการเดินทางสูง ด้านกิจกรรมออมทรัพย์ สมาชิกออมเงินไม่ต่อเนื่อง สมาชิกบางรายไม่เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการออมเงิน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร ผลผลิตไม่เพียงพอจะรวบรวมจำหน่ายให้กับร้านสหกรณ์และผลผลิตไม่แน่นอน/ผลผลิตไม่มีคุณภาพ ด้านกิจกรรมการศึกษา ได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินของคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมตามพระราชดำริฯ มีน้อยและนักเรียนยังไม่สามารถนำความรู้จากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูที่เป็นที่ปรึกษากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง จำนวน 77 โรงเรียนการศึกษาครูที่ปรึกษา กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองจำนวน 77 โรงเรียน ทั้งหมด 77 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง โดยการสอบถามครูที่ปรึกษา กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง เป็นลักษณะแบบสอบถามทั้งปลายปิด และปลายเปิด โดยประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบสหกรณ์โรงเรียนเป็นแบบสอบถามแบบสอบถามปลายปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนเป็นแบบสอบถามปลายปิด ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกณฑ์ที่ใช้ประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาด้านอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อต้องการให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการพัฒนาด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากแบบสอบถาม

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทฤษฎีวารสาร หนังสือต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำราการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 กำหนดขอบข่ายของข้อคำถามตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าตามแนวทางการกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมสหกรณ์ในโรงเรียนภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งประกอบด้วย

การบริหารจัดการ

การบันทึกบัญชี

การปิดบัญชี

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

2.2.3 นำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษามาประยุกต์เป็นแนวคิด เป็นหลักการในการกำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัยในการสร้างแบบสอบถามแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบบให้เลือกคำตอบเพียง 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนแบบให้เลือกคำตอบเพียง 1 คำตอบ

ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนเป็นแบบสอบถามพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะด้านเนื้อหาโดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

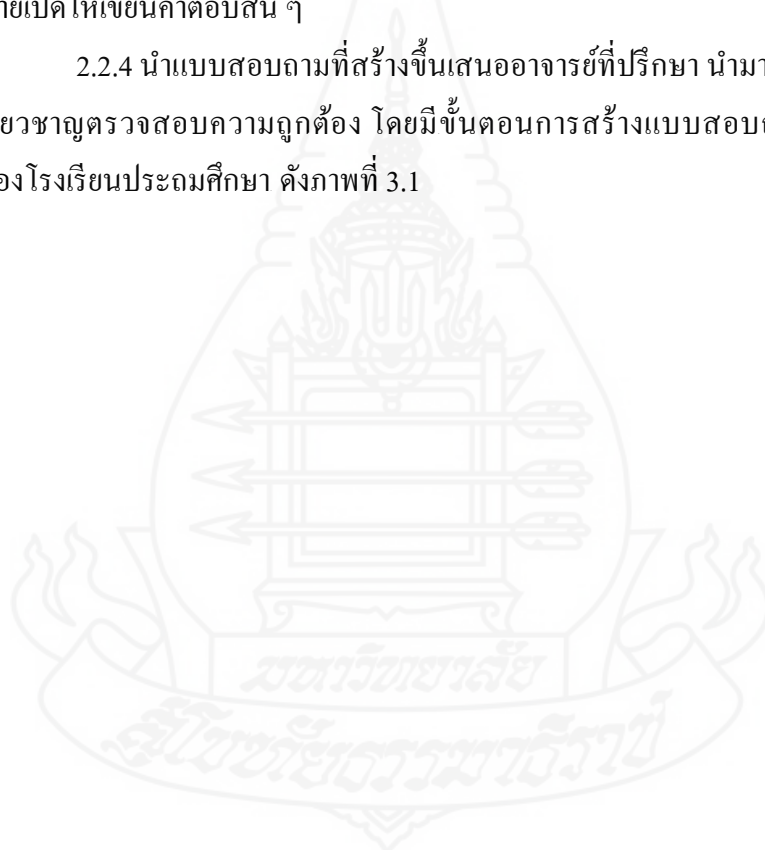

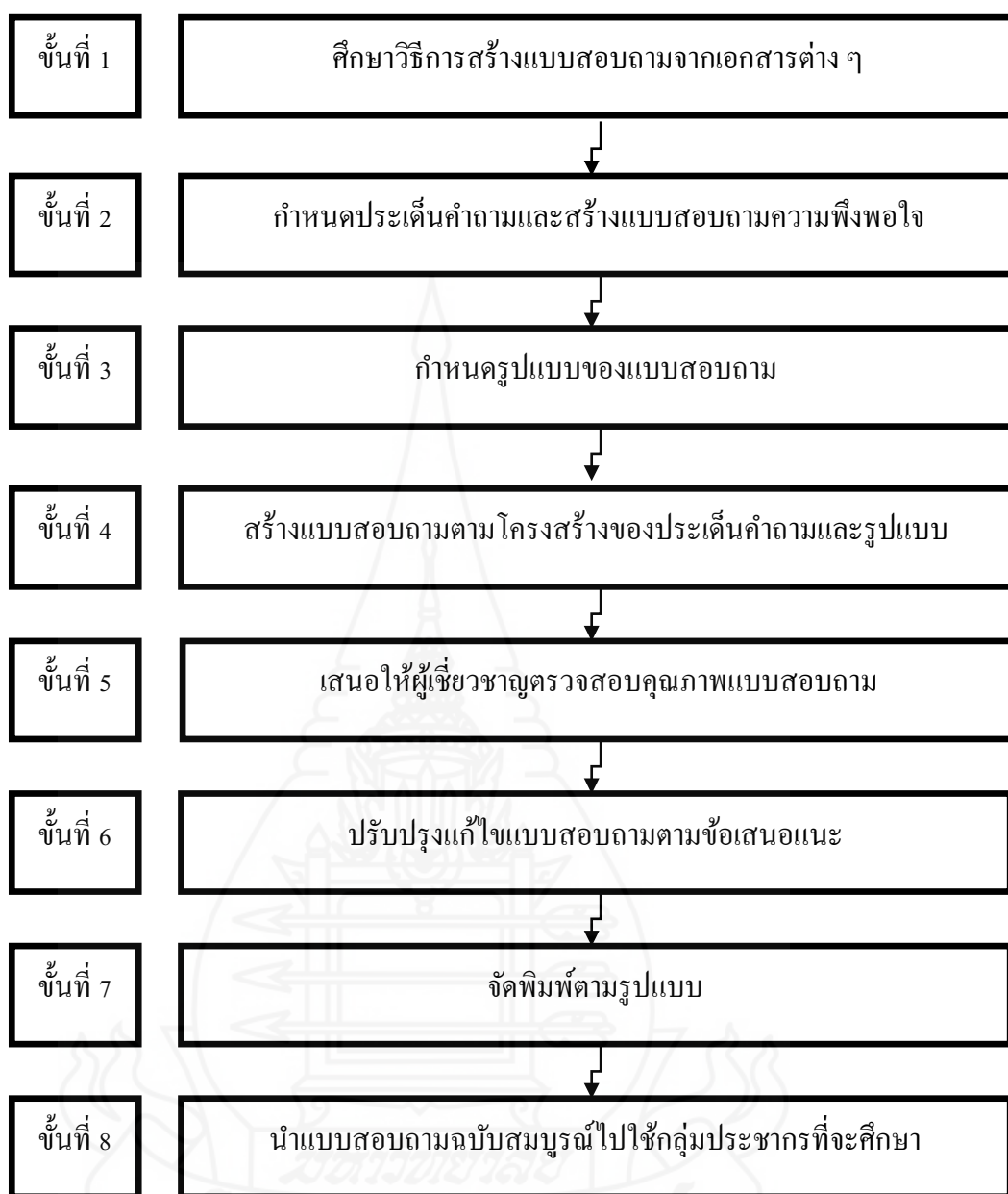
(rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนี้ (บุญชมศรีสะอาด, 2545: 102) คือ

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาด้านอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด เป็นแบบสอบถามที่เป็นคำถามเปิด โอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและตอบได้อย่างเสรี ลักษณะของคำถามปลายเปิดให้เขียนคำตอบสั้น ๆ

2.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา นำมาแก้ไข ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ในจังหวัดหนองคาย

4.2 เตรียมแบบสอบถามการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย โดยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ ส่งไปยังโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

4.4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินความต้องการพัฒนาจากคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103)

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนอง ได้ศึกษาจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ผู้รายงานได้เสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตอนที่ 3 ระดับความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาด้านอื่นๆ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 77 คน โดยผู้ศึกษาได้สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ซึ่งปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = 77

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	15.60
หญิง	65	84.40
	77	100.00
ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์		
1 - 3 ปี	50	64.90
4 - 6 ปี	13	16.90
7 - 10 ปี	7	9.10
มากกว่า 10 ปี	7	9.10
	77	100.00
ปริญญาตรี		
สูงกว่าปริญญาตรี	13	16.90
	77	100.00
ขนาดโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คน ขึ้นไป)	6	7.79
โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-300 คน)	38	49.35
โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา)	33	42.86
	77	100.00

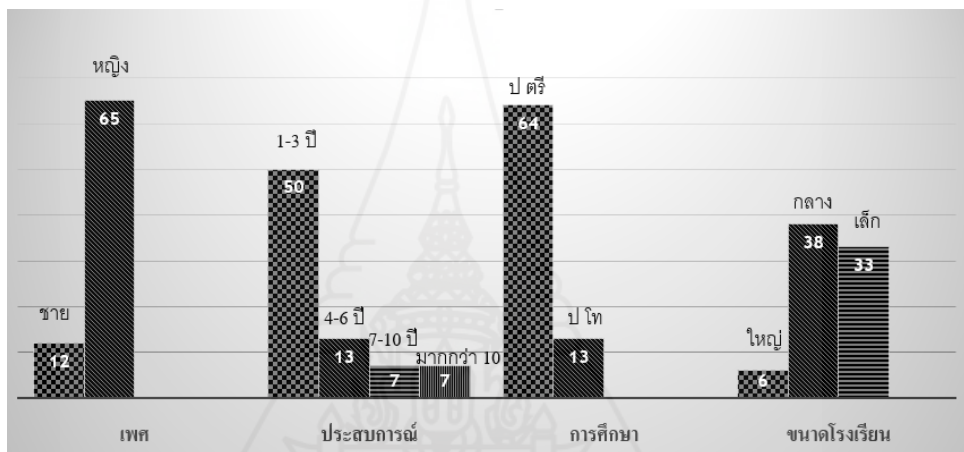
จากตารางที่ 4.1 พบว่า

กลุ่มประชากรซึ่งเป็นครูที่ปรึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง เป็นเพศชาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 เพศหญิง 65 คน คิดเป็นร้อยละ 84.4

โดยครูที่ปรึกษามีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนส่วนมาก ระหว่าง 1-3 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 รองลงมาคือ ระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 ระหว่าง 7-10 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 และ มากกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

ครูที่ปรึกษาส่วนมากมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 83.1 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9

ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-300 คน) จำนวน 38 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 49.35 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คนลงมา) จำนวน 33 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คน ขึ้นไป) จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.79 อธิบายได้ดังภาพ 4.1

ภาพที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

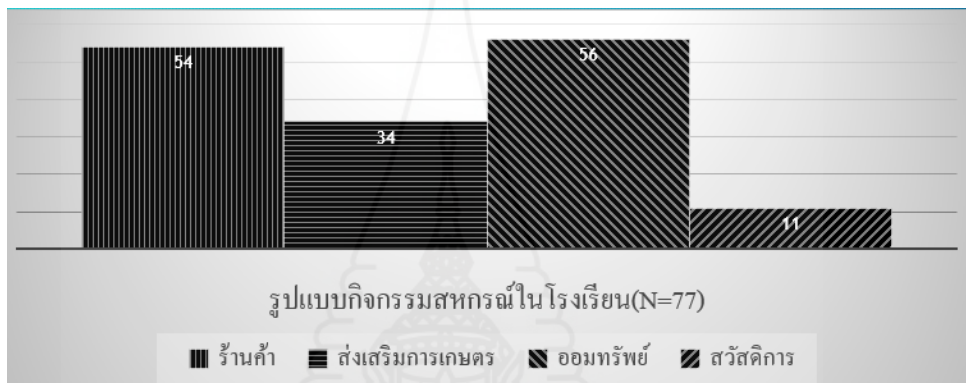
ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

ตารางที่ 4.2 ค่าความถี่และร้อยละรูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา

N = 77

รายการ	การจัดกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ
ด้านสหกรณ์ร้านค้า	54	70.1
ด้านการส่งเสริมการเกษตร / อาชีพ	34	44.2
ด้านการออมทรัพย์	56	72.7
ด้านการศึกษาและสวัสดิการ	11	14.3

จากตารางที่ 4.2 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนอง มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนด้านการออมทรัพย์มากที่สุดจำนวน 56 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมา กิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้า จำนวน 54 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.1 กิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตร / อาชีพ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.2 และกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ตามลำดับอธิบายได้ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 รูปแบบกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระนอง

ตารางที่ 4.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้านสหกรณ์ร้านค้า

N=54

รูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านสหกรณ์ร้านค้า	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
	จำนวน	ละ	จำนวน	
1) สหกรณ์มีการจัดทำข้อบังคับของการดำเนินงาน ร้านค้า	31	57.40	23	42.60
2) สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม สหกรณ์	47	87.03	7	12.97
3) สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ควบคู่ไปกับการ เรียนรู้เรื่องสหกรณ์	29	53.70	25	46.30
4) สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าของสมาชิก	31	57.41	23	42.59
5) สหกรณ์มีการขายสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรม	54	100.0	0	0.0
6) สหกรณ์มีการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานสหกรณ์ใน โรงเรียนอื่นๆ	5	9.26	49	90.74
7) สหกรณ์มีการแบ่งเวรรับผิดชอบขายสินค้า	52	96.30	2	3.70
8) สหกรณ์มีการจัดประชุมประจำเดือน	17	31.48	37	68.52
9) สหกรณ์มีการจัดประชุมใหญ่ประจำปี	23	42.59	31	57.41
10) สหกรณ์มีการบันทึกบัญชีเป็นประจำ	50	92.59	4	7.41
11) สหกรณ์มีการจัดทำบัญชีงบกำไรขาดทุน	25	46.30	29	53.70
12) สหกรณ์มีการปันผล(จากหุ้น)จากกำไรของสหกรณ์	49	90.74	5	9.26
13) สหกรณ์มีการเฉลี่ยคืน(จากยอดซื้อ)กำไรของสหกรณ์	32	59.30	22	40.74

จากตารางที่ 4.3 พบว่าโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้ามีจำนวน 54 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.1 และไม่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า 23 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.9

จากโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าจำนวน 54 โรงเรียน สหกรณ์มีการขายสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรมมากที่สุด จำนวน 54 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาสหกรณ์มีการแบ่งเวรรับผิดชอบขายสินค้า จำนวน 52 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96.3 สหกรณ์มีการบันทึกบัญชีเป็นประจำจำนวน 50 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.6 สหกรณ์มีการปันผล(จากหุ้น)จากกำไรของสหกรณ์จำนวน 49 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.7 คิดเป็นร้อยละ 9.3 สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์จำนวน 47 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87 สหกรณ์มีการเฉลี่ยคืน (จากยอดซื้อ) กำไรของสหกรณ์จำนวน 32 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 59.3 มีการจัดทำข้อบังคับของการ

ดำเนินงานร้านค้าจำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.4 สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าของสมาชิก จำนวน 31โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 57.4 สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้เรื่องสหกรณ์ จำนวน 29โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 53.7 สหกรณ์มีการจัดทำบุคลากร งบกำไรขาดทุน จำนวน 25โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.3 คิดเป็นร้อยละ 53.7 สหกรณ์มีการจัดประชุมใหญ่ประจำปี จำนวน 23 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.6 สหกรณ์มีการจัดประชุมประจำเดือน จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.5 สหกรณ์มีการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานสหกรณ์ในโรงเรียนอื่นๆจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.3 อธิบายได้ดังภาพที่ 4.3

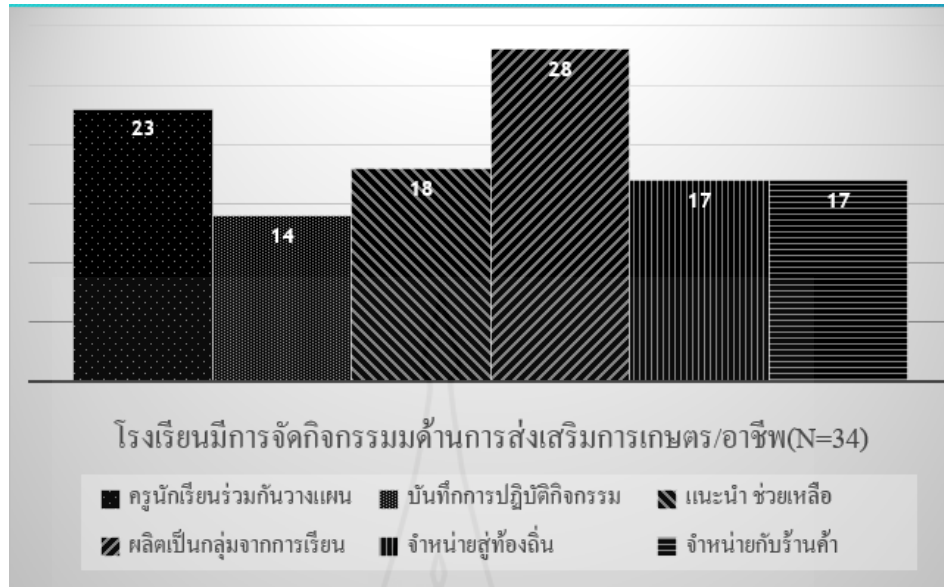
ภาพที่ 4.3 การจัดกิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตารางที่ 4.4 รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร / อาชีพ

รูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ	N=34			
	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
	จำนวน		จำนวน	
1) สหกรณ์มีการวางแผนการผลิตระหว่างครูและสมาชิก	23	67.65	11	32.35
2) สหกรณ์มีการบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมการผลิตของสมาชิก	14	41.18	20	58.82
3) สหกรณ์มีการติดตามช่วยเหลือแนะนำการผลิตแก่สมาชิก	18	52.94	16	47.06
4) สหกรณ์มีการส่งเสริมการผลิตสินค้าเป็นรายกลุ่ม จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	28	82.35	6	17.65
5) สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกสู่ท้องถิ่น	17	50.00	17	50.00
6) สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกให้แก่ร้านค้า	17	50.00	17	50.00

จากตาราง 4.4 พบว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพจำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.2 และไม่มีจำนวน 43 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.8

จากจำนวนโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพจำนวน 34 โรงเรียนมีการส่งเสริมการผลิตสินค้าเป็นรายกลุ่ม จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 28 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.35 สหกรณ์มีการวางแผนการผลิตระหว่างครูและสมาชิก จำนวน 23 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 67.6 สหกรณ์มีการติดตามช่วยเหลือแนะนำการผลิตแก่สมาชิกจำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.94 สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกสู่ท้องถิ่น จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.0 สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกให้แก่ร้านค้าจำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.0 คิดเป็นร้อยละ 50.0 สหกรณ์มีการบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมการผลิตของสมาชิกจำนวน 14 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.18 อธิบายได้ดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 การจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตร / ด้านอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตารางที่ 4.5 รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการออมทรัพย์

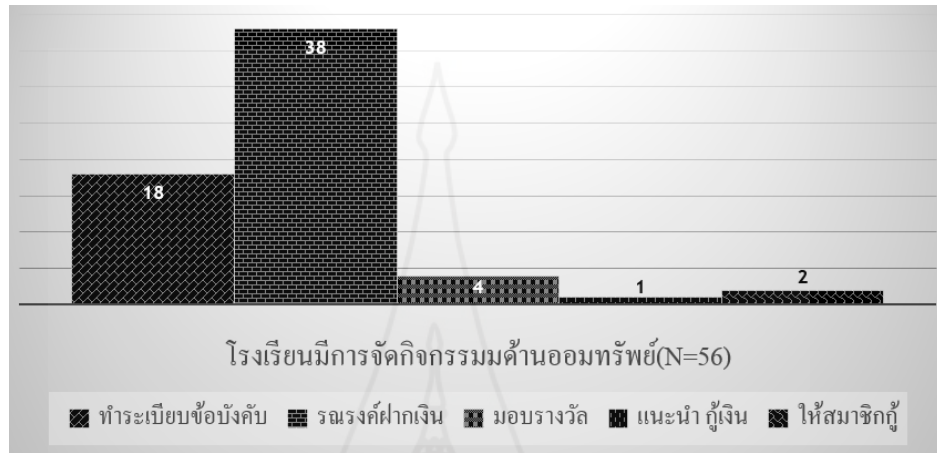
N=56

รูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านออมทรัพย์	มี		ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) สหกรณ์มีจัดทำระเบียบข้อบังคับการฝาก-ถอน	18	32.14	38	67.86
2) สหกรณ์มีการณรงค์ให้มีการฝากเงิน	38	67.86	18	32.14
3) สหกรณ์มีการมอบรางวัลแก่สมาชิกมีเงินสะสมมาก	4	7.14	52	92.86
4) สหกรณ์มีการให้คำแนะนำ ปรึกษา เกี่ยวกับการกู้เงินไปลงทุน	1	1.79	55	98.21
5) สหกรณ์มีการให้เงินกู้แก่สมาชิก	2	3.57	54	96.43

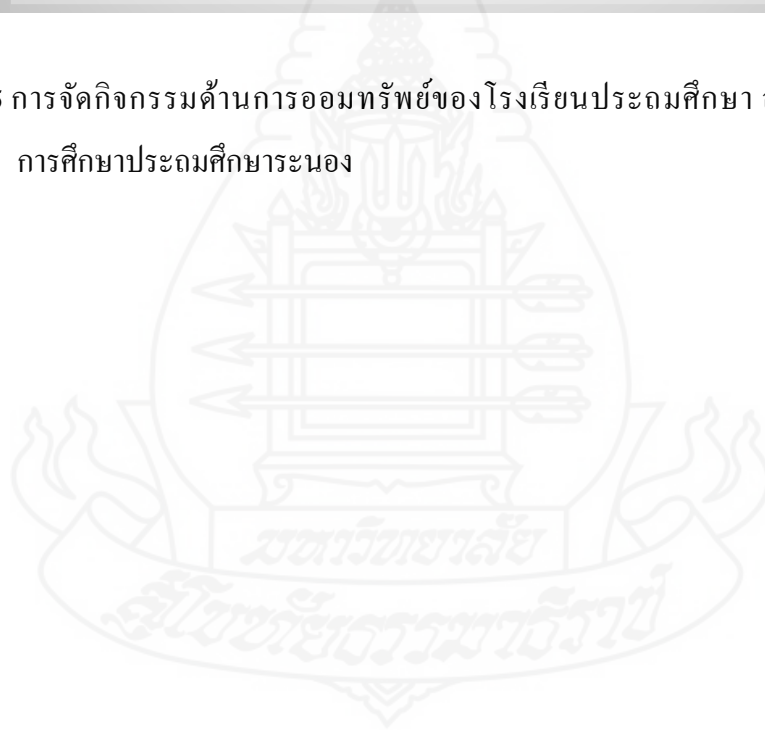
จากตารางที่ 4.5 พบว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านออมทรัพย์จำนวน 56 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.7 ไม่มีจำนวน 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.3

โรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมด้านออมทรัพย์จำนวน 56 โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบข้อบังคับการฝาก-ถอนจำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.4 สหกรณ์มีการณรงค์ให้มีการฝากเงินจำนวน 38 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 67.9 สหกรณ์มีการมอบรางวัลแก่สมาชิกมีเงินสะสมมาก

จำนวน 4 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 7.1 สหกรณ์มีการให้คำแนะนำ ปรีกษา เกี่ยวกับการกู้เงินไปลงทุน จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.8 สหกรณ์มีการให้เงินกู้แก่สมาชิกจำนวน 2 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 3.6 อธิบายได้ดังภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 การจัดกิจกรรมด้านการออมทรัพย์ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

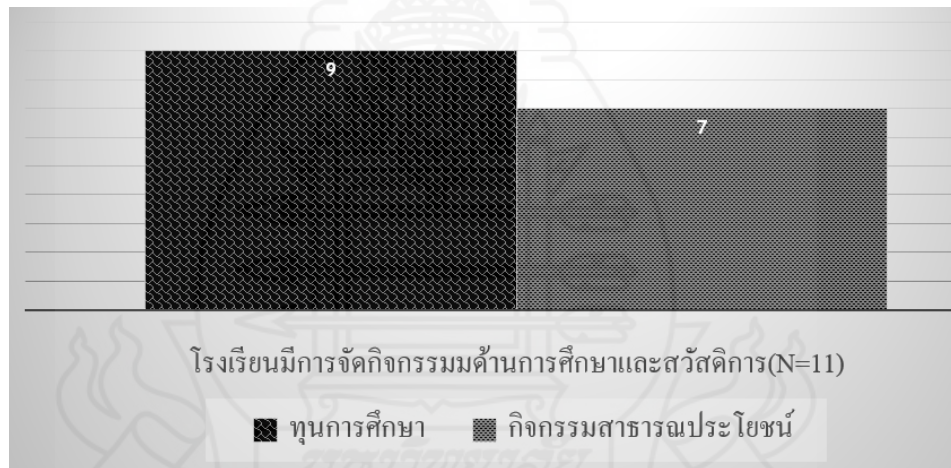

ตารางที่ 4.6 รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ

รูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านการศึกษาและสวัสดิการ	มี		ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) สหกรณ์มีจัดทุนการศึกษาแก่สมาชิก	9	81.82	2	8.18
2) สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์	7	63.64	4	36.36

จากตารางที่ 4.6 พบว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการมีจำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ไม่มีจำนวน 66 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.7

โรงเรียนที่จัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการจำนวน 11 โรงเรียน มีการจัดทุนการศึกษาแก่สมาชิกมีจำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.8 สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.6 อธิบายได้ดังภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 การจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

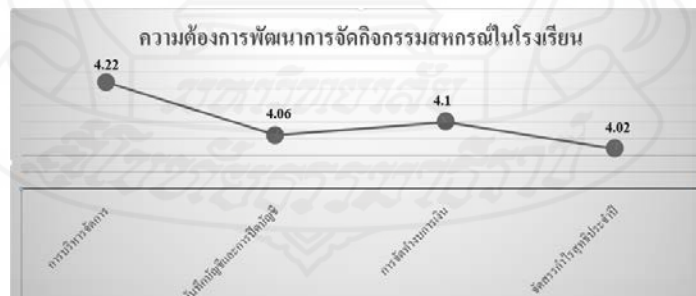
ตอนที่ 3 ระดับความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน
ในภาพรวมทุกด้าน

N=77

ความต้องการพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน	ระดับความต้องการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านการบริหารจัดการ	4.22	0.888	มาก
ด้านการบันทึกบัญชีและการปิด บัญชี	4.06	0.918	มาก
ด้านการจัดทำงบการเงิน	4.10	0.955	มาก
ด้านการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี	4.02	0.966	มาก
	4.10	0.920	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาด้านการบริหารจัดการมากที่สุด 4.22 รองลงมาคือ การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี 4.10 การจัดทำงบการเงิน 4.06 และ การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 4.02 ซึ่งทั้งหมดมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 ระดับความต้องการพัฒนาการจัดการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระนง

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน
ด้านการบริหารจัดการ

N=77

ความต้องการพัฒนา ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความต้องการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.การพัฒนาความรู้และความเข้าใจอุดมการณ์ หลักการสหกรณ์ และวิธีการสหกรณ์	4.14	0.838	มาก
2.การต้องการแนวปฏิบัติของครูที่ปรึกษาและการดำเนินงานต่าง ๆ	4.26	0.865	มาก
3.การพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ใน โรงเรียน	4.26	0.834	มาก
4. การพัฒนาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการ บูรณาการการสหกรณ์สู่การเรียนการสอน	4.27	0.898	มาก
5.การต้องการเงินทุนหมุนเวียน	4.09	1.028	มาก
6.การต้องการขนาดและที่ตั้งของห้องสหกรณ์	4.10	0.926	มาก
7.การต้องการครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์	4.13	0.937	มาก
8.การพัฒนาด้าน โครงสร้างของสหกรณ์	4.05	0.809	มาก
9.การพัฒนามหาบทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษา	3.99	0.910	มาก
10.การพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า	4.25	0.845	มาก
11.การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ	4.18	0.869	มาก
12.การพัฒนากิจกรรมออมทรัพย์	4.29	0.944	มาก
13.การพัฒนากิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทสวัสดิการ	4.22	0.968	มาก
14.การต้องการส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิก	4.42	0.801	มาก
15.การต้องการประชาสัมพันธ์ความรู้สหกรณ์	4.36	0.857	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

N=77

ความต้องการพัฒนา ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความต้องการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
16.การต้องการให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการสหกรณ์ใน โรงเรียน	4.14	0.942	มาก
17.การพัฒนาให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาต่อการ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.32	0.802	มาก
18.การพัฒนาสหกรณ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือ พัฒนาโรงเรียน	4.32	0.818	มาก
19.การพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นแหล่งวิทยากรให้ความรู้และ บริการชุมชน	4.27	0.868	มาก
20.การต้องการรายงานผลการดำเนินงานกิจการสหกรณ์	4.27	0.955	มาก
	4.22	0.888	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า โรงเรียนมีระดับความต้องการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมสหกรณ์
ของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการบริหารจัดการคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.22 อยู่ในระดับมาก

ครูที่ศึกษามีการต้องการส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิกมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.42
รองลงมา ต้องการประชาสัมพันธ์ความรู้สหกรณ์เฉลี่ย 4.36 ต้องการพัฒนาให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริม
ให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาต่อการ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสหกรณ์ให้นักเรียนมีส่วน
ร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาโรงเรียน เฉลี่ย 4.32 การพัฒนากิจกรรมออมทรัพย์ เฉลี่ย 4.29 การ
พัฒนาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการ บูรณาการการสหกรณ์สู่การเรียนการสอน การ
พัฒนาสหกรณ์ให้เป็นแหล่งวิทยากรให้ความรู้และบริการชุมชน การต้องการรายงานผลการ
ดำเนินงานกิจการสหกรณ์เฉลี่ย 4.27 การต้องการแนวปฏิบัติของครูที่ปรึกษาและการดำเนินงาน
ต่าง ๆ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ใน โรงเรียนเฉลี่ย 4.26 การพัฒนากิจกรรมสหกรณ์
ร้านค้าเฉลี่ย 4.25 การพัฒนากิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทสวัสดิการเฉลี่ย 4.22 การพัฒนา
กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพเฉลี่ย 4.18 การต้องการให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการสหกรณ์ใน โรงเรียน การพัฒนาความรู้และความเข้าใจอุดมการณ์ หลักการสหกรณ์
และวิธีการสหกรณ์เฉลี่ย 4.14 ต้องการครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์เฉลี่ย 4.13 ต้องการขนาด
และที่ตั้งของห้องสหกรณ์เฉลี่ย 4.10 การต้องการเงินทุนหมุนเวียนเฉลี่ย 4.09 พัฒนาด้าน โครงสร้าง

ของสหกรณ์เฉลี่ย 4.05 และการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษาเฉลี่ย 3.99 ตามลำดับ อธิบายได้ดังภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 ระดับความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

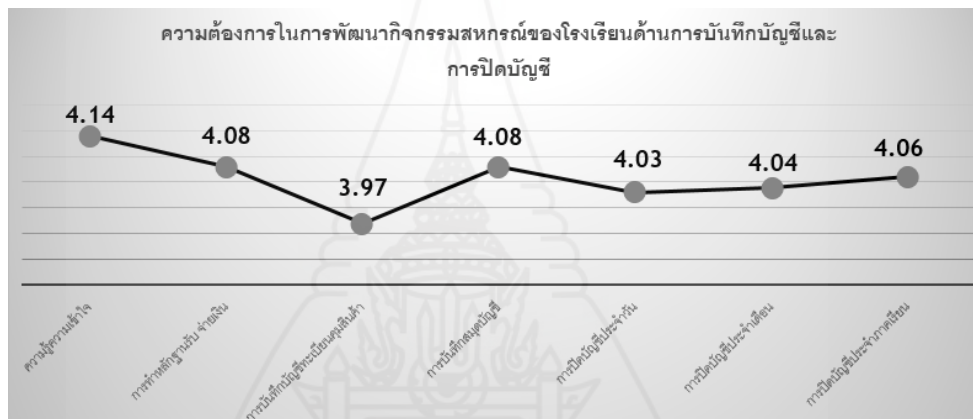
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ด้านการบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี

N=77

ความต้องการพัฒนา ด้านการบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี	ระดับความต้องการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1.การพัฒนาความรู้ความเข้าใจการบันทึกบัญชี	4.13	0.923	มาก
2.การพัฒนาการทำหลักฐานการรับเงิน-จ่ายเงิน	4.08	0.984	มาก
3.การพัฒนาการบันทึกบัญชีทะเบียนคุมสินค้า	3.97	0.986	มาก
4.การพัฒนาการบันทึกสมุดบัญชีรับ จ่าย	4.08	0.929	มาก
5.การต้องการการปิดบัญชีประจำวัน	4.03	0.986	มาก
6.การต้องการการปิดบัญชีประจำเดือน	4.04	0.966	มาก
7.การต้องการปิดบัญชีประจำภาคเรียน	4.06	0.937	มาก
	4.06	0.955	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า โรงเรียนมีระดับความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.06 อยู่ในระดับมาก

โดยครูที่ปรึกษาต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจการบันทึกบัญชีมากที่สุดเฉลี่ย 4.13 รองลงมา การพัฒนาการบันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย การพัฒนาการทำหลักฐานการรับเงิน-จ่ายเงินเฉลี่ย 4.08 การต้องการปิดบัญชีประจำภาคเรียนเฉลี่ย 4.06 การต้องการการปิดบัญชีประจำเดือนเฉลี่ย 4.04 การต้องการการปิดบัญชีประจำวันเฉลี่ย 4.03 และการพัฒนาการบันทึกบัญชีทะเบียนคุมสินค้าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ อธิบายได้ดังภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 ระดับความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านการบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนด้านการจัดทำงานการเงิน

N=77

ความต้องการพัฒนา ด้านการจัดทำงานการเงิน	ระดับความต้องการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการทำงานการเงิน	4.18	0.839	มาก
2.การพัฒนาวิธีการและขั้นตอนการจัดทำงานการเงิน	4.14	0.969	มาก
3.ความต้องการการจัดทำงานบุคลากรเมื่อสิ้นภาคเรียน/ปีการศึกษา	4.00	0.960	มาก
4.ความต้องการการจัดทำงานกำไรขาดทุน	4.09	0.906	มาก
	4.10	0.918	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า โรงเรียนมีระดับความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการจัดทำงานการเงิน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก

โดยครูที่ปรึกษาต้องการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการทำงานการเงินมากที่สุดเฉลี่ย 4.18 รองลงมาการพัฒนาวิธีการและขั้นตอนการจัดทำงานการเงินเฉลี่ย 4.14 ต้องการการจัดทำงานกำไรขาดทุนเฉลี่ย 4.09 และต้องการการจัดทำงานบุคลากรเมื่อสิ้นภาคเรียน/ปีการศึกษาเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับอธิบายได้ดังภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 ระดับความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านการทำงานงบประมาณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

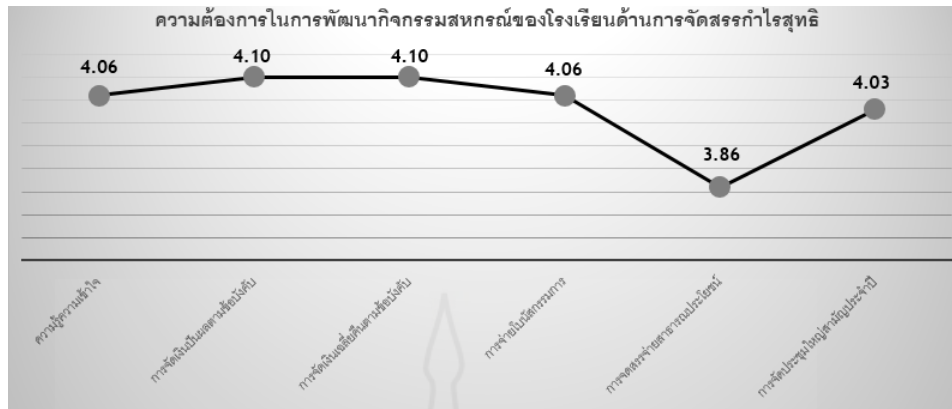
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน
ด้านการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

N=77

ความต้องการพัฒนา ด้านการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี	ระดับความต้องการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.การพัฒนาความรู้ความเข้าใจการจัดสรรเงินกำไร	4.06	0.908	มาก
2.การพัฒนาการจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับ	4.10	1.021	มาก
3.การพัฒนาการจัดสรรเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับ	4.01	1.032	มาก
4.ความต้องการการจ่ายเงินโบนัสกรรมการดำเนินการ	4.06	0.922	มาก
5.ความต้องการการจัดสรรจ่ายสาธารณประโยชน์	3.86	0.956	มาก
6.ความต้องการการจัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี	4.03	0.959	มาก
	4.02	0.966	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า โรงเรียนมีระดับความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ในระดับมาก

โดยครูที่ศึกษามีระดับความต้องการพัฒนาการจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับมากที่สุดเฉลี่ย 4.10 รองลงมา ต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจการจัดสรรเงินกำไร ต้องการการจ่ายเงินโบนัสกรรมการดำเนินการเฉลี่ย 4.06 ต้องการการจัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปีเฉลี่ย 4.03 พัฒนาการจัดสรรเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับเฉลี่ย 4.01 ต้องการการจัดสรรจ่ายสาธารณประโยชน์เฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ อธิบายได้ดังภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 ระดับความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านการจัดสรรกำไรสุทธิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาด้านอื่นๆ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

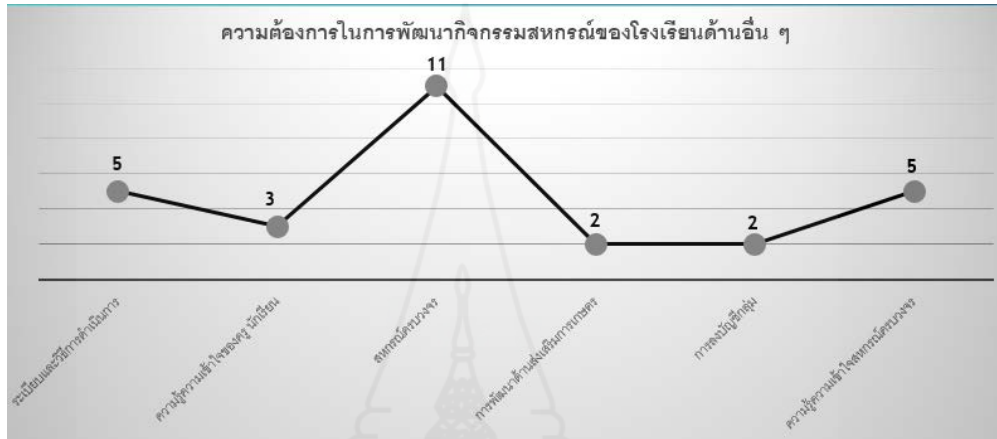
4.1 ความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 4.12 ความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนด้านอื่น ๆ

รายการ	จำนวน
1) ระเบียบและวิธีการดำเนินการเต็มรูปแบบ	5
2) ความรู้ความเข้าใจของครูและนักเรียน	3
3) การจัดกิจกรรมสหกรณ์ครบวงจร	11
4) ต้องการให้โรงเรียนได้พัฒนาด้านการส่งเสริมการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ	2
5) การลงบัญชีสำหรับนักเรียนกลุ่มอาชีพ	2
6) ความรู้ความเข้าใจ สหกรณ์ครบวงจร	5
7) ความร่วมมือจัดในห้องเรียนทุกห้อง เข้าสู่ระบบสหกรณ์	3
8) ระบบการฝากเงินออมทรัพย์	2

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครูที่ปรึกษามีความต้องการพัฒนาเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ครบวงจรจำนวน 11 คน ความรู้ความเข้าใจ สหกรณ์ครบวงจร 5 คน ระเบียบและวิธีการ

ดำเนินการเต็มรูปแบบ 5 คน ความรู้ความเข้าใจของครูและนักเรียน 3 ความร่วมมือจัดในห้องเรียน ทุกห้อง เข้าสู่ระบบสหกรณ์ 3 คน ต้องการให้โรงเรียนได้พัฒนาด้านการส่งเสริมการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ 2 คน การลงบัญชีสำหรับนักเรียนกลุ่มอาชีพ 2 ระบบการฝากเงินออมทรัพย์ 2 คน ตามลำดับ อธิบายได้ดังภาพที่ 4.12

ภาพที่ 4.12 ความต้องการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้านอื่น ๆ

ตารางที่ 4.13 ค่าความถี่และร้อยละการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนตามขนาดโรงเรียน

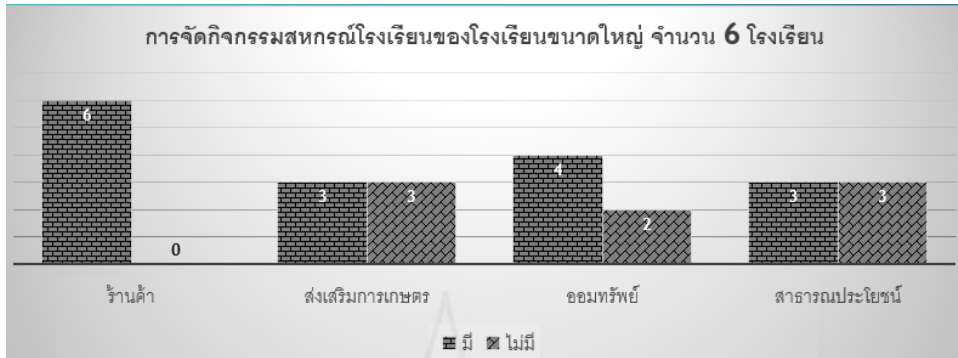
รายการ	ขนาดโรงเรียน					
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า						
มี	6	100.0	36	94.74	12	36.36
ไม่มี	0	0.0	2	5.26	21	63.64
กิจกรรมด้านส่งเสริม						
การเกษตร/อาชีพ						
มี	3	50	23	60.53	9	27.27
ไม่มี	3	50	15	39.47	24	72.73
กิจกรรมด้านออมทรัพย์						
มี	4	66.67	27	71.05	25	75.76
ไม่มี	2	33.33	11	28.95	8	24.24
กิจกรรมด้านการศึกษาและ						
สวัสดิการ						
มี	3	50.0	4	10.53	4	12.12
ไม่มี	3	50.0	34	89.47	29	87.88

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 36 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.74 โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.36

กิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50 โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 23 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.53 โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.27

กิจกรรมด้านออมทรัพย์ กิจกรรมด้านออมทรัพย์ โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 27 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 71.05 โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 25 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.76

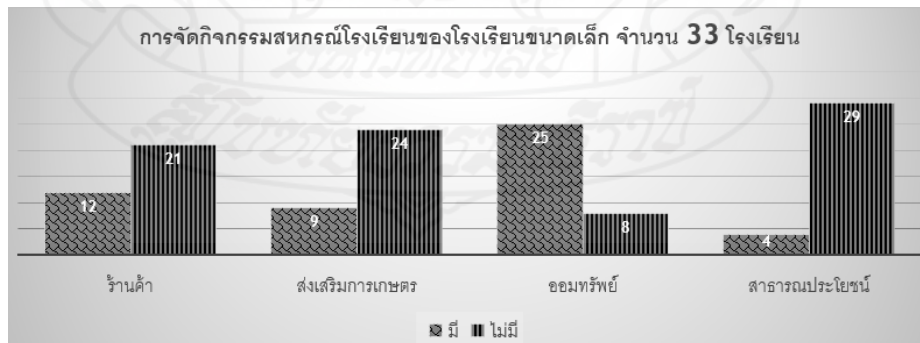
กิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50 โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.53 โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.12 อธิบายได้ดังภาพที่ 4.13 - ภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.13 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ภาพที่ 4.14 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ภาพที่ 4.15 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

4.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนโรงเรียน ประถมศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน จากแบบสอบถามมี
ประเด็นสำคัญ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่
1) เนื่องจากการทำงานยังไม่เป็นระบบทำให้การจัดกิจกรรมสหกรณ์ไม่ครบตามรูปแบบสหกรณ์	4
2) ครูที่ปรึกษามีประสบการณ์น้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์	8
3) ครูไม่ได้สอดแทรกเรื่องสหกรณ์ในแผนการสอนอย่างจริงจัง	
4) เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนน้อยทำให้การทำงานในรูปแบบสหกรณ์ยังไม่เป็นระบบ และขาดความสมบูรณ์	3
5) เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์โรงเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพ	5
6) ครูขาดประสบการณ์ ย้ายบ่อย ระบบงานไม่สอดคล้องกัน	4
7) นักเรียนเรียนรู้เพียงการซื้อสินค้า แต่ไม่ได้เรียนรู้ระบบสหกรณ์	2

4.2.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) โรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษาเรียนรู้สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระบบสหกรณ์ได้ครบวงจร
- 2) มีกิจกรรมตัวอย่างการการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
- 3) ภายในโรงเรียนต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย
- 4) ผู้บริหาร โรงเรียนต้องเป็นบุคคลแรกให้ความสำคัญ และกระตุ้นให้มีการดำเนินการในทุกชั้นเรียน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน 2) ศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน และ 3) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ บุคลากรครูผู้ที่ที่ปรึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองทั้งหมด จำนวน 77 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสำหรับครูที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

1. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษา การจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง พบว่าจากจำนวนครูที่ปรึกษาทั้งหมด 77 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.40 มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนอยู่ระหว่าง 1-3 ปี ร้อยละ 64.90 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 92.10 ที่เหลือสูงกว่าปริญญาตรี ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง เป็นโรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-300 คน) ร้อยละ 49.35 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คนลงมา) ร้อยละ 42.86 ที่เหลือเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คน ขึ้นไป) ร้อยละ 7.79

1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

จากการสอบถามครูที่ปรึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองจำนวน 77 โรงเรียน มีรูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนด้านการออมทรัพย์มากที่สุดจำนวน 56 โรงเรียน (ร้อยละ 72.7)

รองลงมา กิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้า จำนวน 54 โรงเรียน(ร้อยละ 70.1) กิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตร / อาชีพ จำนวน 34 โรงเรียน(ร้อยละ 44.2) และกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ จำนวน 11 โรงเรียน(ร้อยละ 14.3) ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการศึกษารายได้เป็นดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้ามี จำนวน 54 โรงเรียน(ร้อยละ 70.1) และไม่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า 23 โรงเรียน (ร้อยละ 29.9)

จากโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าจำนวน 54 โรงเรียน สหกรณ์มีการขายสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรมมากที่สุด จำนวน 54 โรงเรียน (ร้อยละ 100) รองลงมาสหกรณ์มีการแบ่งเวรรับผิดชอบขายสินค้า จำนวน 52 โรงเรียน(ร้อยละ 96.3) สหกรณ์มีการบันทึกบัญชีเป็นประจำจำนวน 50โรงเรียน(ร้อยละ 92.6) สหกรณ์มีการปันผล(จากหุ้น)จากกำไรของสหกรณ์จำนวน 49 โรงเรียน (ร้อยละ 90.7) สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์จำนวน 47 โรงเรียน(ร้อยละ 87) สหกรณ์มีการเฉลี่ยคืน(จากยอดซื้อ)กำไรของสหกรณ์จำนวน 32 โรงเรียน(ร้อยละ 59.3) มีการจัดทำข้อบังคับของการดำเนินงานร้านค้าจำนวน 31 โรงเรียน (ร้อยละ 57.4) สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าของสมาชิก จำนวน 31โรงเรียน (ร้อยละ 57.4) สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้เรื่องสหกรณ์ จำนวน 29โรงเรียน(ร้อยละ 53.7) และน้อยที่สุดคือ สหกรณ์มีการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานสหกรณ์ในโรงเรียนอื่นๆ จำนวน 5 โรงเรียน (ร้อยละ 9.3)

ด้านการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ จำนวน 34 โรงเรียน(ร้อยละ 44.2) และไม่มีจำนวน 43 โรงเรียน(ร้อยละ 55.8)

จากจำนวน โรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพจำนวน 34 โรงเรียน มีการส่งเสริมการผลิตสินค้าเป็นรายกลุ่ม จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 28 โรงเรียน (ร้อยละ 82.35) สหกรณ์มีการวางแผนการผลิตระหว่างครูและสมาชิก จำนวน 23 โรงเรียน(ร้อยละ 67.6) สหกรณ์มีการติดตามช่วยเหลือแนะนำการผลิตแก่สมาชิกจำนวน 18 โรงเรียน(ร้อยละ 52.94) สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกสู่ท้องถิ่น จำนวน 17 โรงเรียน สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกให้แก่ร้านค้าจำนวน 17 โรงเรียน (ร้อยละ 50.0) และน้อยที่สุดคือสหกรณ์มีการบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมการผลิตของสมาชิกจำนวน 14โรงเรียน (ร้อยละ 41.18)

ด้านการจัดกิจกรรมด้านออมทรัพย์ จำนวน 56 โรงเรียน(ร้อยละ 72.7) ไม่มีจำนวน 21 โรงเรียน (ร้อยละ 27.3)

โรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมด้านออมทรัพย์จำนวน 56 โรงเรียน สหกรณ์มีการรณรงค์ให้มีการฝากเงินมากที่สุด จำนวน 38 โรงเรียน(ร้อยละ 67.9) รองลงมา มีการจัดทำระเบียบ

ข้อบังคับการฝาก-ถอนจำนวน 18 โรงเรียน(ร้อยละ 30.4) สหกรณ์มีการมอบรางวัลแก่สมาชิกมีเงินสะสมมากจำนวน 4 โรงเรียน สหกรณ์มีการให้เงินกู้แก่สมาชิกจำนวน 2 โรงเรียน (ร้อยละ3.6) และน้อยที่สุดคือ สหกรณ์มีการให้คำแนะนำ ปรีกษา เกี่ยวกับการกู้เงินไปลงทุน จำนวน 1 โรงเรียน (ร้อยละ 1.8)

ด้านการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการมีจำนวน 11 โรงเรียน (ร้อยละ 14.3)ไม่มีจำนวน 66 โรงเรียน (ร้อยละ85.7)

โรงเรียนที่จัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการจำนวน 11 โรงเรียน มีการจัดทุนการศึกษาแก่สมาชิกมีจำนวน 9 โรงเรียน (ร้อยละ 81.8) สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์มีจำนวน 7 โรงเรียน (63.6)

1.3 ระดับความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาด้านการบริหารจัดการมากที่สุด 4.22 รองลงมา คือ การจัดทำงบการเงิน 4.10 การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี 4.06 และการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 4.02 ซึ่งทั้งหมดมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านระดับความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ ระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.22) ซึ่งมีประเด็นสำคัญๆ ดังนี้ 1) การต้องการส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิก 2) การต้องการประชาสัมพันธ์ความรู้สหกรณ์ 3) ต้องการพัฒนาให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม 4) การพัฒนาสหกรณ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาโรงเรียน ตามลำดับ

ด้านการการบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี ระดับการพัฒนา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย4.06) ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้ 1)การพัฒนาความรู้ความเข้าใจการบันทึกบัญชี 2)การพัฒนาการบันทึกสมุดบัญชีรับ - จ่าย 3) การพัฒนาการทำหลักฐานการรับเงิน-จ่ายเงิน 4)การต้องการปิดบัญชีประจำภาคเรียน 5)การต้องการการปิดบัญชีประจำปีเดือน 6)การต้องการการปิดบัญชีประจำวัน ตามลำดับ

ด้านการจัดทำงบการเงิน ระดับความต้องการพัฒนา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10) ซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการทำงบการเงิน 2) การพัฒนาวิธีการและขั้นตอนการจัดทำงบการเงิน 2) ต้องการการจัดทำงบกำไรขาดทุน 3) ต้องการการจัดทำงบดุลเมื่อสิ้นภาคเรียน/ปีการศึกษา ตามลำดับ

ด้านการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ระดับการต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) ซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) การพัฒนาการจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับ 2) ต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจการจัดสรรเงินกำไร 3) ต้องการการจ่ายเงินโบนัสกรรมการดำเนินการ 4) ต้องการการจัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 5) พัฒนาการจัดสรรเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับ 6) ต้องการการจัดสรรจ่ายสาธารณประโยชน์ ตามลำดับ

1.4 ความต้องการการพัฒนาด้านอื่นๆ

ความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาด้านอื่นๆ มีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมสหกรณ์ครบวงจร 2) ความรู้ความเข้าใจของระบบสหกรณ์ครบวงจรและระเบียบ วิธีการดำเนินการเต็มรูปแบบ ตามลำดับ

1.5 ปัญหาอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค มีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) ครูที่ปรึกษามีประสบการณ์น้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ 2) เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์โรงเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพ 3) เนื่องจากการทำงานยังไม่เป็นระบบทำให้การจัดกิจกรรมสหกรณ์ไม่ครบตามรูปแบบสหกรณ์ 4) ครูขาดประสบการณ์ ย้ายบ่อย ระบบงานไม่สอดคล้องกัน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ มีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) โรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษาเรียนรู้สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระบบสหกรณ์ได้ครบวงจร 2) มีกิจกรรมตัวอย่างการจัดการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน 3) ภายในโรงเรียนต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย 4) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นบุคคลแรกให้ความสำคัญ และกระตุ้นให้มีการดำเนินการในทุกชั้นเรียน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

2.1.1 ด้านการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า มีจำนวน 54 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.1 ซึ่งส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2548 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทุกโรงเรียน

เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นสมาชิก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ดังนั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมสหกรณ์ขึ้นในโรงเรียน และนักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียนเป็นสมาชิก ส่วนบางโรงเรียนที่ไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนได้อาจเนื่องจากครูมีการโยกย้ายเป็นประจำ และมีประสบการณ์การจัดกิจกรรมสหกรณ์อยู่ระหว่าง 1-3 ปี บางโรงเรียนนักเรียนมีจำนวนน้อย จึงไม่ได้ดำเนินการและบางโรงเรียนดำเนินการแต่ไม่ต่อเนื่องเพราะไม่มีประสบการณ์

สำหรับโรงเรียนที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน สหกรณ์มีการขายสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรม มีการแบ่งเวรรับผิดชอบขายสินค้า การบันทึกบัญชีเป็นประจำ มีการปันผล(จากหุ้น)จากกำไรของสหกรณ์ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ สหกรณ์มีการเฉลี่ยคืน(จากยอดซื้อ)กำไรของสหกรณ์ มีการจัดทำข้อบังคับของการดำเนินงานร้านค้า สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าของสมาชิก สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้เรื่องสหกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูไรดา เชียงยี (2557: บทคัดย่อ) การจัดสรรกำไรสุทธิและเฉลี่ยคืนถูกต้องและเป็นธรรม สินค้ามีคุณภาพและราคายุติธรรม และคณะกรรมการมีการตรวจสอบสินค้าที่มาจำหน่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ อิศง (2544: บทคัดย่อ) การปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวนครูและนักการศึกษาโรงเรียนสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

สอดคล้องกับเจษฎาพงษ์ บัวเกษ (2542: 106) กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจร ซึ่งโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ และมีความเหมาะสมมากเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของนักเรียน โดยมีคณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบโครงการสหกรณ์ในโรงเรียน ใช้รูปแบบด้านการประชาสัมพันธ์ มีการประเมินผลที่เป็นระบบ เพื่อให้กิจกรรมสหกรณ์ทุกด้านดำเนินการไปพร้อมกัน มีการเปิดรับสมาชิกด้วยวิธีการแบบประชาธิปไตย ในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โดยเฉพาะสหกรณ์ร้านค้าจะเป็นอาคารเอกเทศ ซึ่งเน้นการจัดรูปแบบที่เอื้อต่อการให้บริการแก่สมาชิก

2.1.2 ด้านการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ จำนวน 33 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะว่า บางโรงเรียนครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินการได้แต่บางโรงเรียนครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรหรือด้านอาชีพแก่สมาชิกจึงไม่ได้ดำเนินการ สอดคล้องกับวาสนา เกษสุวรรณ (2543: 73) การมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าของสมาชิก มีปัญหาเนื่องจากคณะกรรมการที่ปรึกษา

กิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจรไม่ได้ร่วมวางแผนการผลิต ไม่มีการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มการทำงานแต่ละชั้น และไม่มีการส่งเสริมการเลือกกิจกรรมการผลิตที่สมาชิกหรือกลุ่มพอใจ และจากจำนวนโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพจำนวน 33 โรงเรียนมีการส่งเสริมการผลิตสินค้าเป็นรายกลุ่ม จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวางแผนการผลิตระหว่างครูและสมาชิก มีการติดตามช่วยเหลือแนะนำการผลิตแก่สมาชิก สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกสู่ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ เจษฎาพงษ์ บัวเกษ (2542:107) การจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้านการส่งเสริมการผลิตในโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ การให้ความร่วมมือ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการสหกรณ์ในโรงเรียน และครูสายผู้สอนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์

สอดคล้องกับวาสนา เกษสุวรรณ (2543: 72) ขาดการส่งเสริมในเรื่องการนำสินค้าที่ผลิตมาจำหน่ายแก่ร้านค้าสหกรณ์ โครงการอาหารกลางวันหรือตลาดในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง กรรมการศึกษาหรือชุมชน ใกล้เคียงขาดการสนับสนุน

2.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมด้านออมทรัพย์ จำนวน 56 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.7 ไม่มีจำนวน 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.3 สหกรณ์โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดกิจกรรมการออมทรัพย์ โดยการรณรงค์ให้มีการฝากเงิน แต่ไม่ได้จัดทำระเบียบข้อบังคับการฝาก-ถอน ซึ่งมีการดำเนินการจำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.4 และสหกรณ์โดยส่วนใหญ่ไม่มีการกู้เงินไปที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการออมทรัพย์ มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 1-3 ปี และขาดความต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของยูไรดา เซ็งยี (2557: บทคัดย่อ) การส่งเสริมสมาชิกให้นำเงินจากกิจกรรมต่าง ๆ มาฝากเป็นเงินออมสม่ำเสมอ กำหนดช่วงเวลาเปิดดำเนินการเกี่ยวกับการรับฝากเงินออมอย่างชัดเจน และกำหนดระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการออมอย่างชัดเจน

สอดคล้องกับ วาสนา เกษสุวรรณ (2543: 71) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการออมทรัพย์ของสมาชิกซึ่งมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจรในบางโรงเรียนไม่มีการสอดแทรกความรู้เรื่องสหกรณ์ในแผนการสอน และไม่ได้ดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ไม่มีการระดมเงินทุน ทำให้สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการออมทรัพย์

2.1.4 ด้านการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ มีจำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ไม่มีจำนวน 66 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.7

โรงเรียนที่จัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการจำนวน 11 โรงเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ ขาดประสบการณ์ เกี่ยวกับการด้านการศึกษาและสวัสดิการจึงไม่ได้ดำเนินการ สอดคล้องกับอารี วัตสว่าง (2549: 69) การดำเนินการในปัจจุบันกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทุกฝ่ายมีความ คิดเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ จึงยังคงจัดกิจกรรมนี้อย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการและ ขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องตามหลักการและวิธีการของสหกรณ์ สำหรับโรงเรียนที่ได้ ดำเนินการมีการจัดทุนการศึกษาแก่สมาชิก และการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์

2.2 ระดับความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ ความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของ โรงเรียนตามความเห็นของครูที่ปรึกษาที่รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ในรายชื่อและ โดยรวมอยู่ในระดับมีความต้องการพัฒนามาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัด กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่าง มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 150) สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2548 ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทุกโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นสมาชิก (กระทรวงศึกษาธิการ 2548) ซึ่ง จากการสอบถามโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองทั้งหมด 77 โรงเรียน มีโรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรม สหกรณ์ 54 โรงเรียน และอีก 23 โรงเรียน ไม่ได้จัดกิจกรรม สหกรณ์ในโรงเรียนซึ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ครูปรึกษากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมีความ ต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในระดับมาก

อาจเนื่องจากครูที่ปรึกษาโดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการการจัดกิจกรรม น้อยอยู่ระหว่าง 1- 3 ปี และโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ห่างไกล มีเงินทุนหมุนเวียน น้อย ขาดแคลนครูแต่มีความต้องการพัฒนา ซึ่งมีความต้องการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษา โครงสร้าง ความรู้และความเข้าใจอุดมการณ์ หลักการสหกรณ์และวิธีการสหกรณ์ แนวปฏิบัติของ ครูที่ปรึกษาและการดำเนินงานต่าง ๆ การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน ระบบการ ดำเนินงานของสหกรณ์ครบวงจรทั้งด้านสหกรณ์ร้านค้า การส่งเสริมการผลิต การอาชีพ การออม ทรัพย์ การศึกษาและสวัสดิการ และการประชาสัมพันธ์ความรู้สหกรณ์

สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลฉวี แสงชัย (2526 : 49-52) เรื่อง ความรู้และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนารีนุกูล (มัธยมศึกษา) จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นอาสาสมัครที่ดีนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับร้านค้าสหกรณ์ในโรงเรียน สอดคล้องกับ อารี วัฒนสว่าง (2549 : 69) ว่าโรงเรียนต้องมีการวางแผนการจัดอาคารสถานที่ มีสถานที่สัดส่วนและกำหนดตัวบุคลากรที่รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนได้เหมาะสม ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนก็มีการสำรวจแหล่งสินค้า วัสดุอุปกรณ์ก็เพียงพอต่อการดำเนินงาน

2.2.2 การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี ความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนตามความเห็นของครูที่ปรึกษาที่รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ในรายชื่อและโดยรวมอยู่ในระดับมีความต้องการพัฒนามากในด้านการบันทึกบัญชี การทำหลักฐานการรับเงิน จ่ายเงิน การบันทึกบัญชีทะเบียนคุมสินค้า สมุดบัญชีรับ จ่าย และการปิดบัญชี ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูที่ปรึกษามีประสบการณ์การจัดกิจกรรมสหกรณ์อยู่ระหว่าง 1-3 ปี ซึ่งอาจจะไม่เข้าใจในระบบบัญชีสหกรณ์สอดคล้องกับวรรณิ ไทยานันท์ (2531) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน คือ การทำบัญชี ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากกรรมการที่ปรึกษายังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร จึงไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับคณะกรรมการดำเนินงานปฏิบัติ ในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมออมได้อย่างถูกต้อง

สอดคล้องกับวาสนา เกษสุวรรณ (2543: 71) ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมออมทรัพย์ ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินงานขาดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาวิธีการออมทรัพย์ให้่องแท้ ส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการออมทรัพย์ที่ได้รับจากกรรมการที่ปรึกษาเป็นเพียงทฤษฎี ไม่ได้นำมาปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความสับสน เกี่ยวกับกิจกรรมออมทรัพย์ ความถูกต้องในการทำบัญชีออมทรัพย์

2.2.3 การจัดทำงบการเงิน ความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนตามความเห็นของครูที่ปรึกษาที่รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ในรายชื่อและโดยรวมอยู่ในระดับมีความต้องการพัฒนามากทั้งนี้อาจเนื่องจากครูที่ปรึกษามีประสบการณ์การจัดกิจกรรมสหกรณ์อยู่ระหว่าง 1-3 ปี ซึ่งอาจจะไม่เข้าใจระบบบัญชีสหกรณ์ สอดคล้องกับ ยูไรดา เซ่งยี (2557:บทคัดย่อ)การจัดทำงบการเงินของคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมตาม

พระราชดำริฯ มีน้อยและนักเรียนยังไม่สามารถนำความรู้จากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้สอดคล้องกับวรรณิ์ ไทยานันท์ (2531) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน คือ การทำบัญชี ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากกรรมการที่ปรึกษายังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร จึงไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับคณะกรรมการดำเนินงานปฏิบัติ ในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมออมได้อย่างถูกต้อง ด้านการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนการจัดทำงบการเงิน งบดุล งบกำไรขาดทุน

2.2.4 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนตามความเห็นของครูที่ปรึกษาที่รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน ในรายชื่อและโดยรวมอยู่ในระดับมีความต้องการพัฒนามากทั้งนี้อาจเนื่องจากครูที่ปรึกษามีประสบการณ์การจัดกิจกรรมสหกรณ์อยู่ระหว่าง 1-3 ปี ซึ่งอาจจะไม่เข้าใจระบบการจัดสรรกำไร สอดคล้องกับเจษฎาพงษ์ บัวเกษ (2542) ผู้บริหารและคณะครูทุกคนให้ความสำคัญ และสนับสนุนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ การปันผลและเฉลี่ยคืนตามจำนวนเงินออม สำหรับโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์มีความต้องการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจการจัดสรรเงินกำไร เงินปันผล การเฉลี่ยคืน การจ่ายโบนัส การจัดสรรจ่ายสาธารณะประโยชน์ และการการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อป้องกันปัญหาความไม่ยุติธรรม สอดคล้องกับวาสนา เกษสุวรรณ(2543) สมาชิกบางคนไม่ทราบหมายเลขสมาชิกของตน การซื้อสินค้าจะไม่ได้ลงหมายเลขสมาชิก เมื่อสิ้นปีจึงทำให้ได้รับเฉพาะเงินปันผล แต่ไม่ได้รับเงินเฉลี่ยคืน บางโรงเรียน ไม่มีการจัดระบบการซื้อสินค้าโดยลงหมายเลขสมาชิก แต่มีการเหมาจ่ายให้นักเรียน ทำให้ไม่เกิดความยุติธรรม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ประโยชน์

1) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีรูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้เพิ่มมากขึ้นในทุกด้าน คือด้านการออมทรัพย์ กิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้า กิจกรรมด้านการส่งเสริมการเกษตร / อาชีพ และกิจกรรมด้านการศึกษาและสวัสดิการ

2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งครูที่ปรึกษาและนักเรียน สามารถดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ได้ครบวงจร และเกิดประสิทธิภาพ

3) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ครบวงจร เพื่อจะได้เรียนรู้ร่วมกันและสานสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน

4) โรงเรียนที่มีขนาดเล็ก(จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน) มีบุคลากรน้อย ทุนดำเนินการน้อย แต่ก็ควรดำเนินการ เพื่อปลูกฝังและเป็นแนวทางให้กับนักเรียน ได้เรียนรู้เข้าใจ และปฏิบัติจริง

5) ควรมีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้ทราบปัญหาและจะได้หาแนวทางแก้ไข

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาถึงปัญหาสถานศึกษาที่ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ได้ครบวงจร

2) ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจรที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* (พิมพ์ ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2546). *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม* กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2542). *คู่มือการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้า*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2550). *คู่มือการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในสถาบันการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีด้านธุรกิจสหกรณ์
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กวี วรกวิน และคณะ. (2551). *หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- จิราพร ปทุมเทวาภิบาล. (2553). *กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนแบบครบวงจร โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2553* เข้าถึง <https://www.gotoknow.org/posts/439338> เมื่อ 11 เมษายน 2560
- นัทรวิดี สิมมาลา. (2554). *การพัฒนาระบบสารสนเทศงานสหกรณ์โรงเรียน โรงเรียนวัดราชโกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์*. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร.
- ดวงกมล ศรีงาม. (2538). *สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เมื่อครั้งเข้าเฝ้า ทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัยฯ เมื่อวันที่ 11
พฤษภาคม 2526
- พิสิษฐ์ ศศิผลิน. (2531). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (เล่ม 12). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง
ยูไรดา เชียงยี. (2557). การดำเนินงานในโครงการส่งเสริมสหกรณ์ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังวาลย์วิท 4
สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 44 (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม. (พิมพ์ครั้งที่ 1) พ.ศ. 2546 กรุงเทพฯ:
บริษัทนามมีบุ๊กส์ จำกัด.
- วรรณิ ไทยานันท์. (2531). ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
สหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.
(วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพมหานคร.
- วาสนา เกษสุวรรณ. (2543). ปัญหาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจรในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว (งานนิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิริยะ บุญยะนิวาสน์ และคณะ. (2558). หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551
บริษัทอักษรกิจเจริญทัศน์ จำกัด
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ค้นจาก http://rmedu.go.th/new/?page_id=5775
เมื่อ 1 กรกฎาคม 2560
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2542) พระราชบัญญัติสหกรณ์ 2542 มาตรา 4 หน้าที่ 1
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 30 ก หน้า 1 วันที่ 23 เมษายน 2542
- สำนักนโยบายและมาตรฐานส่วนมาตรฐานการบัญชี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2556).
คู่มือจัดทำบัญชีกลุ่มกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คอนมาดีไซน์
แอนด์พริ้นท์

- สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์. (2551). *อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์*
เอกสารอำนวยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
- สุนันท์ วชิรมนตรี. (2548). *สภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา*
สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- สุรสิทธิ์ อิศดง. (2544). *การปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา*
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
(การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อารี วัดสว่าง. (2549). *การศึกษากิจการสหกรณ์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, เพชรบุรี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

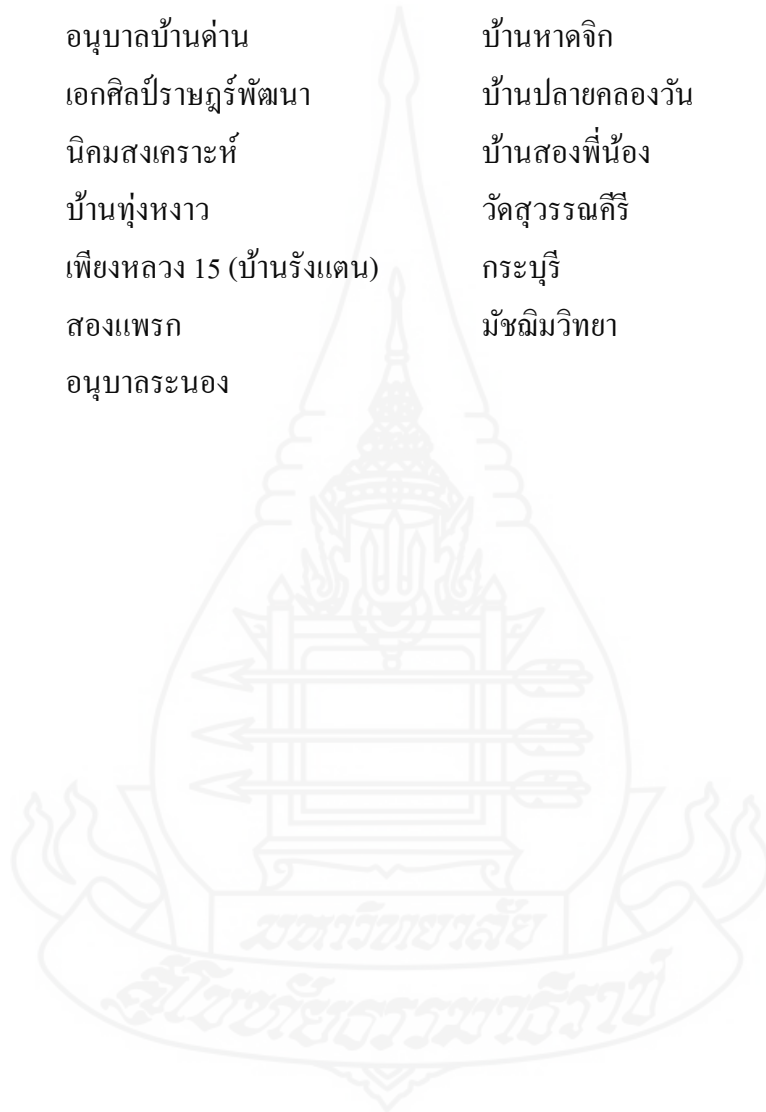
รายชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง จำนวน 77 โรงเรียน

บ้านสุขสำราญ	บ้านเขาฝาชี
บ้านบางกล้วยนอก	บ้านบางขุนแพ่ง
บ้านภูเขาทอง	ละอุ่นใต้
ทุ่งตาพลวิทยา	ระวีราษฎร์บำรุง
บ้านนกงาง	ทับไชยา
บ้านบางกลาง	บ้านปากแพรก
บ้านบางรีน	ประชาอุทิศ
บ้านเกาะพยาม	ชนม์พัฒนา
บ้านบางมัน	บ้านเขี้ยวเหล็ก
บ้านหินดาด	ลำน้ำ
วัดหาดส้มแป้น	บ้านนา
บ้านบางปรู	บ้านห้วยเสียด
บ้านเกาะช้าง	บ้านบางเบน
ไทยรัฐวิทยา 97 (บ้านบางบอน)	บ้านบางหิน
บ้านชาคลี	บ้านน้ำตก
บ้านเกาะเหลา	บ้านบางบอน
บ้านเกาะช้าง	บ้านราชครูด
บ้านคลองของ	บ้านท่าฉาง
บ้านบกกทราย	บ้านจัตถัก
บ้านลำเลียง	ชาติเฉลิม
บ้านควนไทรงาม	ระนองพัฒนามิตรภาพ 60
บ้านทะเลนอก	บ้านปากน้ำ
บ้านกำพวน	บ้านเกาะสินไห
บ้านแหลมนาว	บ้านหินช้าง
ทับหลีสุริยวงศ์	บ้านเขานางหงส์
ไทยรัฐวิทยา 67(บ้านนาพรุ)	บ้านหินวัว
บ้านหาดทรายดำ	บ้านน้ำขาว

บ้านทรายแดง	บ้านบางกุ้ง
บ้านคลองเงิน	บ้านน้ำจืดน้อย
บ้านทองหลาง	บ้านปลายคลอง
วัดช่องลม	บ้านบางสองรา
บ้านทุ่งมะพร้าว	บ้านทับจาก
อนุบาลบ้านด่าน	บ้านหาดจิก
เอกสิลป์ราษฎร์พัฒนา	บ้านปลายคลองวัน
นิคมสงเคราะห์	บ้านสองพี่น้อง
บ้านทุ่งหวาง	วัดสุวรรณคีรี
เพียงหลวง 15 (บ้านรังแตน)	กระบุรี
สองแพรก	มัชฌิมวิทยา
อนุบาลระนอง	

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองคำชี้แจง

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ
  - 1.1 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง
  - 1.2 เพื่อศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนประถมศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน
  - ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน
  - ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาด้านอื่นๆ
3. การตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง
4. ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปเพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการวิจัยอย่างเคร่งครัด จะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการของท่าน เนื่องจากการตอบแบบสอบถามแต่ประการใด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

(นางธีรดา อินทร์พรหม)

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาสหกรณ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1.1 เพศ

ชาย หญิง

1.2 ประสบการณ์ในกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

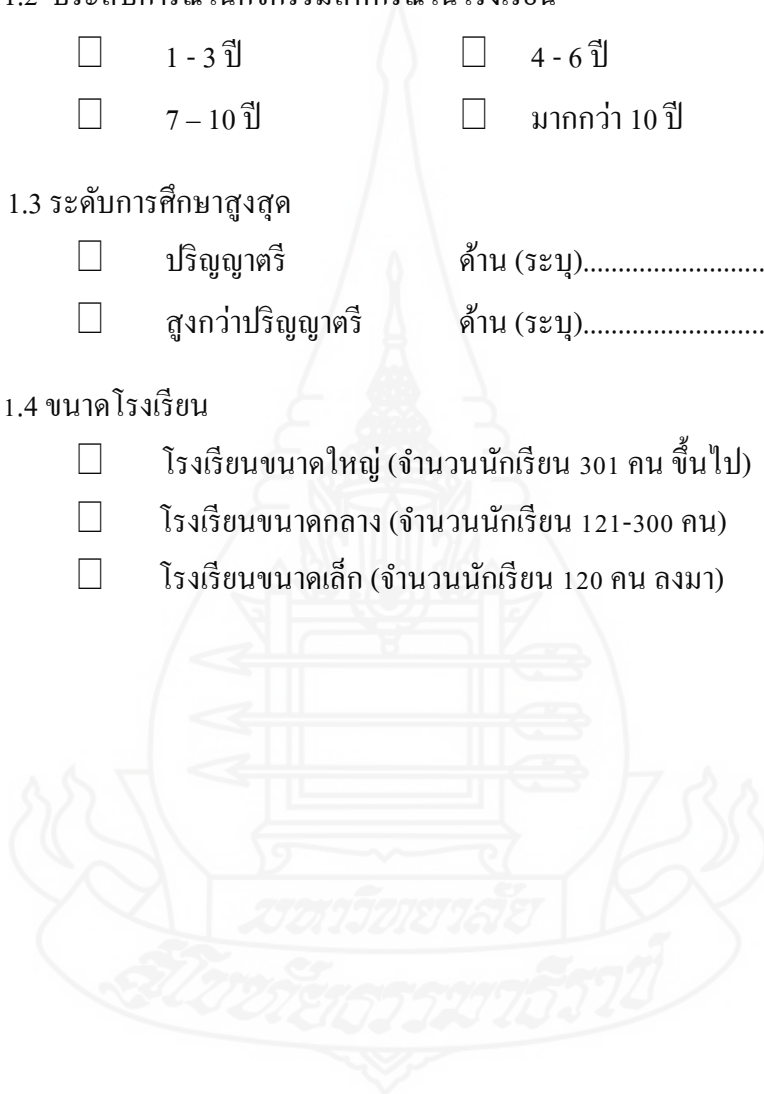
1 - 3 ปี 4 - 6 ปี
 7 - 10 ปี มากกว่า 10 ปี

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรี ด้าน (ระบุ).....
 สูงกว่าปริญญาตรี ด้าน (ระบุ).....

1.4 ขนาดโรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คน ขึ้นไป)
 โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-300 คน)
 โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน

ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2

ประกอบด้วย 1) กิจกรรมร้านค้า 2) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและอาชีพ

และ 3) กิจกรรมส่งเสริมการออมทรัพย์ 4) กิจกรรมประเภทการศึกษาและสวัสดิการ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับรูปแบบการปฏิบัติงานของ

กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของท่าน

1.รูปแบบกิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้า

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้า/ร้านค้าสหกรณ์หรือไม่

มี

ไม่มี (โปรดข้ามไม่ตอบข้อถัดไป)

1.1 สหกรณ์มีการจัดทำข้อบังคับของการดำเนินงานร้านค้า	☐ มี	☐ ไม่มี
1.2 สหกรณ์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์	☐ มี	☐ ไม่มี
1.3 สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้เรื่องสหกรณ์	☐ มี	☐ ไม่มี
1.4 สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าของสมาชิก	☐ มี	☐ ไม่มี
1.5 สหกรณ์มีการขายสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรม	☐ มี	☐ ไม่มี
1.6 สหกรณ์มีการนำนักเรียนไปศึกษาดูงานสหกรณ์ในโรงเรียนอื่นๆ	☐ มี	☐ ไม่มี
1.7 สหกรณ์มีการแบ่งเวรรับผิดชอบขายสินค้า	☐ มี	☐ ไม่มี
1.8 สหกรณ์มีการจัดประชุมประจำเดือน	☐ มี	☐ ไม่มี
1.9 สหกรณ์มีการจัดประชุมใหญ่ประจำปี	☐ มี	☐ ไม่มี
1.10 สหกรณ์มีการบันทึกบัญชีเป็นประจำ	☐ มี	☐ ไม่มี
1.11 สหกรณ์มีการจัดทำงบดุล งบกำไรขาดทุน	☐ มี	☐ ไม่มี
1.12 สหกรณ์มีการปันผล(จากหุ้น)จากกำไรของสหกรณ์	☐ มี	☐ ไม่มี
1.13 สหกรณ์มีการเฉลี่ยคืน(จากยอดซื้อ)กำไรของสหกรณ์	☐ มี	☐ ไม่มี
1.14 อื่นๆ(ระบุ).....	☐ มี	☐ ไม่มี

2.รูปแบบกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการเกษตร/อาชีพหรือไม่

มี ไม่มี (โปรดข้ามไม่ตอบข้อถัดไป)

2.1 สหกรณ์มีการวางแผนการผลิตระหว่างครูและสมาชิก	☐ มี	☐ ไม่มี
2.2 สหกรณ์มีการบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมการผลิตของสมาชิก	☐ มี	☐ ไม่มี
2.3 สหกรณ์มีการติดตามช่วยเหลือแนะนำการผลิตแก่สมาชิก	☐ มี	☐ ไม่มี
2.4 สหกรณ์มีการส่งเสริมการผลิตสินค้าเป็นรายกลุ่ม		
จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	☐ มี	☐ ไม่มี
2.5 สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกสู่ท้องถิ่น	☐ มี	☐ ไม่มี
2.6 สหกรณ์มีการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกให้แก่ร้านค้า	☐ มี	☐ ไม่มี
2.7 อื่นๆ(ระบุ).....	☐ มี	☐ ไม่มี

3.รูปแบบกิจกรรมด้านออมทรัพย์

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านออมทรัพย์หรือไม่

มี ไม่มี (โปรดข้ามไม่ตอบข้อถัดไป)

3.1 สหกรณ์มีจัดทำระเบียบข้อบังคับการฝาก-ถอน	☐ มี	☐ ไม่มี
3.2 สหกรณ์มีการณรงค์ให้มีการฝากเงิน	☐ มี	☐ ไม่มี
3.3 สหกรณ์มีการมอบรางวัลแก่สมาชิกมีเงินสะสมมาก	☐ มี	☐ ไม่มี
3.4 สหกรณ์มีการให้คำแนะนำ ปรีกษา เกี่ยวกับการกู้เงินไปลงทุน	☐ มี	☐ ไม่มี
3.5 สหกรณ์มีการให้เงินกู้แก่สมาชิก	☐ มี	☐ ไม่มี
3.6 อื่นๆ(ระบุ).....	☐ มี	☐ ไม่มี

4.รูปแบบกิจกรรมประเภทการศึกษาและสวัสดิการ

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านสวัสดิการหรือไม่

มี ไม่มี (โปรดข้ามไม่ตอบข้อถัดไป)

4.1 สหกรณ์มีจัดทุนการศึกษาแก่สมาชิก	☐ มี	☐ ไม่มี
4.2 สหกรณ์มีการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์	☐ มี	☐ ไม่มี
4.3 อื่นๆ(ระบุ).....	☐ มี	☐ ไม่มี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน
ประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

3.1 การบริหารจัดการ

3.2 การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี

3.3 การจัดทำงบการเงิน

3.4 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน ให้ตรงกับความต้องการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม
สหกรณ์ในโรงเรียนของท่าน

- 5 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม มาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม น้อย

ข้อ	ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์	ระดับความสำคัญ ความต้องการพัฒนา				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการ						
1	การพัฒนาความรู้และความเข้าใจอุดมการณ์ หลักการสหกรณ์และวิธีการสหกรณ์					
2	ความต้องการแนวปฏิบัติของครูที่ปรึกษาและการทำงานต่าง ๆ					
3	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน					
4	การพัฒนาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการการสหกรณ์สู่การเรียนการสอน					
5	ความต้องการเงินทุนหมุนเวียน					
6	ความต้องการขนาดและที่ตั้งของห้องสหกรณ์					
7	ความต้องการครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์					
8	การพัฒนาด้าน โครงสร้างของสหกรณ์					
9	การพัฒนาบทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษา					
10	การพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า					

ข้อ	ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์	ระดับความสำคัญ ความต้องการพัฒนา				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)						
11	การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเกษตร/อาชีพ					
12	การพัฒนากิจกรรมออมทรัพย์					
13	การพัฒนากิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภท สวัสดิการ					
14	ความต้องการส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิก					
15	ความต้องการประชาสัมพันธ์ความรู้สหกรณ์					
16	ความต้องการให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมใน การดำเนินงานการสหกรณ์ใน โรงเรียน					
17	การพัฒนาให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิต อาสาต่อการ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม					
18	การพัฒนาสหกรณ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาหรือพัฒนา โรงเรียน					
19	การพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นแหล่งวิทยาการให้ความรู้ และบริการชุมชน					
20	ความต้องการรายงานผลการดำเนินงานกิจการสหกรณ์					
การบันทึกบัญชีและการปิดบัญชี						
1	การพัฒนาความรู้ความเข้าใจการบันทึกบัญชี					
2	พัฒนาการทำหลักฐานการรับเงิน-จ่ายเงิน					
3	พัฒนาการบันทึกบัญชีทะเบียนคุมสินค้า					
4	พัฒนาการบันทึกสมุดบัญชีรับ จ่าย					
5	ความต้องการการปิดบัญชีประจำวัน					
6	ความต้องการการปิดบัญชีประจำเดือน					
7	ความต้องการการปิดบัญชีประจำภาคเรียน					

ข้อ	ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์	ระดับความสำคัญ ความต้องการพัฒนา				
		5	4	3	2	1
การจัดทำงบการเงิน						
1	การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการทำงบการเงิน					
2	การพัฒนาวิธีการและขั้นตอนการจัดทำงบการเงิน					
3	ความต้องการการจัดทำงบดุลเมื่อสิ้นภาคเรียน/ปีการศึกษา					
4	ความต้องการการจัดทำงบกำไรขาดทุน					
การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี						
1	การพัฒนาความรู้ความเข้าใจการจัดสรรเงินกำไร					
2	การพัฒนาการจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับ					
3	การพัฒนาการจัดสรรเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิกเป็นไปตามข้อบังคับ					
4	ความต้องการการจ่ายเงิน โบนัสกรรมการดำเนินการ					
5	ความต้องการการจัดสรรจ่ายสาธารณประโยชน์					
6	ความต้องการการจัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี					

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางชรีรดา อินทร์พรหม
วัน เดือน ปีเกิด	9 ตุลาคม 2517
สถานที่เกิด	อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2559
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านสุขสำราญ อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง
ตำแหน่ง	ครูผู้สอน

